

سرای سه ح

منتدی اقرأ الثقافی
www.iqra.ahlamontada.com

هیمن محمدهد علی

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

يبراي داتلود كتابهاي مختلف مراجعه: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

بؤدبمزانندی جزوها کتیب: سردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النَّقَافِي)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتاب (کوردی ، عربی ، فارسی)

نزای سه‌حده

هَيْمَن مُحَمَّد عَهْلِي

نزای سه حەر

پیشه کی

مامۆستا ئه حمه دی شافیعی

۱۴۳۰ چاپی دووهم و زیادکراو ۲۰۰۹

- ناوی کتیب: نژای سه‌حەر.
- نووسین و ئاماده‌کردنی: هیمن محەمەد عەلی.
- وێنە‌ی بەرگ: قەیدار پەحیم.
- دیزاین: رێباز.
- تایپ: زەینەب عەبدوللّا پەسوول.
- چاپ: دووهم و زیادکراو.
- تیراژ: ۱۰۰۰ دانە.
- ژمارە‌ی سپاردن: ۲۰۸۸ ی سالی ۲۰۰۹.

مافی لە چاپدانی پارێزراوە.

بۆ دەستکەوتنی ئەم بەرھەمە بە (کۆ)
پەيوەندی بەم ژمارە مۆبایله‌وه بکە (۰۷۷۰۱۵۹۸۳۹۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَيَا لَأَسْحَارَ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾﴾ الذاريات.

قال رسول الله ﷺ

(أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَصِلُوا الْأَرْحَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامَ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ).

رواه أحمد ٢٣٢٧٢ والترمذي ٢٤٨٥ وابن ماجه ١٣٣٤

قال الشاعر

قلت ليل هل بجوفك سر
عامر بالحديث والأسرار
قال: لم ألق في حياتي حديثاً
كحديث الأحياء في الأسفار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پێشه‌کی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين ، والصلاة والسلام على أشرف المرسلين وعلى آله وأصحابه ومن آتبعهم بإحسان إلى يوم الدين..

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾ (النساء، ۱۰۳)

نوێژ: میعراجی موسلمانانه، خوان و خوڤراکی رۆحه، گه‌وره‌ترین په‌یوه‌ندی به‌نده‌ی ئیمانداره به‌ خودای گه‌وره‌وه..

نوێژ: ملکه‌چی و فەرمان به‌ردارییه، تازه‌کردنه‌وه‌ی عه‌هد و په‌یمانیه، ده‌مه‌ زه‌رد کردنه‌وه‌ی باوه‌ری مرقه‌گانه، نزاو پارانه‌وه‌یه، هۆی بینینی خودای گه‌وره‌شه له‌به‌هه‌شتدا، به‌ده‌سته‌پینانی ر‌ه‌زامه‌ندی خودای گه‌وره‌یه، په‌یوه‌ست بوونی لاشه‌ و گیان و ده‌روونه له‌یه‌ک کاتدا به‌خوداوه، هۆی ر‌زگار بوونه له‌ دۆزه‌خ و دوور که‌وته‌وه‌یه له‌ تاوان و خراپه‌ و گونا‌ه، دروستکردنی په‌یوه‌ندی ب‌رایه‌تیه، له‌نیوان نوێژ خویناندا، هۆی په‌کناسین و خوشه‌وستی و ته‌بابی و په‌ک‌ریزه، مایه‌ی ئارامی و به‌خته‌وه‌رییه، چاو گه‌ش و ر‌وونا‌ک ده‌کاته‌وه، ئاو پرژینی د‌ل و ده‌روون ده‌کات.. به‌ نوێژ کردن ئیماندار هه‌ست به‌ حه‌وانه‌وه‌ و ئارامی و گه‌شانه‌وه‌ ده‌کات..

بۆ زیاتر تیگه‌یشتن له‌ رۆ‌حی نوێژ و گه‌وره‌یی و پله‌ و پایه‌ی نوێژ، ئه‌م نامیلکه‌یه‌ی ب‌رای به‌ر‌پ‌ژم (کاک ه‌یمن محمد شیخانی) به‌ ناوی (نزای سه‌ه‌ر) که‌ به‌ ووردی باس له‌ گرنگی نوێژ و چ‌یز و گه‌وره‌یی نوێژ و نوێژی به‌ کۆمه‌ل، به‌تایبه‌ت نوێژی به‌یانی و خه‌وتنانی ت‌یدا کردووه..

زۆر جیگه‌ی ده‌ست خوشی و دوعای خ‌یره، که‌ کاکه‌ ه‌یمن توانیویه‌تی له‌ ته‌مه‌نه‌ لاویه‌ی خ‌ویدا هه‌ست به‌ و نه‌ر که‌ گه‌وره‌یه‌ بکات و خامه‌ی بخاته‌ کار و خ‌وی ت‌یادا ماندوو بکات..

سەر هتا

به‌ناوی خودای به‌خشنده‌ی میهرمان

سوپاس و ستایش بۆ خودای خاوه‌ن ده‌سه‌لات و لی‌بورده، دروود و سلاو بۆ سه‌ر
گیانی پیغه‌مبه‌ری هه‌لبێژێردراو، هه‌روه‌ها سلاو بۆ گیانی هاوه‌لان و شوپێن
که‌وتوانی تا رۆژی دواپی.. پاشان، سلاوی خوداتان لی‌بیئت..

ئه‌مه‌ چه‌یه‌که‌ له‌ دلتیکی غه‌مبار هه‌، وه‌ستانیکی پڕ له‌ گله‌یی و ناله‌یه،
فرمی‌سکی ئاره‌زوومه‌ندانی به‌هه‌شته، وه‌ستان و پامانی‌که‌ له‌ گه‌ڵ حاڵی هه‌ندی
له‌ موسلمانان...!

چه‌یه‌که‌ باسی فه‌رزێک له‌ گرنگترین فه‌رز مه‌کانی ئه‌م دینه‌ ده‌که‌ین..
به‌ ئێ.. قسه‌ له‌ باره‌ی فه‌رزێکه‌وه‌ ده‌که‌ین که‌ کۆتا فه‌رز له‌ سه‌ر زه‌ویدا
نامینی‌ت و یه‌که‌م فه‌رزیشه‌ که‌ له‌ رۆژی دواپییدا له‌ سه‌ری لی‌پرسینه‌ومت له‌ گه‌ڵ
ده‌کریت..

✽ فه‌رزێکه‌ ئه‌گه‌ر له‌ جی‌گه‌ی خۆیدا و به‌ جوانی ئه‌نجام بدریت، ئه‌وا
هه‌موو که‌رده‌وه‌کان سوودمه‌ند و باش ده‌بن، خو ئه‌گه‌ر تیک‌چوو، ئه‌وا
هه‌موو که‌رده‌وه‌کان بێ سوود و خراپ ده‌بن، هه‌روه‌ک پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رمو‌یت:
(أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، الصَّلَاةُ، فَإِنْ صَلَحَتْ صَلَحَ سَائِرُ عَمَلِهِ، وَإِنْ
فَسَدَتْ فَسَدَ سَائِرُ عَمَلِهِ)..
✽ فه‌رزێکه‌: هه‌ر که‌س به‌ خشوع و له‌ خواتر سانه‌وه‌ جی‌یه‌ جی‌ی بکات،

سه‌ربه‌رز و ڕووسوور ده‌بی‌ت..

✽ فه‌رزێکه‌: په‌یوه‌ندی به‌نده‌ له‌ گه‌ڵ خودا به‌یه‌ک ده‌که‌یه‌نی‌ت..

✽ فه‌رزێکه‌: رێگری ده‌کات له‌ هه‌موو کاریکی خراپ و ناریک..

✽ فه‌رزێکه‌: له‌ لای خودا سکا‌لو شکات ده‌کات، به‌رامبه‌ر به‌و که‌سانه‌ی پشت
گو‌ییان خستوه‌و وازیان لێ هێناوه‌..

ئەوێ نووسیووێه‌تی له‌ دوو توێی ئەم نامیلکە‌یه‌دا ، شتیکی پوخت و
 جوانه‌ و جیگه‌ی سووده‌ بو‌ گشت موسلمانیک ..
 هیوادارم خامه‌ی هه‌ر پهنگین و به‌ برشت بیٔ ، ته‌مه‌نی درێژ و پڕ
 به‌ره‌گه‌ت و سه‌رکه‌وتوو بیٔ و زیاتر بتوانیٔ له‌ سه‌ر هه‌موو چه‌مکه‌
 ئیمانیه‌کان به‌و شیوه‌یه‌ بنووسیٔ ..

والسلام علیکم ورحمة الله

مه‌لا ئەحمه‌دی شافیعی

۱۵/شعبان/۱۴۲۹

۲۰۰۸/۰۸/۱۶

دەر دەجیّت و ئاواتە خوازم بگات بە دلەکان، چونکە بیگومان هەسە ی پۆح بو
پۆحەکان دەکەوێتە پێ و دلەکان بەناسانی وەری دەگرن، بەهێوای سوود بینین
بۆ هەموو لایەک ان شاء الله..

وەستانى پۆزى دواىى

ئەو وەستانەى خودای گەورە وەسفی دەکات و دەفەر مویّت: ﴿يَوْمَ تَرَوْنَهَا
تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ
سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ (الحج. واتە: (کاتیك
کەرپۆزى قیامەت دەبینن، هەموو شیر دەریک لە شیر خۆرەکەى بچ ناگا دەبیّت و
فەرمانۆشی دەکات، هەموو سک پڕو دوو گیانیکیش کۆرپەى لە بار دەجیّت و دای
دەنیّت، خەلکی دەبینیت وەک سەر خۆش وان، بەلام لەراستیدا سەر خۆش نین،
بەلکو سزای خوای زۆر سەخت و سامناکەو سەرى لێشیواندون)..

ئەو وەستانەى پۆلە یادی باوکی ناکات، برا بۆ لایە نامینى و کچ دایکى
لەبیر دەکات، خوشک بیری خوشکی نامینى و هەموو کەس هاواری ئەفسى خۆى
دەکات، ئەو وەستانەى پیغەمبەر ﷺ لەبار مەوه دەفەر مویّت: (تەنى الشمس
يوم القيامة من الخلق حتى تكون منبراً كمقدار ميل)^۲. واتە: (لەرپۆزى دواىیدا
خۆر لە بەندەو دروستکراوەکانى خودا نزیك دەبیّتەوه، تاوەکو بەئەندازەى
میلیکى دەمینى بگاتە سەریان).. ئەو کەسەى ئەم فەرمانۆدەیه دەگێرێتەوه
دەفەر مویّت: سویند بەخودا نازانم من بەشت لە وشەى (میل) ئەو میلیهە کە
زەوى پێ دەپۆریت، یان ئەو میلیهە کە پاوى پێ دەپۆرێت..

✽ پیغەمبەر ﷺ دەفەر مویّت: (لەرپۆزى قیامەتدا هەرکەسەو بەگۆڕەى
کردمەوێکەى لەناو ئارەقى خۆیدا، هەندێکەس هەتا پەقینەى قاچیان و
هەندیک تانەژنۆیان، هەندیکى تریان تاوەکو ناو قەدیان لەئارەق دایە، هەشیانە
ئارەق دەگاتە چەناگەیان).. هەر وەها خەلکی دەبینیت سەر پووت و پێپەتەى و

✽ ئەو فەرزه (نۆپژە)، دوا فەرز بوو کە پێغەمبەری خودا ﷺ لە کۆتا ساتەکانی تەمەنیدا بیری خستینە وەو ناگاداری موسڵمانانی کەردمەو کە بە چاکی ئەنجامی بدن..

✽ چەپە یە کە ئاراستە ی هەموو ئەو کە سەنە ی دەکە یین کە بە نیازی بە هەشتن، خۆ ئە گەر کاریشیان بۆ نە کرد بێ و هەو ئیان بۆ نە دا بێت، ئەو ئاراستە ی هەموو ئەو کە سەنە ی دەکە یین کە و توو یانە: (أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً رسول الله) ..

✽ نێمە لیژمە دا پێویست بوو باسی شە و نۆپژ بکە یین، باسی بێدار بونی پێش بانگی بە یانی بکە یین.. باسی ئەنجام دانی نۆپژی بە یانی، نیشانی لاوازی ئیمانمانە، لە سەر مە تادا لە ناو ریزی موسڵماناندا کە سێک نە بوو و نۆپژی بە یانی ئەنجام نە دا، مە گەر دوو رۆ و (منافق) بوو بێت پە نا بە خودا، یا خود لە ژانییدا تەنها جارێک یان دوو جار، ئەویش بە هۆی نە خۆشیە وە، یا خود بە هۆی خە بەر نە بوو و نە و میە ک، کە دە سە لاتێ خۆی تێدا نە بوو بێت..

✽ برا و خوشکی موسو ئمان: لە و کە سە نە مە بە، کاتێک فریشتەکانی شە و لە دوا ی نۆپژی بە یانی بە رز دە بنە وە بۆ ئاسمان، خودای گە و رە هەر چە نده زانا و ناگادارە، بە لām لییان دە پرسیت: ئەو بە بۆ لە ئیستی ناو هە کاندای ناوی فلانە کە سی تێدا نیە؟!

ئە وانیش وە لām دە دە نە وە و دە ئین: فلانە کە س لە نۆپژی بە یانییدا لە ریزی موسڵماناندا نامادە نە بوو، یا خود نۆپژی بە یانی ئەنجام نە دا..

✽ خۆینەری بە ریز، خوشک و برای ئاریز: کاتێک دنیا تاریکە و خە لکی دە ست لە ملی خە و و جیگە ی نە رمن، کاتێک دنیا کش و مات و ئارامە، کە سانیک زۆر بە هیمنی و لە سەر خۆ یی، دەرگای ماله گانیان دە کە نە وە و بە رە و ئاراستە ی بانگی (الله اکبر) و رۆ و بە رۆ و ماله گانی خودا هە نگا و دە ئین، دنیا ئە و منده بێ دە منگە ئە گەر گوێ رابگری دە منگی هە نگا وە گانیان دە میستی، تانە و کاتە ی دە گە نە مرز گە و ت و دلیان دە سەر و ی..

✽ برا و خوشکی بە ریز: هیو ادا ر م ئە م نامیلکە یە ی بە ر دە ستان تە نها بە چا و سە یری نە کە ن، بە لکو دەرگای دلتانی بۆیکە نە وە، چونکە ئە م و تانە لە دله وە

قوتابخانه‌ی پیغهمبه‌رو ﷺ هاو ده‌لانیه‌تی.. ئەم فەر موودمیه باسی ئەو که سانه ده‌کات، کاتیکی که له مزگه‌وت دهر دچن دلیان لای ئەو کاته‌یه که ده‌گه‌ر پینه‌وه بو مزگه‌وت، دلیان لای نوپژمکانیانه، ئەو نوپژهی که میعر اجی ئیماندارانه و دلیان بو لای په‌روم‌دگار به‌رز ده‌کاته‌وه..

❖ عائیشه دایکی ئیمانداران (خودی لێ رازی بێت) ده‌فهر مویت: (له‌گه‌ل پیغهمبه‌ری خوادا ﷺ قسه‌مان ده‌کردو ئەویش قسه‌ی له‌گه‌ل ده‌کردین، به‌لام کاتیکی کاتی نوپژ ده‌هات، وه‌کو ئەوه وابوو نه‌بمان ناسیت و نه‌بیناسین)..

ئەو نوپژهی جارێک نه‌بوو له‌کاتی (الله اکبر) ی نوپژ دابه‌ستندا ناله‌ی گریانێ لێ به‌رز نه‌بیته‌وه‌و هۆن هۆن فرمیسک به‌چاوه‌کانیدا نه‌یه‌ته‌ خواره‌وه، چونکه دنیایه هه‌روه‌ک چۆن له‌نوپژمکانیدا پرووبه‌رووی خوادا و مستاوه، ئاواش له‌ رۆژی دوایدا له‌گه‌ل خوادای گه‌وره‌دا گفتوگۆ ده‌کات و لێرسینه‌وه‌ی له‌گه‌ل ده‌کریت..

❖ عبدالله‌ی کورپی شه‌خیر ده‌فهر مویت: (آتیت رسول الله ﷺ وه‌و یصلی ولجوفه‌ ازیز کازیز المرجل فی البکاء)'. واته‌: (چووم بو لای پیغهمبه‌ری خوادا ﷺ نوپژێ ده‌کرد، ده‌گریاو کزه له‌ سنگیه‌وه ده‌هات، وه‌ک کزه‌و کسپه‌ی مه‌نجه‌لی سه‌ر ناگر)..

❖ له‌ یه‌کیکی له‌ غه‌زاکاندا پیغهمبه‌ری خوادا ﷺ، (عوببادی کورپی بيش‌ر) و (عه‌مماری کورپی یاسر) ی دانا به‌ پاسه‌وان.. ئەم دوو هاو نه‌لش رێککه‌وتن له‌ سه‌ر ئەوه‌ی سه‌ر مه‌تا (عه‌ممار) پاسه‌وانی بکات و له‌ نیوه‌ی شه‌ویش به‌ دواوه (عوبباد) پاسه‌وان بێت.. کاتیکی سه‌ره‌ی (عوبباد) هات و هه‌ستی به‌ نارامی شه‌و کرد، پرووی کرده‌ خودا په‌رستی و ده‌ستی به‌ شه‌و نوپژ کرد، له‌ نوپژمه‌که‌ شدا ده‌ستی کرد به‌ خویندنی سورمه‌ی (الکھف).. یه‌کیکی له‌ بیباوم‌ران تیرو که‌وانه‌که‌ی دهره‌یناو تیریکی له‌ (عوبباد) گرت، (عوبباد) تیره‌که‌ی له‌ جه‌سته‌ی دهره‌یناو له‌ قورئان خویندن و نوپژ کردن به‌رده‌وام بوو.. کابرای بیباوم‌ر تیریکی تری گرت (عوبباد)، (عوبباد) ئەم تیره‌شی له‌ جه‌سته‌ی دهره‌یناو هیچ باکی نه‌بوو.. بیباوم‌ره‌که‌ تیری سییه‌می ئاراسته‌ی (عوبباد) کرد، (عوبباد) ئەم تیره‌شی له‌ جه‌سته‌ی

بئ جل و بهرگ، عه وره تیان به بئ پۆشاکه و که سیش بۆکه س ناپوانیت! نه زانن
 بۆ؟! له بهرئه وهی هه موو خه لکی سه رگه رمی عه یب و عاری خۆیانن، له و شوینه
 تر سناکه ی که ده له کان دینه ناو قورگی خاونه کانیان و پیش ده خو نه وه، هه روه ک
 خودای گه وره ده فەر مویت: ﴿وَأَنذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظَمِينَ
 مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَيَرٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ (۱۸) غافر. واته: (کاتی که ده له کان
 ده گه نه گه روو، غه م و په زاره و ته نگانه دل و ده روونی خوا نه ناسان به ته واوی
 داگیر ده کات، سه ته مکاران هه یج دلسۆز و پشتیوانیکیان نیه، که سیش تکا رو خه م
 خۆریان نیه، تاقسه و تکایان لی و ده ر بگیری ت)..

په نا به خودا له ناره حه تی و ناخۆشی نه و پۆژه! په نا به خودا له قورسی و
 گرانی و تر سناکی نه و وه ستانه !!

يَوْمُ الْقِيَامَةِ لَوْ عَلِمْتَ بِهِ وَلَهُ	لَقَرَرْتَ مِنْ أَهْلِ وَمِنْ أَوْطَانِ
يَوْمُ تَشَقَّقَتِ السَّمَاءُ لَهُ وَلَهُ	وَتَشَيَّبَ فِيهِ مَفَارِقُ الْوِلْدَانِ
يَوْمُ عَبُوسٍ قُمْطَرِيرٍ شَرُهُ	فِي الْخَلْقِ مَنْتَشِرٍ عَظِيمِ الشَّانِ

ئه گه ر ترس و ناره حه تی پۆژی قیامه تت دهمانی، له ده ست خزم و که س و کارو
 نیشتمان و خاک و ولات رات ده کردو به ره و شاخ و کیوه کان هه لده هاتیت، چونکه
 له و پۆژه دا، ناسمانه کان پارچه پارچه ده بن و کۆر په کان قژی سه ریان سپی ده بی،
 نه و پۆژه ناوچا و تاله ی که ناره حه تی که ی زۆر به ی خه لکی ده گری ته وه..

به لام له و پۆژه دا هه ندیک که س دلتیا و نارام و بیباکن، دوورن له گه رمی و
 ناره حه تی.. ئایا دهمانی نه و که سانه کین؟ نه وه نه و که سانه که له زیر سیبه ری
 خودای گه وره دا نارامیان گرتوه، که له و پۆژه دا هه یج سیبه ری که نیه، ته نها سیبه ری
 خودای گه وره نه بییت، هه روه ک پیغه مبه ر ﷺ ده فەر مویت: (سَبْعَةُ يَضْلَهُمُ
 اللَّهُ فِي ظُلْمِهِ، يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ). واته: (حه وت کۆمه ل له زیر سیبه ری خوادان،
 له پۆژیکدا که هه یج سیبه ری که نیه، جگه له سیبه ری خودا.. لی ره دا باسی په کی که
 له و حه وت کۆمه له ده که ی نه ویش (رَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسَاجِدِ). نه مانه ش نه و
 پیاوانه که دلیان پایه ندو وابه سه ته یه به مزگه وته کانه وه).. به لی.. مزگه وت

رێ دەرچوو له ژێر قامچی فەرمانرێوه‌کانیاندا نارامیان ده‌گرت و پێشبرکێیان ده‌کرد و شانازییان به‌ خۆیانده‌وه‌ ده‌کرد، بۆ ئه‌وه‌ی پێیان بلێن فلا‌نه‌ که‌س به‌هی‌زو نارامگره‌، ئه‌ی من چۆن له‌ خزمه‌تی خودای گه‌وره‌دا رابوه‌ستم و می‌شیک بتوانیت بمجولێنی و نوێژم‌که‌م لێ تێک بدات؟!

❖ نێمامی بوخاری (په‌حمه‌تی خودای لێ بێت) شه‌ویکیان نوێژی ده‌کرد چه‌قده‌ جار زه‌رده‌واله‌ پێوه‌یدا، له‌ دوا‌ی ته‌واو بوونی نوێژم‌که‌ی فەر مووی: بزانی ئه‌وه‌ چی بوو ئازایدام؟!

❖ موسلیمی کوری په‌سار له‌ مزگه‌وت نوێژی ده‌کرد و به‌شیک له‌ مزگه‌وته‌که‌ داپو‌خا، خه‌لکانی نزیک مزگه‌وته‌که‌ ترسان و ئه‌میش هه‌ر ئاو‌ریشی نه‌دایه‌وه‌..
❖ کثیری حیمصی شه‌ست سال پێشنوێژی شاری حیمص بوو له‌ سوریا، له‌و ماوه‌یه‌دا ته‌نها جارێک نوێژی لێ تێکنه‌چوو، پرسیاریان لێ‌کرد که‌ چۆن له‌م ماوه‌ی شه‌ست ساله‌دا نوێژت لێ تێکنه‌چوو؟! له‌ وه‌لام‌دا وتی: هه‌ر کاتی‌ک له‌ دەرگای مزگه‌وت هات‌بێتمه‌ ژوورمه‌ جگه‌ له‌ یادای خودا هیج شتیکی ترم له‌ ده‌رون‌دا نه‌هێشتوو‌ه‌ته‌وه‌..

❖ خیزانی عومهری کوری عبدالعزیز ده‌فه‌ر مووی‌ت: که‌سم نه‌بینیوه‌ وه‌کو عومهری هاوسه‌رم له‌ پو‌ژی دوا‌یی بترسی‌ت و له‌ نوێژدا ئه‌وه‌نده‌ بگری‌ت، ته‌نانه‌ت ئه‌وه‌نده‌ ده‌گریا، جاری وا هه‌بوو گومانم وابوو که‌ مردوو‌ه‌.

❖ رۆژیک پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ له‌ پێش نوێژیدا ئه‌م نایه‌ته‌ پیرۆزانه‌ی ده‌خویند: ﴿وَإِنْ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (۱۲) ﴿لَمَّا سَبَعُ أَبُوبِ لَيْكُلٍ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ﴾ (۱۱) العجبر. واته‌: (بێگومان دۆزه‌خ به‌لێنگای هه‌موو ئه‌وانه‌ به‌ گشتی * چه‌وت دهر‌وازه‌ی گه‌وره‌ی هه‌یه‌، هه‌ر دهر‌وازه‌یه‌کیشی چه‌ند دەرگا‌و چه‌ند به‌شیکه‌، که‌ ده‌سته‌ی دۆزه‌خیه‌کان به‌ گوێره‌ی گونا‌هو تاوانیان راپێچ ده‌کری‌ن بۆ ناوی).. له‌م کاته‌دا سه‌لمانی فارسی ﷺ گوئی لێ‌ده‌بی‌ت و ماوه‌ی سی رۆژ هه‌لدی‌ت بۆ دهر‌وه‌ی شاری مه‌دینه‌ و ئاگای له‌ خۆی نامی‌نیت، پاشان هاوه‌لان ده‌یدۆزنه‌وه‌ و ده‌یهێننه‌وه‌ بۆ لای پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ.. سه‌لمانی فارسی ﷺ فەر مووی: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ کاتی‌ک له‌و نایه‌ته‌ پیرۆزانه‌ ورد بوومه‌وه‌، دلم پارچه‌

دەر هیناو به (عه ممار) ی وت: ههسته (عه ممار) بریندار بووم.. کابرای بیباوم
کاتیك ههردووکیانی بینی هه لهات.. (عه ممار) گلهیی له (عوبباد) کردو پیی
وت: بۆ له سه رهاوه خه بهرت نه کردمه وه؟! (عوبباد) یش له وه لاما وتی: نوێژم
ده کردو له نوێژه که شمدا سور هتی (الکھف) م ده خویند، پیم خوۆش نه بوو قورئان
خویند نه که م ببرم و ههزم ده کرد سور هته که ته و او بکه م، سویند به خودا له بهر
فه رمانه که ی پیغه مبه ری خودا ﷺ نه بو وایه و له وهش نه تر سامایه که زیان به
پیغه مبه رو هاوه لانی ده که ویت، مردنی خوۆم پیخوۆشتر بوو، له وهی نوێژه که م و
خویندنی ئه و سور هته پیروژه ببرم..

❖ حاته می نه صه م ده فەر مویت: کاتیك هه لده ستم بۆ نوێژ و راده وه ستم،
که عبه ده خه مه نیوان برۆکانمه وه به هه شت ده خه مه لای راستم و دۆزه خ لای
چه پم، واشد مزانه فریشته ی رۆح کی شان له دوامه وه یه و له سه ر پردی (صراط)
یشم، وا گومانیش ده به م کۆتا نوێژم بیت، پاشان نوێژه که م ده ست پیده که م و
ناشزانم خودا لیم وه ر ده گری ت یان نا..

❖ ئیبن سیرین ده فەر مویت: کاتیك موسلیمی کوری یه سارم بینی، سه ری له
سو جده بهرز کر ده وه، سه یری شوینی سو جده که یم کرد، له بهر فر میسک وه کو
ئه وه و ابو و، ئاوی لیژا بیت..

به ئی.. ئه سیرین روومه ته کانی ته ر ده کات و رو خساری ده که شیته وه و رو وناکی
دایده گری ت، کاتیك ده یه ویت بخه ویت، خه وی لی نا که ویت، له ترسی دۆزه خ و له
خوۆشی به هه شت..

❖ عه لی کوری حسین (خودا لیان پازی بیت) کاتیك ده ست نوێژی ده گرت ده له رزی و
ئاره قی ده کرد و رهنگی تیکده چوو، پر سیاریان لیده کردو لیان ده پرسسی بۆ چی
وات لی به سه ر دیت؟ ئه ویش ده یفه رموو: نایا ده زانن که میکی تر له خزمه ت
کی دا راده وه ستم؟!

❖ کاتیك پر سیار له خه له فی کوری ئه یوب ده گری ت و پیی ده ئین: چۆن
ده توانیت ئارام بگری ت له کاتی نوێژ دا و میش له خوۆت دوور نا خه یته وه بۆ
ئه وهی نوێژه که ت لی تیکنه چی ت؟ ئه ویش له وه لاما ده فەر مویت: که سانیکی له

خۆی چاو م ساغ بوو • خودای گه‌وره‌ش ده‌فه‌ر مووئیت: تۆبه‌و شیوه‌یه‌ بووئیت و کوئیر بووئیت له‌ئاستی ئایات و به‌لگه‌کانی ئیمه‌دا کاتیک که پیت پاده‌گه‌یه‌نرا، ئیمه‌ش نه‌مپۆ ناوا مامه‌ئی که‌سیکی له‌بیر کراوت له‌گه‌ل ده‌که‌ین • ئابه‌و شیوه‌یه‌ تۆله له‌و که‌سه‌ ده‌که‌ینه‌وه‌ که‌ سنوور ده‌به‌زینیت و باومر به‌ فرمانه‌کانی په‌رودرگار ناهینیت، بیگومان سزای قیامه‌ت زۆر سه‌خت ترو به‌رده‌وام تره‌)..

به‌لام موژده‌ بیت هه‌ر له‌و پۆژده‌، هه‌ندیک که‌س له‌لایه‌ن خودای گه‌وره‌وه به‌قه‌د شاخه‌کان پووناکیان پئ ده‌دریت و هه‌تا چاو برکات پووناکیه‌که‌یان دهروات و پیشیان بۆ پووناک ده‌کاته‌وه‌، هه‌ر که‌سه‌و به‌قه‌د کرداره‌ باشه‌کانی پووناکی پئ ده‌دریت، که‌سی واش هه‌یه‌ پووناکیه‌که‌ی ته‌نها له‌په‌نجه‌ی هاجیدایه‌ و جاریک پووناکی بۆده‌کات و جاریکیش خامۆش ده‌بیت، که‌سانی واش هه‌ن به‌ تاریکی دهرۆن هیچ پووناکیه‌کیان نیه‌، که‌سی واش هه‌یه‌ په‌نا به‌خودا به‌کوئیری حه‌شر ده‌کریت وه‌کو له‌ ئایه‌ته‌که‌ی پیشوودا باسما‌ن کرد..

خودای گه‌وره‌ ده‌فه‌ر مووئیت: ﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَمْنٍ مِنْ غَدَائِهِمْ يَمْشُونَ﴾ يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَمْنٍ مِنْ غَدَائِهِمْ يَمْشُونَ ﴿١٣﴾ يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُوا نَفْسًا مِنْ نَارِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾ يُنَادُوهُمْ أَلَمْ تَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٥﴾ قَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّاصِرَةُ لَا يُوْحَدُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوِيَّتُكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾ الحديد. واته‌: (پۆژیک دیت

که‌ ده‌بینیت پیاوانی ئیماندار و ژنانی ئیماندار به‌رمو به‌هه‌شت به‌ری ده‌کرین، نورو پووناکیه‌کی ناشکرا له‌به‌رده‌م و له‌لای راستیانه‌وه‌ دهروات و فریشه‌که‌ان پیاوان ده‌لین: مژده‌ی ئیوه‌ نه‌مپۆ باخه‌کانی به‌هه‌شته‌، که‌ چه‌نده‌ها پوو‌بار به‌ ناویاندا دهروات، هاوپی له‌گه‌ل ژبانی هه‌میشه‌یی و نه‌براو تیایدا، ئا ئه‌وه‌یه‌ سه‌رکه‌وتن و سه‌ره‌رازی گه‌وره‌و بی‌سنوور • ئا له‌و پۆژده‌ که‌ ئیمانداران به‌رمو به‌هه‌شت به‌ری ده‌کرین، پیاوان و ژنانی دوو‌وو ده‌هینرینه‌ سه‌ر ریگه‌یان، به‌غه‌مباریه‌وه‌ بۆ ئیمانداران دهروانن، ئیماندارانیش هیچ لایان لی‌ ناکه‌نه‌وه‌،

پارچه بوو.. لەم کاتەدا خودای پەر و مردگار بۆ دڤنه‌وایی ئیمانداران ئەم نایەتە
 پیرۆزانه‌ی ناردە خواریوه: ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾ أَتَخْلَوْهَا سَلَامٍ
 آمِينٍ ﴿١٦﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُنْقَلَبِينَ ﴿١٧﴾﴾ الحجر.
 واتە: (بە راستی خواناس و پارێزگاران لە ناو باخەکانی بەهەشت و کانیاو
 سازگاره‌کاندان • پێیان دەوترێت فەر موو بچنە ناوی بە سەلامەتی و سەلامتان
 لە سەر بێت، ژیانی پێ ئاسودەیی تیا دا بەرنه‌ سەر • لە کاتی‌کدا هەرچی کینه‌ و
 بوغزه‌ لە دڵ و دمر و نیاندا دمرمان کێشا و ئەو بەختە و مرانه‌ بۆ یەکتر و لە
 سەر کورسی و فەنەفە پازاوه‌کان لە بەرامبەر یەکه‌وه‌ دانیشتون)..

بەئێ.. ئەمانە ئەو که‌سانەن، لەکاتی نوێژه‌کانیاندا بیر لە و کاتە ده‌که‌نه‌وه‌،
 وابەسەر پردی (صراط) دا به‌روو بەهەشت هه‌نگاو دەنێن، ئەو پردی لەسەر
 پشته‌ی دۆزه‌خ دروست گراوه‌، هه‌نگاوانان لەوشوینەدا ئاسان نیه‌، ئەو پردی
 لەموو باریکتره‌، هه‌روها لە شمشیریش تیزتره‌.. ئەو که‌سانە مافی خۆیا نه‌
 لەنوێژه‌کانیاندا به‌رزن و هه‌کو داری بی چۆن لەئاودا ده‌له‌رزێت..
 براو خوشکی ئازیز: هه‌ر له‌و پۆژه‌داو هه‌ر له‌و هه‌لوێسته‌دا هه‌ندیک
 له‌خه‌لکی حالیان پێچه‌وانه‌ی حالی به‌نده‌ چاکه‌کانی خودایه‌..

له‌و پۆژه‌دا که‌ تاریکی بال به‌سەر هه‌موو شتی‌کدا ده‌کێشێ، ئەو پۆژه‌ی که‌ خۆر
 نامینێ و فێرێ ده‌درێته‌ ناو دۆزه‌خه‌وه‌، ئەستێره‌کان و رودخاش ده‌بن، شاخه‌کان
 و هه‌کو خوری شی ده‌بنه‌وه‌، ئاسمانه‌کان پارچه‌پارچه‌ ده‌بن، له‌و پۆژه‌دا هه‌ندیک
 له‌خه‌لکی به‌کوێری چه‌ش ده‌کری‌ن و هه‌ج شتی‌ک نابینن، هه‌روه‌کو خودای
 گه‌وره‌ ده‌فه‌رموێت: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ
 يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمًى ﴿١٢٥﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمًى وَقَدِ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٦﴾ قَالَ كَذَلِكَ
 أَنْتَ أَتَيْنَا فَتَسِينَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ نُنْشِئُ ﴿١٢٧﴾ وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ
 رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَى ﴿١٢٧﴾ طه. واتە: (ئەو که‌سه‌ی ڕوو و مرده‌گێڕێ له‌
 به‌رنامه‌ و ڕێبازی خودا و پشته‌ی تی ده‌کات، بێگومان بۆ ئەو جوړه‌ که‌سانه‌ ژیا نیکی
 ترش و تال و ناخۆش پێش دێت، له‌پۆژی قیامه‌تیشدا به‌کوێری چه‌ش ده‌کێن
 • ئەو که‌سه‌ش ده‌لێت: ئەی پەر و مردگار بۆ به‌ کوێری چه‌ش ده‌کردم؟ خۆمن کاتی

ئاي چەند چارە پەشەن؟! چۆن پېش دەدرېن بۆسە ختتېرېن ئازارونېش؟! دەبىت
 ھالىان چۆن بېت، كاتىك راپېچى دۆزەخىكى بىرسى دەكرېن و دۆزەخىش ھەر
 دەئىت: ﴿هَلْ مِنْ مَّرِيءٍ﴾؟ ئايا زياتر ھەيە؟

خۆزگە دەمانزانى ھالىان چۆنە كاتىك لىيان دەدرېت بەگورزى ئاسنېن!
 خۆزگە دەمانزانى ھالىان چۆنە كاتىك خۇراكى تال و ناخۇشيان دەر خوار د
 دەدرېت! خۇراكىك لە كېمە و خۇي و زو خاوا! ئاي چەند ناپەھەتە! سۆيىند بەخودا
 ئەوانە لە خراپتېرېن دروستكراو ھەكەنى خودان..

فەزىل و گىرەنگى نوپۇز

نوپۇز پەيۋەندى نىۋان بەندەو خودايە، بەھۋى نوپۇز ھە دلى بەندە چاكەكان،
 بالئندە ئاسا بەرز دەبىتە ھە بەرەو لاي خودا..

نوپۇز چەندەن فەزىل و پەلەو پايە ھەيە لە دونيا و رۇزى دوايشدا، نوپۇز
 ھۆكارىكە بۆ ئەنجامدانى چاكە، ھەر ھە ھۆكارە بۆ دوور كە وتنە ھە لە خراپە و
 رېگە ھەوت..

ئەنجامدانى نوپۇز بەر پىكوپىكى بە دەست ھىنانى پاداشت و پەلەو پايە ھەيە،
 دەبىتە ھۋى سېنە ھەي گوناھو تاوان، يەكەم كىرە ھەشە كە لىپىر سىنە ھەي مەروفى
 لە سەر دەكرېت لەر پۇزى دوايدا.. خودا ھەي گەورە دەفەر مەيىت: ﴿أَتْلُ مَا أُوحِيَ
 إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
 وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ (۱۵) ﴿الْعنكبوت﴾. واتە: (ئەي پېغەمبەر
 ﷺ ئەھمەي بۆت پەوانە دەكرېت لەقورئان بىخۇيىنە ھە ھە نوپۇزىش بە چاكى
 ئەنجام بەدە، چۈنكە بەر پاستى نوپۇز بەر ھە ئىستى گوناھو تاوان و نادروستى
 دەكات)..

ھەر ھە ھە دەفەر مەيىت: ﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ
 الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ (۷۸) ﴿الأنعام﴾. واتە: (ئەي پېغەمبەر ﷺ،
 ئەي ئىماندار، نوپۇز ئەنجام بەدە كاتىك خۇر نىۋە ئاسمان بەجى دەھىلېت
 (ناماز ھەيە بۆ نوپۇزى نىۋە پۇۋ ھەس) لەتارىكى شەويشدا (نوپۇزى مەغرىب و

بۆیه به غه مو په ژاره یه کی زۆره وه پێیان ده لێن: دهی ته ماشایه کمان بکه، با له نوری پو خسارتان به هره وه بیه، به لام پێیان دهوتریت: بگه پێنه وه دواوه، خۆتان به شوین نورو پوونا کیدا بگه پین، دهستبه جی دیواریک درووست ده کریت له نیوان ئیمانداران و دوو پووه کاند، دمر وازه یه کیشی تیدایه، دیوی ناوه وه که پرووی له ئیماندارانه، پرووی له پهحمهت و بهههشته، دیوی دهر مه وه که پرووی له دوو پووه کانه، پرووی له سزاو دۆزهخه • ئینجا دوو پووه کانه هاوار له ئیمانداران دهکهن و ده لێن: ئایا ئیمه هاوپی ئیوه نه بووین؟! ئیمه هاوکاری ئیوه نه بووین؟! ئیمانداران ده لێن: به لێ وایه، به لام ئیوه خۆتان تووشی دوو پرووی و پیلان گیرپی کرد، خۆتان مه لاس داوو، بۆ فرسه ت دهگه ران که زهر مر له ئیمانداران بدهن و هه میشه له گومان و دوو دلیدا ده زیان و بلا و یشتان ده کرده وه هیواو ناواتی بیجی سه ری لیتیکدا بوون، هه تا و یستی خودا یه خه ی پی گرتن و کو تایی به ژیا نتان هات، شه ی تانی ش گومرپی کرد بوون و له پبازی خودا ویلی کرد بوون • نه مر پۆ ئیتر هیج پا کانه یه که له ئیوه ببیا و مران و مر نا گیریت، شوینه واره و مه نزلگای هه مووتان دۆزهخه، هه ر نه وه ش شایسته تانه، ئای چ سه ره نجام یکی خراپ و ناله باره)!!

ههروهها خودای گهوره له ئایه تیکی تر دا ده فەر مویت: ﴿وَتَرَى الْمَجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝١٩ سَرَابِلُهُمْ مِّنْ ظُرُرٍ وَتَعْتَنِي عَنْ أَنفُسِهِمُ النَّارُ ۝٢٠﴾ (ابراهیم. واته: (تاوانباران ده بینی به زنجیر به سترانه ته وه و پێش ده درین له ناشرینترین شیوه دا به ره و نا په حه تترین ئیش و ئازار • ههروهها جوړه بهرگیکیان له بهر دایه وه که نه وهی ماددهی سو تی نه ری تیدا بیت و زیاتر نازاریان بدات).. هه ندیک له وه که سانه نه وانه بوون که گرنگیان به نو یژه کانیان نه نه داو سار دوسر پیان لی ده کرد..

ههروهها خودای گهوره ده فەر مویت: ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝١٨﴾ (المرسلات. واته: (خۆ نه گه ر پێیان بووتریت: گرپوش بهرن و مل که چی فەرمانی خودابن، نه وامل که چ نابن • هاوار و وهیل بۆ نه و که سانه ی که برپایان به پیغه مبه ران و پۆزی دواپی نه بوو)..

فەزڵ و پەلو پایەنی نوێژی عەسرو بەیانی

ئایینی ئیسلام لەنیو پێنج فەرزەکەی نوێژدا، زیاتر جەختی لەسەر هەندیکیان کردۆتەووە و گەرنگی تایبەتی پێداون و خێرو پاداشتەگەشیان گەورە ترە، لەوانەش نوێژی (عەسرو بەیانی)، چونکە ئەم دوو نوێژە کاتەکانیان ناسکەن و خەلکی خەریکی ئیسراحتەن و نوێژکردن تا رادەیەک ناپەختی تێداپە ئەم کاتانەدا، بەلام ئەمە مانای پشتگوێ خستنی نوێژە فەرزەکانی تر نیە و هەموو نوێژە فەرزەکان گەرنگی خۆیان هەیە..

پێغەمبەر ﷺ لەباسی فەزلی نوێژی بەیانی و عەسردا دەفەر مویت: (لَنْ يَلْجَ النَّارَ أَحَدٌ صَلَّى قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا) یعنی: الفجر والعصر. واتە: (ناگری دۆزەخ نابینیت ئەو کەسە پێش خۆرکەوتن و پێش خۆر ئاوابوون نوێژ ئەنجام بدات) مەبەست لە (نوێژی بەیانی و عەسره)..

هەر وەها دەفەر مویت: (مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ، فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ...) واتە: (هەر کەسێک نوێژی بەیانی ئەنجام بدات لەپاریزگاری خوادا دەبێت...).. هەر وەها پێغەمبەری خودا ﷺ لەفەرموودەیهکی تردا دەفەر مویت: (مَنْ صَلَّى الْبَرْدَيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ) واتە: (هەر کەسێک نوێژی بەیانی و عەسره ئەنجام بدات دەچێتە بەهەشتەوه).. لەبەر ئەوەی کاتی نوێژی بەیانی کاتیکی خۆشه بۆ خەوو شەیتانیشت هەوڵ دەدات کە زیاتر خەوت لا خۆشه‌ویست بکات و نوێژە کەشت لا قورس بکات و کاتی نوێژی عەسریش زیاتر خەلکی خەریکی کار و کاسبی و بازرگانین..

ئەبو هورەیرە ر.ه. له پێغەمبەری خوداوه ﷺ دەگێڕێتەوه کە فەر مویت: (يَتَعَابُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ، وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ، ثُمَّ يَرْجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ، فَيَسْأَلُهُمُ اللَّهُ - وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ - كَيْفَ

٧- رواه مسلم ٦٢٤.

٨- رواه مسلم ٦٥٧.

٩- متفق عليه (البخاري ٥٧٤ ومسلم ٦٢٥).

عیشا) ئەنجام بدە، نوێژی بەیانیش (کە زۆر قورئانی تێدا دەخوینرێت
 فەرماوێش مەکە) بەراستی قورئان خویندنی نوێژی بەیانی دەبینرێت (لەلایەن
 فەریشتەکانەوه).. هەر وەها خودای گەورە لەناوەتێکی تردا دەفەر مویت:
 ﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ (٢٣٨) البقرة.
 واتە: (کەمتر خەمی مەکەن و پارێزگاری لە ئەنجامدانی نوێژەکاندا بکەن،
 بەتایبەتی نوێژی ناوەند (کە نوێژی عەسرە) هەمیشە و بەردەوامیش هەستن
 بە ئەنجامدانی فەرمانەکان بۆ خودا بەگەردن کە چیهوه).. پێغەمبەریش ﷺ
 دەفەر مویت: (أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلُّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ،
 هَلْ يَبْقَى مِنْ دَرْنِهِ شَيْءٌ؟ قَالُوا: لَا يَبْقَى مِنْ دَرْنِهِ شَيْءٌ، قَالَ: فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ
 الْخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهِنَ الْخَطَايَا)^٥. واتە: (ئایا دەبینن ئەگەر رۆوباریک لە بەردەم
 دەرگای یەکیکتانەوه بپوێت و هەموو رۆژێک پێنج جار خۆی لێشوات، ئایا هیچ
 پیسییهکی پێوه دەمیێ؟ وتیان: نەخێر هیچ پیسییهکی پێوه نامیێ، پێغەمبەر
 ﷺ فەرماووی: ئەوه وهك نموونهی پێنج فەرزی نوێژ وایه، خودای گەورە
 بەهۆی ئەو نوێژانەوه گوناھەکان دەسڕێتەوه)..

عبداللە ی کوری مەسعود ﷺ دەفەر مویت: (پرسیارم لە پێغەمبەری خودا
 ﷺ کردو وتم: کام کردارانه زۆر باشن؟ فەرماووی: (الصلاة على وقتها، قلت:
 ثم أي؟ قال: بر الوالدین، قلت: ثم أي؟ قال: الجهاد في سبيل الله)^٦. واتە: (یەكەم
 کرداری زۆر باش ئەوهیه کە نوێژ لەکاتی خۆیدا ئەنجام بدەیت، وتم ئەوای
 ئەوه؟ فەرماووی: چاکە کردن له گه‌ڵ دایک و باوک، وتم: ئەوای ئەوه؟ فەرماووی:
 تێکۆشان لە پێناوی خوادا).. هەر وەها پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (إن
 أول ما يحاسب الناس به يوم القيامة من أعمالهم الصلاة... واتە: (یەكەم شتیك
 کە خەلکی لێپرسینهوهی لەگه‌ڵ دەکرێت لە رۆژی قیامەتدا لە کردووەکانیان،
 بریتیه لە نوێژ)..

٥-رواه البخاري ٥٢٨ ومسلم ٦٦٧.

٦-متفق عليه.

جەنگیشدا پێویستە نوێژمکانیان بە جەماعەت ئەنجام بدەن، ھەر وەك خودای گەورە دەفەر مویت: ﴿وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلَنْفَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِن وَرَائِكُمْ وَلَأُنَاطِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ ۗ﴾ (النساء. واتە: (كاتێك تۆ ئەو پێغەمبەری خودا ﷺ لە ناو ھاو دەڵانتدا بوویت و پێش نوێژیت بۆ دەکردن - لە کاتی جەنگدا -، ئەوا با دەستە یەکیان لە گەڵ تۆدا بوەستن بۆ نوێژ و چەكەکانیان پێبیت، کاتێك ئەم دەستە یەکی گە نوێژ دەكات چونە سووچە، با ئەوانە تر لە پشتیانەو، بن، پاشان كە ئەمان لێبوونەو ئەو دەستە یەکی گە پاسەوانیان دەکرد بابێن لە گەڵ تۆدا نوێژمەکیان بکەن، با ھۆشیار و چەكداریش بن...).. پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (صلاة الجماعة أفضل من صلاة الفرد بسبع وعشرين درجة). "واتە: (نوێژی جەماعەت بیست و ھەوت پلە باشترە لە نوێژێك، گە بە تەنھا ئەنجام بدریت).. ھەو ھا دەفەر مویت: (والذي نفسي بيده لقد هممت أن أمر بخطب يخطب ثم أمر بالصلاة فيؤذن لها، ثم أمر رجلاً فيؤم الناس ثم أخلف إلى رجل فأحرق عليهم بيوتهم). "واتە: (سویند بەو کەسە گیانی منی بە دەستە و یستم فەرمان بکەم بەوێ گە دار کۆ بکەنەو و پاشان فەرمان بە کەسیك لە ئێو بەکەم گە پێش نوێژی بۆ خەنگە بکات و بچینە سەر ئەوانە کە نوێژ بە جەماعەت ناکەن، ھەتا مالا کەکانیان بە سەردا بسووتینین).. ھەر و ھا پێغەمبەر ﷺ دەفەر مویت: (مَنْ سَمِعَ النَّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ). "واتە: (ھەر کەسیك گوی لە بانگ بێت و نەچیت بە دەمیەو، یاخود نەچیت بۆ مزگەوت، ئەوا ئەو نوێژە بۆ ئەو نیە، تەنھا لە حالە تێکدا نەبیت کە بیانوو عوزری ھەبیت).. ئەمەش دەبێت بە لگە بۆ ھەموو ئەو کەسانە کە گویان لە بانگە، دەبیت بچن بۆ مزگەوت، ئەگەر چاویان نەبینیت و نابیناش بن، ھەر وەك ئەو ھورمیرە ﷺ دەگیرێتەو

۱۲- البخاری ۶۴۵ و مسلم ۶۵۰.

۱۳- البخاری ۶۴۴ و مسلم ۶۵۱.

۱۴- ابن ماجه ۷۹۲ وابن حبان ۲۰۹۵.

تَرْكُكُمْ عِبَادِي؟ فَيَقُولُونَ: تَرْكَنَاهُمْ وَهُمْ يُضِلُّونَ، وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُضِلُّونَ). "واته: (چاودپیری ده‌کړن له لایه‌ن فریشته‌وه به شه‌وو رپوژ، فریشته‌یه‌ك له شه‌وداو فریشته‌یه‌ك له رپوژدا، کوډه‌بڼه‌وه له نویژی به‌یانی و نویژی عه‌سردا، پاشان فریشته‌گان سه‌رده‌که‌ون له‌دوای ئه‌وه‌ی له‌لاتان مانه‌وه، خودای گه‌وره لییان ده‌پرسیت- له‌کاتیکدا خودای گه‌وره زان‌اتره به‌حالتان له‌وان- چو‌ن به‌نده‌گانی منتان به‌جیه‌یشت؟ ئه‌وانیش ده‌لین: کاتیک به‌جیمان هیشتن نویژیان ده‌کردو کاتیکیش چوین بولایان نویژیان ده‌کرد)..

ئه‌گه‌ر ئه‌م فه‌رمو‌ودانه نویژی عه‌سرمان له‌لا خو‌شه‌ویست نه‌گه‌ن، ئه‌وا پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ به‌م فه‌رمو‌ودیه ده‌مانترسی‌نیت که ده‌فه‌رمو‌یت: (مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ خَبِطَ عَمَلُهُ). "واته: (هه‌ر که‌سی‌ك واز له نویژی عه‌سر بێ‌نیت ئه‌وا کرده‌مو‌گانی بو‌ج و بێ‌ که‌ئ‌ك ده‌بن و خه‌سارمت مه‌ند ده‌بیت)..

فه‌رالی نویژی جه‌ماعه‌ت

کو‌مه‌ل و جه‌ماعه‌ت په‌حمه‌تن، جیا‌وازی‌ش سزاو نا‌په‌حه‌تیه، نویژی جه‌ماعه‌تیش به‌هیزی گیانی براهه‌تیه، هه‌روه‌ها نویژی جه‌ماعه‌ت هاوشی‌وه‌ی ریزی فریشته‌گانه له‌ئاسمان، هه‌روه‌ك خودای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافِرُونَ﴾ (۱۶) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ (۱۷) الصافات. واته: (به‌راستی ئی‌مه هه‌ر هه‌موومان به‌ریز وه‌ستاوین (ئاماده‌ی فه‌رمانین)، دووباره ده‌لین: ئی‌مه هه‌مو‌ودم سه‌رگه‌رمی ته‌سبیحات و ستایشی خودای میه‌ره‌بانین).. هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ (۱) الصافات. واته: (سو‌یند به‌فریشته‌ریز بو‌وه‌گان)..

نویژی جه‌ماعه‌ت به‌لای زو‌ربه‌ی زانایانه‌وه فه‌رزه، هه‌روه‌ك له‌م نایه‌ت و فه‌رمو‌دانه‌دا نامازه‌ی پیکراوه، خودای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿وَأَرْكُمَا مَعَ الْارْكَبَيْنِ﴾ (۱۲) البقرة. واته: (له‌گه‌ل کړن‌وش به‌راندا کړن‌وش به‌رن- بۆ په‌روه‌دگار‌تان).. له‌به‌ر گرنگی و بایه‌خی نویژی جه‌ماعه‌ت، ئی‌مانداران له‌کاتی غه‌زاو

۱۰- متفق علیه (البخاری، ۵۷۴، ومسلم، ۶۳۳).

۱۱- رواه البخاری، ۵۵۳.

خودای گه‌وره له دووشت ده‌پاریزی و پرزگاری ده‌کات، یه‌که‌م: له ناگر ده‌پاریزی و نایسوتینی، دووهم: له دوو‌پویی ده‌پاریزی و به‌دوو‌پوو نایزمیری) ..

که‌واته به‌پیتی ئەم‌فەر‌مووده‌پیر‌ۆزانه‌بیت، نو‌یزی‌جه‌ماعه‌ت‌فەر‌زه‌و پی‌ویسته‌کاتی‌ک‌گو‌ی‌مان له (الله‌اکبر) ی‌بانگ‌ده‌بیت ئە‌گەر‌خه‌وتووین، هه‌ستین، ئە‌گەر‌خه‌ریکی‌نیش‌و‌کارین، ده‌ست‌هه‌ل‌گرین‌و‌وه‌لامی‌بانگه‌که‌به‌دینه‌وه‌و به‌ره‌و‌مزگه‌وته‌کان‌بکه‌وینه‌پ‌ی ..

❖ نیه‌راهیمی‌مه‌روزی‌زه‌ر‌نگه‌ر‌بوو، کاتی‌ک‌چه‌کوشه‌که‌ی‌به‌رز بک‌ردایه‌ته‌وه‌و‌گو‌یی‌له‌بانگ‌بو‌وایه، چه‌کوشه‌که‌ی‌نه‌ده‌دایه‌وه‌به‌زی‌پ‌و زی‌وه‌که‌یدا‌و‌یه‌که‌سه‌ر‌ده‌ستی‌له‌کار‌هه‌ل‌ده‌گرت‌و‌به‌ره‌و‌مزگه‌وت‌ده‌که‌وته‌پ‌ی ..

هه‌نگاو‌ان‌به‌ره‌و‌مزگه‌وت

گه‌وره‌ترین‌و‌به‌پ‌رت‌ترین‌شو‌ینی‌سه‌ر‌زه‌وی، مزگه‌وته‌کانی‌خودای په‌روه‌ر‌دگارن، مزگه‌وت‌شو‌ینی‌په‌ر‌ستنی‌خودایه، شو‌ینی‌لی‌خوش‌بو‌ونه‌له‌گونا‌هو‌تاوان، هه‌روه‌ها‌نو‌ی‌زی‌ک‌ئه‌گەر‌به‌جه‌ماعه‌ت‌بک‌ریت‌له‌مزگه‌وته‌کاندا خیری‌بیست‌و‌حه‌وت‌نو‌ی‌زی‌هه‌یه‌که‌به‌ته‌نه‌ئا‌نه‌جام‌بد‌ری (الصلاة الجماعة تفضل صلاة الفرد بسبع وعشرين درجة)^{١٩} .. به‌هه‌ر‌هه‌نگاو‌نانی‌ک‌به‌ره‌و‌مزگه‌وت‌گونا‌هو‌تاوانی‌ک‌ئه‌سه‌ر‌پ‌ی‌ته‌وه‌و‌پ‌له‌یه‌کیش‌له‌لای‌خودای‌په‌روه‌ر‌دگار به‌رز‌و‌به‌پ‌یز‌ده‌بیت، پی‌غه‌م‌به‌ر‌ﷺ ده‌فەر‌مو‌یت: (مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ مَضَى إِلَى بَيْتِ مَنْ يَأْتِيهِ لِيَقْضِيَ فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ، كَانَتْ خُطْوَاتُهُ إِحْدَاهُمَا تَحُطُّ خَطْوَةً، وَالْأُخْرَى تَرْفَعُ دَرَجَةً)^{٢٠}. واته: (هه‌ر‌که‌سه‌یک‌له‌ماله‌وه‌ده‌ست‌نو‌ی‌ز‌بک‌ریت، پاشان‌بجی‌ت‌بو‌و‌ماتی‌ک‌له‌ماله‌کانی‌خودا، بو‌جی‌به‌جی‌کردنی‌فهر‌زی‌ک‌له‌فهر‌زه‌کانی‌خودا، هه‌ر‌هه‌نگاو‌ی‌ک‌له‌هه‌نگاو‌ه‌کانی‌ده‌بنه‌ه‌وی‌سه‌ر‌پ‌ینه‌وه‌ی‌گونا‌هو‌تاوانه‌کانی‌و‌به‌رز‌بو‌ونه‌وه‌ی‌پ‌له‌و‌پ‌ایه‌ی) ..

ئه‌بو‌هور‌میره‌ﷺ له‌پی‌غه‌م‌به‌ری‌خودا‌وه‌ﷺ ده‌گ‌ی‌ر‌پ‌ی‌ته‌وه‌که‌فەر‌مو‌ویه‌تی:

١٩- رواه البخاري ٦٤٥ ومسلم ٦٥٠.

٢٠- رواه مسلم ٦٦٦.

دهفەر مویت: (عبدالله ی کوری ام مکتوم) که نابینا بوو هات بۆلای پیڤه مبهەر ﷺ و وتی: ئەه ی پیڤه مبهەری خودا ﷺ من که سیڤکم نیه چاو ساغم بیت و بمهینتی بۆ مزگهوت و داوای روو خسهتی کرد بۆ نه وهی له ماله وه نوێژمکانی ئەنجام بدات، پیڤه مبهەریش ﷺ روو خسهتیدا، به لām کاتیڤ رویشت، پیڤه مبهەر ﷺ بانگی کردو بیی فەر موو: (هل تسمع النداء بالصلاة؟ قال: نعم، قال: فأجب) ٥. واته: (ئایا گویت له بانگ ده بیت له کاتی نوێژمکاندا؟ ووتی: به ئی، پیڤه مبهەری خودا ﷺ فەر مووی: دهی واحبه بیی بۆ مزگهوت) ..

ههروهها له فەر موودیه کی تر دا هاتوو هه (عبدالله ی کوری ام مکتوم) که بانگ دهی پیڤه مبهەری خودا ﷺ بووه فەر موویه تی: (ئەه ی پیڤه مبهەری خودا ﷺ شاری مه دینه حه شه راتی زیان به خشی وهك دوو پشك و ئازده ئی درنده ی وهك گورگ و سه گی هاری زۆره، پیڤه مبهەریش ﷺ بیی فەر موو: (تَسْمَعُ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، فَحْيَهْلًا) أَي تَعَالٍ. واته: (مادام گویت له (حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ) ده بیت، وهره) .. له فەر موودیه کی تر دا پیڤه مبهەری خودا ﷺ دهفەر مویت: (ما مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تُقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا اسْتَحُودَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ، فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذَّنْبَ مِنَ الْغَنَمِ الْقَاصِيَةَ) ٦. واته: (ئەگەر له دێیه ک یان دهشتیڤ سێ کهس هه بوون و جه ماعه تیان نه کرد، ئەوا شه ی تان به سه ر یاندا زال ده بیت، دهی که واته پایه ند بن به کو مه ل و جه ماعه ته وه، چونکه به د ئنیا ییه وه گورگ ئەو مه ره ده خوات که له رانه که ی دا بر ابی ت) ..

ههروهها له فەر موودیه کی تر دا پیڤه مبهەری خودا ﷺ دهفەر مویت: (مَنْ صَلَّى لِلَّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فِي جَمَاعَةٍ، يُدْرِكُ التَّكْبِيرَةَ الْأُولَى، كُتِبَ لَهُ بَرَاءَتَانِ، بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَبَرَاءَةٌ مِنَ النِّفَاقِ) ٧. واته: (هه ره که سیڤ له بهر خاتری خودا چل روژ نوێژمکانی به بهر دهوامی له مزگهوتدا ئەنجام بدات و به (الله اکبر) ی یه که مدا بگات، ئەوا

١٥- مسلم ٦٥٣.

١٦- رواه أبو داود.

١٧- رواه أحمد ٢١٢٠٣ وأبو داود ٥٤٧.

١٨- صحيح جامع الصغير ٦٣٦٥.

ثاماده بھونی نوٹھی جماعتی بهیانی و عیسا

و ھڪو باسماڻ ڪرد ناماده ٻوون له نويڙي جه ماعه تدا خير و پاداشتي ڪي زوري ههيه، ههرو هه زور هاتو وچو ڪردني مزگهوت، دمبيته هوي سرپنه وهي گونا هو تاوان و بهر زبوونه وهي پلهي ٿيماندار له لاي خوداي پهرو مردگار، له ناو نويڙه ڪانيشدا نه نجام داني نويڙي به ياني و عيشا تايبه تمه ندي و گرنگي تايبه تي خوي ههيه، ههه چنده زحمهت و نارو حه تيشي تي دا بيت، به لام له تواناي مروف به دهر نيه، ههرو هك خوداي پهرو مدگار دمفر مويٽ: ﴿لَا يَكُفُّ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا...﴾ البقرة. واته: (خوداي گهوره نهر ڪ ناخاته سهه ههه ڪه سيڪ، مه گهر به نه ندهي تواناي خوي نه بيت)..

ئەبو ھورەيرە رضي الله عنه لە پيغەمبەرى خوداوه ﷺ دەگير پتەوه که فەر موویەتی:
(لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّافِ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ، لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْغَنَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ خَبِئًا)^{۲۱}. واتە: (ئەگەر خەلکی دميانزانی چ خيرو پاداشتيك له بانگ دان و ريزی يه که می جه ماعت دا ههيه، ئەوا تيرو پشکيان بۆ ده کرد، وه ئەگەر دميانزانی چ خيرو پاداشتيك له (الله اکبر) ی نويز دابه ستندا ههيه ئەوا پيشبرکيان بۆ ده کرد، وه ئەگەر دميانزانی چ خيرو پاداشتيك له نويزی جه ماعتی عيشاو به ياندا ههيه ئەوا دهاتن، ئەگەر له سهەر دهست و ئەژ نوکانيشان بوايه)..

هه رووها له فهر موودهیه کی تر دا پیغه میهری خودا ﷺ دهفهر مویت: (مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ، فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ)^{۱۱}. واته: (هه ره که سیک نو یژی عیسا به جه ماعت ته نجام بدات، وهک ته وه وایه که نیوهی شه ویک شه و نو یژی کر دبیت، وه هه ره که سیک نو یژی به یانی به جه ماعت ته نجام بدات، وهک ته وه وایه که هه موو شه وه که شه و نو یژی کر دبیت)..

۲۵- متفق عليه (البخاری ۶۱۵ ومسلم ۴۳۷).

٢٦- رواد مسلم ٦٥٦ وأبو داود ٥٥٥.

(أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهَ الْخَطَايَا، وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ؟ قَالُوا: بَلَىٰ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخُطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَإِنْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ، فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ، فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ) ^{۳۱}. واتە: (ئایا پێنمایتان بکەم و پێتان بڵێم چى دەبیته هۆى سڕینه وەى گوناھو تاوان و پلە و پایەشتان بەرز دەکاتە وە؟ وتیان: بە ئێى ئەى پێغه مەبرى خودا، پێغه مەبرى خودا ﷺ فەر مووی: دەست نوێزگرتن لە کاتى ناپەرەتیدا (وەك سەرماو گەرما)، وە زۆر هەنگاوانان بەرەو مەزگەوت، وە لەدوای هەر نوێزیک چاوەڕوانى نوێزیکى تر بکەیت، ئا ئەو جیهادو تیکۆشانه لە پێى خوادا، ئا ئەو جیهادو تیکۆشانه لە پێى خوادا)..

هەر وەها دەبیته ئەو هەش بزانین، هەنگاوەکان چەندیك زۆربن، ئەوا خێرو پاداشتەكەشى زۆرترە، هەنگاوانان بەرەو مەزگەوت و گەرمانە وەش لە مەزگەوت، بە هەمان شێوە دەبیته هۆى بە دەستەپێنانى پاداشت.. هەر وەها ئەو کەسانەى مالهەکانیان لە مەزگەوتەکانە وە دوورە خێرو پاداشتیان زۆرترە لەو کەسانەى کە نزیکن لە مەزگەوتەکانە وە، لەبەر دوورى و گەرماو سەرماو ناپەرەتەى پێگە، ئەمەش بە پێى فەر موودەى پێغه مەبر ﷺ کە دەفەر مویت: (إِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ أَجْزَأُ فِي الصَّلَاةِ، أُبْعَدُهُمْ إِلَيْهَا مَمْشِي....) ^{۳۲}..

لەدوو فەر موودەى پێرۆزدا پێغه مەبرى خودا ﷺ وەسفی ئەو کەسانە دەکات کە زۆر هاتووچۆى مەزگەوت دەکەن و دەفەر مویت: (إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسَاجِدَ، فَأَشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ) ^{۳۳}. واتە: (ئەگەر پیاویکتان ببینى زۆر هاتووچۆى مەزگەوتى دەکردو خووی پێوە گرتبوو، ئەوا شایەتى ئیمانى بۆ بدن).. هەر وەها یەکیك لەو حەوت کۆمەلەى کە لە کاتى گەرماو ناپەرەتەى پێگە قیامەتدا خودای گەرە دەیان خاتە ژێر سێبەرى خۆیە وە، بریتیه لەو کەسانەى کە دلیان پابەندە بە مەزگەوتەکانە وە (وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُغْلَقٌ بِالْمَسَاجِدِ) ^{۳۴}..

۳۱-رواه مسلم ۲۵۱.

۳۲-متفق عليه (البخاري ۶۵۱ و مسلم ۶۶۲).

۳۳-رواه الترمذي.

۳۴-رواه البخاري ومسلم.

خویندوو.

لیڤه‌دا ده‌بیټ ئاماژه به‌وه بکه‌ین ته‌نانه‌ت دوو‌پوو ده‌کانیش له‌سه‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری خوا‌دا ﷺ ناماده‌ی نوێزی جه‌ماعه‌تی به‌یانی و عی‌شا ده‌بوون، به‌لام وه‌کو خودای گه‌وره‌ ئاماژه‌ی پێده‌کات، ته‌نها به‌وه له‌ ئیمانداران جیا ده‌کرانه‌وه، که نوێزه‌کانیان به‌ ساردو س‌ری و خاوو خلیج‌کیه‌وه نه‌نجام ده‌دا: ﴿وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُتْلَىٰ رِءَاوَنَ الْإِنْسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ﴿١٤٢﴾ النساء. واته: (هه‌ر کاتی‌ک هه‌ل‌ده‌ستن بۆ نوێز، زۆر به‌ له‌ش گرانی و ته‌مه‌لی هه‌ل‌ده‌ستن، نه‌وانه‌ ریاو‌ر‌پا‌مای‌ی بۆ خه‌ل‌گی ده‌که‌ن و زۆر که‌م یادی په‌رو‌م‌ر‌د‌گار ده‌که‌ن).. ته‌نانه‌ت (عه‌ده‌ی کور‌پ‌ی ئوبه‌ی کور‌پ‌ی سه‌لول) سه‌رو‌کی دوو‌پوو ده‌کانی شاری مه‌دینه ناماده‌ی نوێزه جه‌ماعه‌ته‌کان ده‌بوو.

❖ له‌ شه‌وی‌ک له‌ شه‌وه‌کانی مانگی کانوونی دوو‌مه‌ی سا‌لی ٢٠٠٨ له‌یه‌کی‌ک له‌ گه‌ر په‌که‌کانی شاری سلێمانی مامه‌وه، که‌ نه‌و گه‌ر په‌که‌ مزگه‌وته‌ی‌کی زۆر خو‌ش و پاک و خاوی‌نیان هه‌یه، بۆ نوێزی به‌یانی چووم بۆ مزگه‌وت، بۆ‌نه‌وه‌ی به‌ جه‌ماعه‌ت نوێزه‌که‌م بکه‌م، کاتی‌ک چووم پیاوی‌ک جل و به‌رگی خه‌وی له‌ به‌ردا بوو، خه‌ریک بوو زۆپا‌کانی دان‌ه‌گیر‌ساند، پاشان رۆ‌یی.. ماوه‌یه‌کی زۆری پێ‌چوو، پیاوه‌که‌ هاته‌وه، به‌لام من نه‌مزانی هه‌مان پیاوی پێ‌شووه.. پیاوه‌که‌ وتی: نوێزه‌که‌مان بکه‌ین؟ وتم: ئه‌ی که‌سی تر نایه‌ت؟ وتی: ب‌ر‌وا نا‌که‌م! وتم: ئه‌ی نه‌و پیاوه‌ی که‌ جل و به‌رگی خه‌وی له‌ به‌ردا بوو؟ وتی: نه‌وه من بووم، پاسه‌وانی مزگه‌وته‌که‌م، چووم له‌ زو‌وره‌که‌م جل‌ه‌کانم گۆ‌ری و هاته‌مه‌وه.. ب‌ر‌وا بکه‌ن نه‌وه‌نده‌ چاوه‌ر‌یمان کرد، خه‌ریک بوو دنیا‌ر‌پو‌ونا‌ک نه‌بۆ‌وه و زم‌رده‌ دهر‌نه‌که‌وت، که‌س نه‌هات.. سه‌یره له‌ گه‌ر په‌کی‌کا ته‌نها که‌سی‌ک نایه‌ت بۆ مزگه‌وت!! خو‌نه‌گه‌ر نه‌و به‌یانیه‌ منیش نه‌چوو‌مایه، نه‌وا جه‌ماعه‌ت له‌و مزگه‌وته‌دا نه‌ده‌کرا..

نه‌گه‌ر به‌ گه‌نجی‌ک بلێی بۆ نایه‌یت بۆ جه‌ماعه‌ت؟! ده‌لی: نا‌وانم.. خه‌به‌رم نابێ‌ته‌وه.. به‌ر‌ۆ‌ژ له‌ بازا‌ر زۆر هیلا‌ک ده‌بم!! ئه‌ی بۆ خه‌به‌رت ئه‌بی‌ته‌وه له‌ کاتی‌کا له‌ گه‌ل هاوه‌له‌کان‌ت‌دا به‌نیازی سه‌فه‌ری؟! ئه‌ی بۆ نه‌گه‌ر تاهێ‌کر‌دنه‌وه‌یه‌کی که‌می‌ک هور‌ست هه‌بی‌ت به‌ دای‌ک و باو‌کت ده‌لێی به‌یانی زوو خه‌به‌رم بکه‌نه‌وه؟!

ئاماده بوونی نوپژی به یانی و عیسا و ئەنجام دانیان به جەماعەت، لە سیفەتی ئیماندارانەو بە پیچەوانەشەو، پەنا بەخودا لە سیفەتی دوورپوانە، ھەر وەك پێغەمبەر ﷺ دەفەر مویت: (لَيْسَ صَلَاةُ أَثْقَلُ عَلَى الْمُنَافِقِينَ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَالْعِشَاءِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا) ٢٧. واتە: (هیچ نوپژی وەك نوپژی به یانی و عیسا لەسەر دوورپوانەکان گران و زەحمەت نیە، خۆ ئەگەر بیان زانیایە چ خێرو پاداشتیکی تێدا یە، ئەوا دەهاتن ئەگەر لەسەر سەك و دەست و ئەزۆکانیشیان بویە) .. لەبەر ئەوەی خەو لەكاتی نوپژی به یانییدا خۆشەو ھەستان ناپەرھەت و زەحمەتەو کاتی نوپژی عیشاش خەلکی لە ئیسراحت دان، یاخود لە میوانی و سەردانن.. ھەر بۆیە پاداشتی نوپژی به یانی و عیسا ئەگەر بە جەماعەت ئەنجام بدریت، ھاوتایە لەگەڵ ئەوەی شەو تا به یانی شەو نوپژ بکەیت، بەلام بە داخەو خەلکی ئیستازۆر بە گەمی ئامادە نوپژی جەماعەت دەبن، بە تاییبەت عیسا و به یانی و بە تاییبەتی تریش نوپژی به یانی، لە ھەندێ ناوچەو گەڕەك مزگەوتەکان نوپژی عیسا و به یانییان تێدا ناکریت و دەرگای مزگەوتەکان دادەخەیت و تەنانت بانگیشتیان تێدا نادریت.

شیخ (نبیل العوضی) دەفەر مویت: بانگ خوینی یەكێك لە مزگەوتەکان پرسیاری کردو وتی: به یانیان کاتیك بانگ ئەدەم كەسێك نایەت، ئەوەندە چاومڕی ئەمەم ئەترسم نوپژەكەم بچیت، ئایا دەبیت مزگەوتەكە داخەم و برۆم بۆ مزگەوتیکی تر نوپژەكەم بکەم؟ پەنا بەخودا لەگەرەكێكدا جگە لە بانگ خوینەكە كەسێكی تر نە یەت بۆ مزگەوت ٢٨!! لە کاتیكدا خودای گەورە لە وەسفی نوپژی به یانییدا دەفەر مویت: ﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ ٢٩. نوپژی به یانی فریشتەکان دەیبینن و ئامادە دەبن و سوننەتە قورئانی زۆری تێدا بخوینریت، بەلام زۆر بەداخەو، جاری وا ھەیە ئەوانەش كە ئامادە نوپژی جەماعەتی به یانی دەبن لەبەر باویشك و خەوالووی تەنانت نازانن پێش نوپژ كام نایەت و كام سورەتی

٢٧-متفق عليه (البخاري ٦٥٧ ومسلم ٤٥١).

٢٨-كاسیتی (انین الفجر).

مالهكه‌ی پيشوو^{۳۱}..

له سەردەمانی زوودا زۆربە‌ی موسوڵمانان کاتیک دە‌چوون بۆ نوێ‌زی به‌یانی چاویان دەر‌شت بۆ ئەو‌ه‌ی گریان و فرمیسک و ئە‌س‌رینی شە‌و نوێ‌ز به‌ چاویانە‌وه دیار نە‌بێ‌ت، یاخود له‌ ترسی ریا و ر‌و‌وپامای‌ی کاتیک بانگی ئە‌دا، به‌شی‌وه‌یه‌ك دە‌نگیان به‌رز دەر‌کرد‌وه، بۆ ئە‌و‌ه‌ی دە‌ورو به‌ریان وایان تازە له‌ خە‌و هە‌ڵ‌دە‌ستن، به‌لام نی‌ست‌ا دە‌بینین مزگە‌وته‌کان بێ‌نازو چو‌لن، خە‌لکی زۆر به‌ کە‌می ئاماده‌ی نوێ‌زی به‌یانی دە‌بن، له‌ سە‌ردە‌می پێ‌غه‌مبە‌ری خودا ﷺ و هاو‌ده‌ به‌ر‌پ‌زە‌کانیدا ئە‌گەر یە‌کی‌ك دیار نە‌بووایە‌ زوو به‌‌زوو دەر‌انرا، چونکە‌ به‌ردە‌وام له‌ نوێ‌زه‌ فەر‌زە‌کاندا ئاماده‌ بوون..

❖ با بزانی‌ن ئاماده‌ بوونی نوێ‌زی به‌یانی به‌ جە‌ماعە‌ت له‌لای هاو‌ده‌لان چە‌نده‌ گرنگ بوو، ئی‌مامی مالک له‌ کتیب‌ی (موطأ) دا دەر‌گێ‌ر‌پ‌ت‌ه‌وه‌ که‌ ر‌ۆژیک عومە‌ری کور‌ی خە‌ت‌تاب ﷺ له‌ نوێ‌زی به‌یانی‌دا چاوی دەر‌گێ‌را بۆ سلیمان‌ی کور‌ی ئە‌بی حە‌سمە‌، کاتیک ئی‌مامی عومەر به‌یانی دەر‌چێ‌ت بۆ بازا‌ر و دایکی سلیمان دە‌بینی‌و لی‌ی دەر‌پ‌رس‌یت: بۆ‌چی سلیمان له‌ نوێ‌زی به‌یانی‌دا ئاماده‌ نە‌بوو؟ دایکی سلیمان‌یش دە‌لێ‌ت: شە‌و خە‌ریکی شە‌و نوێ‌ز بوو، خە‌وی لێ‌کە‌وت و خە‌به‌ری نە‌بوو.. ئی‌مامی عومەر ﷺ فەر‌مووی: ئە‌گەر نوێ‌زی به‌یانی به‌ جە‌ماعە‌ت ئە‌نجام بدە‌م، له‌لام خۆ‌ش‌تره‌ له‌و‌ه‌ی که‌ هە‌موو شە‌وه‌که‌ به‌ شە‌و نوێ‌ز زین‌دوو بکە‌مه‌وه..

❖ عبدالله‌ی کور‌ی قە‌واریری دەر‌فەر‌مویت: هەر‌گیز نە‌م دە‌ه‌یشت ئە‌نجام‌دانی نوێ‌زی عیشام به‌ جە‌ماعە‌ت له‌ دە‌ست بچێ‌ت، به‌لام ر‌ۆژیکیان می‌وانمان هە‌بوو، می‌وانە‌که‌ سەر‌قالی گ‌ردم فریای نوێ‌زی جە‌ماعە‌تی مزگە‌وته‌کە‌م نە‌کە‌وتە‌م، به‌ په‌له‌ چووم بۆ مزگە‌وتی‌کی تر بۆ ئە‌و‌ه‌ی فریای جە‌ماعە‌ت بکە‌وم، کاتیک چووم، خە‌لکی ته‌واو ببوون و له‌ مزگە‌وت دەر‌هات‌نە‌ دەر‌ه‌وه‌، زۆربە‌ی مزگە‌وته‌کانی شاری (بصره‌) گ‌ه‌رام، به‌لام فریای هی‌جیان نە‌کە‌وتە‌م، به‌ د‌ل‌ش‌کاو یە‌وه‌ گ‌ه‌رامە‌وه‌و به‌یرم له‌وه‌ دەر‌کرد‌وه‌ که‌ ئە‌و پاداش‌ته‌ گ‌ه‌وره‌یه‌ی نوێ‌زی جە‌ماعە‌تم له‌ دە‌ست‌چوو.. کاتیک گ‌ه‌یش‌تمە‌وه‌ مال‌ه‌وه‌، ر‌ووم ک‌رده‌ قیبلە‌و بیست و حە‌وت جار نوێ‌زی عیشام

به لّام بۆ نوپژ دهکەت ساردو سړی!! مەبەستت نیه هەتسیت!!

❖ مامۆستایەك دمهفر موپت سەردانی دوانا وەندیەكم كرد، كه نزیكەى هەشت سەد قوتابى لاوى تیدا بوو.. واگو مانم دمبەرد كه ئەم كۆمەلە لاوه دمتوان كاریگەرییان لەسەر گۆرانی كۆمەلگە هەبێت.. پێم وتن: پرسیاریكتان لێدەكەم و بە راستى وە لّامم بدەنەوه.. كى له ئیوه نوپژى به یانى به جەماعەت كردوو؟ بپروا بكەن له و هەشت سەد كەسە تەنها بیست كەسیان وتیان نوپژى به یانیانمان به جەماعەت ئەنجامداوه!! ئەى جەوت سەدو هەشتا كەسەكەى تر؟!

پێغه مبهرى خودا ﷺ دمهفر موپت: (يا أَيُّهَا النَّاسُ، افْشُوا السَّلَامَ، وَأَطِيعُوا الطُّعَامَ، وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسَ نِيَامَ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ) ۱. واتە: (ئەى خەلکینە، سلا و لە یەكترى بکەن و ناشتى و ئارامى بلا و بکەنەوه و خواردن ببە خشنەوه و سیلەى پەرحەم بە جى بهێنن و سەردانى خەزم و کەس بکەن و نوپژ بکەن لە شەودا، کاتیك كە خەلکى خەوتوون، ئەوا بە ئارامى و ناشتیەوه دەچنە به هەشتەوه)..

لێرەدا پێغه مبهرى خودا ﷺ باسى شەو نوپژ دەکات، ئەگەر ئیمە شەو نوپژ ناکەین، هیچ نەبێ با نوپژەکانمان بە جەماعەت ئەنجام بدەین..

❖ شەویك (طاوس) لە پێش نوپژى به یانیدا لە دەرگای یەکیك لە برادەرەکانى ئەدات، کاتیك دەرگای لێدەكەنەوه، پێى دەلێن: لەم کاتەدا هاتوو؟! ئەویش دەلێت: گومانم وابوو هیچ موسلمانێك نیه لەم کاتە پیرۆزەدا بە خەبەر نەبێت و لە خودا نە پارێتەوه و خەریكى شەو نوپژ نەبێت..

❖ بەندەیهك لە مالتیکەوه دمهفر و شریك بە مالتیکى تر، پێش نوپژى به یانى ئەندامانى مالتە تازەكە هەلەسێنێت لە خەوو پێیان دەلێت: هەستەن نوپژ بکەن.. خاوەن مالتەكە دەلێت: هێشتا بانگى نەداوه!! بەندەكەش دەلێت: بۆ ئیوه تا بانگى به یانى نەدات هە ئناستەن بۆ نوپژ؟ ئەى شەو نوپژ ناکەن؟! سوپێند بە خودا لەم شەو زیاتر لە مالتیکدا نامینمەوه كە شەو نوپژى تیدا نە کریت و دەچمەوه بۆ

گه‌وره ئه‌و رۆژه ده‌یاریزیت.. هه‌روه‌ها پی‌غه‌مبه‌ری خودا ﷺ ده‌فه‌ر مویت:
(مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ اللَّهَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، كَانَتْ لَهُ كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ تَامَةٍ تَامَةٍ) ۳۲. واته: (هه‌ر كه‌سیك نو‌یژی به‌یانی له‌ مزگه‌وتدا به‌ جه‌ماعه‌ت ئه‌نجام بدات، پاشان دابنیشیت زی‌كر و یادی خودای گه‌وره بکات تا خۆر هه‌ل‌دی‌ت، پاشان دوو ر‌کات نو‌یژ بکات، ئه‌وا پاداشتی هه‌ج و عومره‌یه‌کی ته‌واو ته‌واو ته‌واوی هه‌یه)..

به‌راستی ئه‌و كه‌سانه‌ی نو‌یژی به‌یانی به‌ جه‌ماعه‌ت ئه‌نجام ئه‌ده‌ن خودای گه‌وره دل و ده‌روونی‌کی پاکیان پێ ده‌به‌خشیت، دوو‌ر دم‌بن له‌ ته‌مه‌لی و بی‌تاهه‌تی و خه‌م و خه‌فه‌ت، ده‌ی كه‌واته‌ شه‌ویش پێش ئه‌وه‌ی به‌جیته‌ سه‌ر جی‌گه‌ی خه‌وتن، نو‌یژی عی‌شا به‌ جه‌ماعه‌ت ئه‌نجام بده‌، دل‌نیاش به‌ خێرو پاداشتی ئه‌وه‌ت هه‌یه، كه‌ تا به‌یانی شه‌و نو‌یژ بکه‌یت، خودای گه‌وره‌ش ده‌فه‌ر مویت:

﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ ۳۳ الروم. واته: (شو‌كو‌رو سو‌پاس‌گوزاری هه‌ر شایسته‌ی زاتی خودایه‌ له‌ ئاسمان و زه‌ویدا، له‌کاتی عی‌شاو تاریکیدا، هه‌روه‌ها کاتی‌ک كه‌ نی‌ومه‌رۆ ده‌که‌نه‌وه).

فه‌زل و پله‌و پایه‌ی نو‌یژه سوننه‌ته‌کان

نو‌یژه سوننه‌ته‌کانیش گ‌رن‌گی و خێرو پاداشتی خۆیان هه‌یه، وه‌کو خۆ ئاماده‌کردن‌یک‌یش وان بۆ نو‌یژه فه‌رزه‌کان، یاخود بۆ ته‌واو‌کردن و پ‌ر‌کردنه‌وه‌ی كه‌م و كور‌ی و ناته‌واوی بۆ نو‌یژه فه‌رزه‌کانمان.. پی‌غه‌مبه‌ری خوداش ﷺ هانمان ده‌دات بۆ ئه‌نجامدانی نو‌یژه سوننه‌ته‌کان، هه‌روه‌ك ده‌فه‌ر مویت: (ما من عبد مسلم، يُصلي لله تعالى في كل يوم ثنتي عشرة ركعة تطوعاً، غير الفريضة، إلا بني الله له بيتاً في الجنة- أو إلا بُني له بيتاً في الجنة-) ۳۴. واته: (هه‌ر به‌نده‌یه‌کی موس‌لمان، هه‌موو رۆژێك جگه‌ له‌ نو‌یژه فه‌رزه‌کان دوا‌زده ر‌کات نو‌یژی سوننه‌ت بۆ خودای په‌روه‌ر‌دار ئه‌نجام بدات، ئه‌وا خودای گه‌وره له‌ به‌هه‌شتدا مای‌کی بۆ

۳۳- صحیح جامع الصغیر ۶۲۴۶ و صحیح الترغیب ۴۶۴.

۳۴- رواه مسلم ۷۲۸.

ئەنجامدا، پاشان زۆر بێتاقەت بووم و کەمێک ڕاکشام و خەم لێکەوت، لە خەودا بینیم بە سواری ڕام دەکرد و دەموست بگەم بە کۆمەڵێک لە هاوێلانەم، کە ئەوانیش بە سواری لە پێشمەوێ ڕایان دەکرد، زیاتر ئەسپەگەم تاو ئەدا، بۆ ئەوەی فریایان بکەوم، بە لām هەر دوا ئەکەوتم، بۆیە یەکیکیان لای کردووە بە لامداو پێی وتم: ئەسپەگەت هێلاک مەکە، پێمان ناگەیت، چونکە ئێمە نوێزی عیشامان بە جەماعەت ئەنجامداو!!

پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (أَفْضَلُ الصَّلَاةِ عِنْدَ اللَّهِ صَلَاةُ الصُّبْحِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فِي الْجَمَاعَةِ) ٣٢. واتە: (باشترین نوێژ لە لای خودای گەورە، نوێزی بە یانیە لە پۆزی هەینیداو بە جەماعەت ئەنجام بدرێ).

خودای گەورە دەفەر مویت: ﴿أَمَنْ هُوَ قَنِيتٌ ءَانَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ...﴾ ٣١ الزمر. واتە: (ئایا ئەو جوێرە کە سانهی کە باسکران باشترن) یان ئەو ئیماندارە کە لە دوو توپی شەو گاردا هەڵدەستێت بۆ خوا پەرستی و گرێوش دەبات و بە پێو دەووستێت و لە لیپر سینه‌وەی قیامەت دەترسێت و ئومێدو هیوای بە میهرەبانی پەر و مردگاری هەیە) .. هەر و هەڵا لە نایە تیکی تردا دەفەر مویت: ﴿تَجَافَى جُنُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَهُمْ يُنفِقُونَ﴾ ٣٢ السجدة. واتە: (ئەو ئیماندارە بە خەتە وەرانه) نیوانیان خۆش نیه لە گەڵ ڕاکشان لە جێگە و ڕێگە نەرم و گەرمدا (واتە: بە نوێژ و خودا پەرستی بە شێکی شەو دەبەنە سەر) هەمیشە نزا و پارێزێ و هەیان، ڕوو بە پەر و مردگاریانەو لە خەشەم و قین و دۆزەخی دەترسن، ئاوات و ئومێدی بە هەشت و پەزما نەندێ خودایان هەیە و لەو پزق و پۆزی و توانایی و زانیارییە پێمان بە خشیون دەبە خشن) ..

براو خوشکی موسلمان: بە راستی نامادەبوون لە نوێزی بە یانی و عیша بە جەماعەت نیعمەتیکی گەورە و خودایە، سەرەتای ڕۆژیکی نوێ بە ملکەج بوون بۆ فەرمانەکانی خودا دەست پێکە .. پێغەمبەری خودا ﷺ بە ئێنی داوە و دەفەر مویت: هەر کەس نوێزی بە یانی بە جەماعەت ئەنجام بدات، ئەوا خودای

چاکتره له دنیاو له هه‌موو ئەو شتانه‌ش که له دنیا‌دا هه‌یه)..

کاتی به‌رمبه‌یان کاتیکی پیرۆزه، هه‌روه‌ک خودای گه‌وره‌ سویندی پیده‌خوات و ده‌فه‌رمویت ﴿وَالْفَجْرِ ۝۱﴾ الفجر. واته: (سویند به‌ به‌رمبه‌یان).. له‌به‌رئه‌وه پیویسته‌ ئەم کاته‌ پیرۆزو به‌نرخه، له‌ خودا په‌رستی و نوێزو پارانه‌وه‌دا به‌کار به‌ئین و به‌ فیروێ نه‌ده‌ین، ئەم دوو رکاته‌ش کاتیکی زۆر که‌می ده‌وێت و سوننه‌تیشه‌ که‌ به‌گورتی ئەنجام بدریت، هه‌روه‌ک دایکی ئیمانداران عایشه (خودا ئێی‌ پازی بیت) ده‌فه‌رمویت: (يُصَلِّيْ رَكَعَتَيِ الْفَجْرِ، فَيُخَفِّفُهُمَا حَتَّى أَقُولَ: هَلْ قَرَأَ فِيْهِمَا بِأَمِّ الْقُرْآنِ؟). واته: (پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ ئەوه‌نده‌ به‌ گورتی سوننه‌تی پیش نوێزی به‌یانی ئەنجام دهدا، هه‌تا ئەم وت: ئایا ده‌بی‌ت سورته‌ی (الفاتحه) ی تیدا خویند‌بی‌ت؟).. سوننه‌تیشه‌ له‌ رکاتی یه‌که‌مه‌دا سورته‌ی (الکافرون) و له‌ رکاتی دووه‌دا سورته‌ی (الأخلاق) بخوین‌ریت..

✽ سوننه‌ته‌کانی نیوه‌رۆ و عه‌سر: پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ رێنماییمان ده‌کات بۆ ئەنجام‌دانی نوێزه‌ سوننه‌ته‌کان له‌وانه‌ش: سوننه‌تی پیش نوێزی نیوه‌رۆ و دوا‌ی نوێزی نیوه‌رۆ، هه‌روه‌ها سوننه‌تی پیش نوێزی عه‌سر..

✽ دهم‌بارە‌ی سوننه‌تی نیوه‌رۆ، عبدالله‌ی کوری عومه‌ر (خوا‌یان لێ‌ پازی بیت) ده‌فه‌رمویت: (صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ ﷺ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكَعَتَيْنِ بَعْدَهَا). واته: (له‌گه‌ڵ پێغه‌مبه‌ری خوا‌دا ﷺ دوو رکات نوێزم کرد له‌ پیش نوێزی نیوه‌رۆ، هه‌روه‌ها دوو رکاتیش له‌ دوا‌ی نوێزی نیوه‌رۆ)..

هه‌روه‌ها دایکی ئیمانداران عایشه (خودا ئێ‌ی‌ پازی بیت) ده‌فه‌رمویت: (أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ لَا يَدْعُ أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ). واته: (پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ وازی له‌ چوار رکات سوننه‌تی پیش نوێزی نیوه‌رۆ نه‌ده‌ه‌ینا).

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: (كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فِي بَيْتِي قَبْلَ الظُّهْرِ أَرْبَعًا، ثُمَّ يَخْرُجُ فَيُصَلِّي بِالنَّاسِ، ثُمَّ يَدْخُلُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، وَكَانَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ الْمَغْرِبَ، ثُمَّ يَدْخُلُ بَيْتِي فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، وَيُصَلِّي بِالنَّاسِ الْعِشَاءَ، وَيَدْخُلُ بَيْتِي فَيُصَلِّي

دروست ده‌کات- یان مائیکی له به‌هه‌شتدا بۆ دروست ده‌کریٓت- .. سوننه‌تیشه ئه‌م نوێژانه له مائه‌وه ئه‌نجام بدریٓن، هه‌روه‌ك پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ ده‌فه‌رموٓیت: (أَفْضَلُ الصَّلَاةِ، صَلَاةُ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الْمَكْتُوبَةُ)^{۳۵}. واته: (باشترین نوێژ، ئه‌و نوێژه‌یه که له مائه‌وه ئه‌نجام بدریٓت جگه له نوێژه‌ فه‌رزه‌كان)..

سوننه‌ته‌ ره‌واتیبه (مؤکد)ه‌ کانیش دوا‌زده‌ پ‌کاتن، هه‌روه‌ك پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ ده‌فه‌رموٓیت: (مَنْ صَلَّى فِي يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً، بُنِيَ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْغَدَاةِ (الفجر))^{۳۶}. واته: (هه‌ر که‌سی‌ك له شه‌وو پ‌و‌ژی‌کدا دوا‌زده‌ پ‌کات نوێژی سوننه‌ت ئه‌نجام بدات، مائیکی له به‌هه‌شتدا بۆ دروست ده‌کریٓت، چوار پ‌کات پ‌یش نوێژی نیومه‌پ‌و، دوو پ‌کاتیش له دوا‌ی نوێژی نیومه‌پ‌و، دوو پ‌کات له دوا‌ی نوێژی ئی‌واره، دوو پ‌کات له‌دوا‌ی نوێژی عی‌شا، دوو پ‌کاتیش پ‌یش نوێژی به‌یانی)..

✽ سوننه‌تی پ‌یش نوێژی به‌یانی: نوێژه سوننه‌ته‌کانیش هه‌ندی‌کیان زیاتر پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ جه‌ختی له‌سه‌ر کردونه‌ته‌وه‌و به‌رده‌وام بووه له‌سه‌ریان له‌وانه‌ش: (دوو پ‌کات نوێژی سوننه‌تی پ‌یش نوێژی به‌یانی، سوننه‌تی وه‌تر، چوار پ‌کات سوننه‌تی پ‌یش نوێژی نیومه‌پ‌و)، هه‌روه‌ك دایکی ئی‌مانداران عایشه (خودای‌ی‌پ‌ازی‌بیت) ده‌فه‌رموٓیت: (أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَا يَدْعُ أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْغَدَاةِ)^{۳۷}. واته: (پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ وازی له چوار پ‌کات سوننه‌تی پ‌یش نوێژی نیومه‌پ‌و دوو پ‌کات سوننه‌تی پ‌یش نوێژی به‌یانی نه‌ه‌ی‌ناوه)..

ئه‌نجامدانی دوو پ‌کات سوننه‌تی پ‌یش نوێژی به‌یانی ده‌ب‌یت‌ه ه‌و‌ی به‌ده‌سته‌ییانی پاداشتی‌کی گه‌وره، پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ ده‌فه‌رموٓیت: (رَكْعَتَا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا)^{۳۸}. واته: (دوو پ‌کات سوننه‌تی پ‌یش نوێژی به‌یانی

۳۵- رواه النسائي والطبراني.

۳۶- رواه الترمذي.

۳۷- رواه البخاري ۱۸۲.

۳۸- رواه مسلم ۷۲۵.

پیش نویژی ئیوار میان دهکرد، ئەگەر رَیْبَوارِیک بەهاتیەتە ناو مزگەوتەکەو، وای دەزانی نویژی ئیواره تەواو بوو، لەبەر زۆری ئەو کەسانەى کە سوننەتى پیش نویژی ئیوار میان ئەنجام دەدا)..

❖ دەر بارەى سوننەتى عیشاش، عبدالله ى گورپی عومەر (خوایان لى پازى بیت) دەفەر مویت: (صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ رَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ)^{۴۶}. واتە: (لەگەڵ پیغەمبەرى خوادا ﷺ دوو پکات سوننەتى دواى نویژی عیشام ئەنجامدا).. وە سوننەتە نوێزە سوننەتەکان لە مالهوه ئەنجام بدرین، ئەک لە مزگەوت، لەبەر ئەوەى ئەنجامدانى نویژی سوننەت لە مالهوه، دوورە لە پیاو و پو پامایى، هەروەها بۆ ئەوەى ماله گانمان پیرۆزو پر خیر و بەرەگەت بێت، پیغەمبەرى خو داش ﷺ دەفەر مویت: (اجْعَلُوا مِنْ صَلَاتِكُمْ فِي بُيُوتِكُمْ، وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا)^{۴۷}. واتە: (هەندیک لە نوێزە کانتان (نوێزە سوننەتەکان) لە مالهوه ئەنجام بدەن و ماله کانتان مەکەن بە گۆرستان)..

✽ سوننەتى وەترو چیشتهنگاو (الوتر والضحي): سوننەتى وەتر هۆکاریکە بۆ رزگار بوون لە ئاگرى دۆزەخ، هەروەها بۆ نزیك بونەوه لە خودای پەروەردگار، هۆکاریکیشە بۆ بە دەستەینانی خوشەویستی و بەزمی پەروەردگار..

کاتى ئەنجامدانى ئەم سوننەتە، لە دواى نویژی عیشاوه دەست پێدەکات هەتا نویژی بەیانى، بەلام باشتر وایە دوا بخریت بۆ کۆتایی شەوو لە دواى شەو نویژو لە پیش بانگی بەیانیدا ئەنجام بدریت، هەروەک پیغەمبەرى خو دا ﷺ دەفەر مویت: (اجْعَلُوا آخِرَ صَلَاتِكُمْ بِاللَّيْلِ وَتَرًا)^{۴۸}. واتە: (کۆتا نویژی شەوتان با وەتر بێت).. کەمترین پکات بۆ نویژی وەتر بریتیه لە: یەک پکات و زۆرترینیش یازدە پکاتە، کەمترین نویژ لە نیوان نوێزە سوننەتەکاندا نویژی سوننەتى وەترە، بەلام پاداشت و خیری لە هەموویان زیاترە، تەنانەت پیغەمبەرى خو دا

۴۶-متفق عليه.

۴۷-متفق عليه.

۴۸-رواد البخاري ۹۹۸ ومسلم ۷۵۱.

پیغمبر مہری خودا ﷺ دھہر مویت: (من حافظ علی أربع رکعات قبل الظهر، وأربع بعدها، حرمه الله على النار)۴۰. واتہ: (ہر کہ سیك پاریزگاری لہ جوار پکات نوپزی سوننہ تی پیش نوپزی نیوہر و و جوار پکات نوپزی سوننہ تی دوا نوپزی نیوہر و پکات، ۱۰ وا خودا دوزخ لی لہ سہر حرام دہکات)۔

❖ سوننه تی ئیوار هو عیسا: پیغه مبهری خودا ﷺ دهقره مویت: (صلوا قبل المغرب). واته: (له پیش نویژی ئیواردا نویژی سوننهت نه نجام بدن)، یاشان فهره مووی: (لمن شاء).^۴ واته: (بو که سیک که بیهویت و حهز بکات)..

دایکی ئیمانداران عائیشه (خوای ئی رازی بیت) دمقەر مویت: (أَنْ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي بَعْدَ الْمَغْرِبِ رَكَعَتَيْنِ)^{۱۳}. واتە: (پێغه مبه‌ری خودا ﷺ) له‌دوای نوێژی ئیواره، دوو ركات سوننه‌تی ته‌نجام ده‌دا.. ته‌نه‌س (خوای ئی رازی بیت) دمقەر مویت: (كَاتِيكَ لَه شَارِي مَه دِينَ، بَانْگَدَه‌ر بَانْگِي ئیواره‌ی ده‌دا، خه‌لْگي دوو ركات نوێژی سوننه‌تی

۴۱- رواہ مسلم.

٤٢- رواه أبو داود والترمذي.

٤٣- رواه أبو داود والترمذی.

۴۴- رواه البخاری ۱۱۸۳.

۴۵- رواہ مسلم۔

زووبیش ده‌گه‌رینه‌وه بۆ لای) ..

✽ سوننه‌تی (تحية المسجد) و ده‌ستنوێژ و شه‌و نوێژ: نه‌نجامدانی نوێژه سوننه‌ته‌كان، نیشان‌ه‌ی خۆشه‌ویستی‌ه‌ بۆ په‌روهر د‌گار، هه‌روه‌ها پا‌ه‌ندبوونه به سوننه‌ته‌كانی پ‌یغه‌مبه‌ره‌وه ﷺ ..

- پ‌یغه‌مبه‌ری خودا ﷺ د‌رباره‌ی نوێژی س‌لا و كردن له‌ مزگه‌وت (تحية المسجد) ده‌فه‌رمو‌یت: (إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ، فَلَا يَجْلِسْ، حَتَّى يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ) ٤٩. واته‌: (ئه‌گه‌ر كه‌سێ‌كتان چونه‌ مزگه‌وت دامه‌نیشن، هه‌تا دوو ر‌كات نوێژ نه‌نجام ده‌دن) .. له‌ به‌رئه‌وه‌ی پ‌یرو‌زترین شو‌ین له‌ سه‌ر زمو‌ی له‌ لای خودای په‌روهر د‌گار مزگه‌وته‌كانه‌و پ‌یویسته‌ كاتێ‌ك ده‌چینه‌ ژوره‌وه‌ بۆ ناو مزگه‌وت، پ‌یژی لی ب‌گه‌رین و به‌ جوانترین كردار، كه‌ نوێژه س‌لاوی لی ب‌كه‌ین.

❖ د‌رباره‌ی سوننه‌تی ده‌ستنوێژیش پ‌یغه‌مبه‌ری خودا ﷺ به‌ بیلالی فه‌رموو: (ئ‌ه‌ی بیلال، باسی باشت‌رین كردار ته‌م بۆ ب‌كه‌، كه‌ له‌ ئ‌یسلامدا ئ‌ه‌نجامت دا‌ب‌یت، چونكه‌ من گو‌یم له‌ ده‌نگی نه‌عه‌لكانت بوو له‌ به‌هه‌شتدا، بیلالیش فه‌رمووی هیچ كرداریك‌م ئ‌ه‌نجام نه‌داوه‌ كه‌ له‌لام زو‌ر باش ب‌یت، ئ‌ه‌وه‌ نه‌ب‌یت، هه‌ر كاتێ‌ك كه‌ ده‌ستنوێژ ده‌گه‌رم، شه‌و ب‌یت یان رو‌ژ، دوو ر‌كات نوێژی سوننه‌تی ده‌ستنوێژ ئ‌ه‌نجام ده‌ده‌م) ..

❖ د‌رباره‌ی شه‌و نوێژیش، خودای گه‌وره‌ وه‌سف‌ی ئ‌ه‌و ئ‌یماندارانه‌ ده‌كات كه‌ شه‌و نوێژ ئ‌ه‌نجام ده‌دن، هه‌ر وه‌ك ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿تَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ ١٦ السجدة. واته‌: (ئ‌ه‌و ئ‌یمانداره‌ به‌خته‌و مرانه‌) ن‌یوانیان خۆش ن‌یه‌ له‌ گه‌ل ر‌اكشان له‌ ج‌یگه‌و ر‌یگه‌ی نه‌رم و گه‌رمدا (واته‌: به‌ نوێژ و خوا په‌رستی به‌شێ‌کی شه‌و ده‌به‌نه‌ سه‌ر) هه‌میشه‌ نزاو پا‌رانه‌و میان، روو به‌ په‌روهر د‌گاریانه‌و له‌ خه‌شم و ق‌ین و د‌ۆزخ‌ی ده‌ترسن، ئ‌اوات و ئ‌وم‌یدی به‌هه‌شت و په‌رامه‌ندی خودایان هه‌یه‌ و له‌و ر‌زق و رو‌ژی و توانایی و زانیارییه‌ی پ‌یمان به‌ خشیون ده‌به‌ خشن) ..

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ آلِ إِبْرَاهِيمَ مَا يَجْعَلُونَ﴾ ١٧ وَآلَ لَاحَارٍ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

ﷺ لە کاتی سەھەرىشدا وازی لەم نوێژە سوننەتە نەھیناوە.. ھەر لەبەرئەوھە
پێویستە ئە کۆتایی نوێژەکاندا ئەنجام بدرێت، بۆ ئەوەی مەزھەبەکان بە باشتەین
نوێژ و باشتەین کردار کۆتایی بە کردارەکانیان بهێنن..

ئەگەر بە یەکیەک بێین: بۆچی سوننەتی دواى نوێژی ئیوارە ئەنجام
نەدەیت؟ ئەویش بێت: سوننەتی دواى نوێژی ئیوارە چەند پکاتە؟ ئیمەش
بێین: دوو پکاتە.. ئەویش لە وەلامدا بێت: باشە پکاتیک ئەنجام دەدم..
ئیمەش پێی دەبێن: یان دوو پکات ئەنجام بدە، یان ئەو پکاتەش ئەنجام مەدە..
بەلام نوێژی وەتر ئەتوانرێت، تەنھا یەك پکات ئەنجام بدرێت، جیاواز لە ھەموو
نوێژە سوننەتەکانی تر، سوننەتیشە سورمى ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ﴾ تیدا بخوینرێت،
ھەرکەسێکیش ئەم نوێژە ئەنجام بدات، ئەوا لەلای خودای پەرورەدگار لە پەرز
ئەو کەسانەدا دەنوسرێت، کە شەو نوێژیان ئەنجام داوە، خۆ ئەگەر لەباتی ئەو
تەنھا پکاتە، سێ یان پێنج یان ھەوت پکات ئەنجام بدەیت، ئەوا بە دنیایەو
پاداشتیکی زۆر تر دەست دەکەوێت..

❖ کاتی دەستپێکردنی نوێژی چێشتەنگاویش، دەستپێدەکات لە دواى
رۆژھەلاتن بە چارمە سەعاتیک، یان بەرز بونەوێ خۆر بە ئەندازەى پمیک،
تا پێش نوێژی نیوەرۆ، بەلام وا باشە لە کاتیکدا ئەنجام بدرێت، کە تیشکی خۆر
بە تین بووبێت، پێغەمبەری خوداش ﷺ ھەرگیز وازی لەم سێ کارە نەھیناوە:
(سێ رۆژ بەرپۆڕوو بوون، لە ھەموو مانگیکدا واتە رۆژە سپیەکان (۱۳ و ۱۴ و ۱۵) ی
ھەموو مانگیک، ھەروەھا دوو پکات نوێژی چێشتەنگاوی، سوننەتی وەتر)..

پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەرموێت ھەموو جومگەکانی جەستەى مەزھەب
رۆژانە پێویستە خێر و چاکە یەکیان بۆ ئەنجام بدرێت، کە نزیکەى (۳۶۰) جومگە
لە جەستەى مەزھەبدا ھەیە، بەلام ئەنجامدانى دوو پکات نوێژی چێشتەنگاوی
جیگەى ھەمووی دەگرێتەووە دەجێتە برى ئەنجامدانى ئەو ھەموو خێر و
چاکەى.. کەمترین نوێژی چێشتەنگاویش دوو پکاتە و زۆرترینیشی ھەشت
پکاتە.. نوێژی چێشتەنگاوی پێی دەوترێت: نوێژی (الأوابین) واتە: (نوێژی
ئەو کەسانەى کە زۆر داواى لیخۆشبوون لە خودای پەرورەدگار دەکەن و زۆر بە

لێخۆش بوون دەکات، هەتا لێی خۆش بێم؟)..

❖ ابن قدامة لە کتیی (التوابین) دا لە عبدالواحیدی کۆری زەیدەو دەگیرێتەو هەمویەتی: لە پایۆرێکدا بووین، پەشەبا بەرمو دورگەیهکی بردین، لە دورگەدا پایۆیک هەبوو بێ دەپەرست، پێمان وت: ئەو هەموی دەپەرستیت؟! ئاماژەی بۆ بتهکه کرد... پێمان وت: پایۆیکمان لەگەڵدا یە دەتوانیت هاو شیوی ئەم بته دروست بکات، ئەمە خودا نیە هەتا بپەرستیت.. پایاو هەموی: ئەی ئیو هەموی دەپەرستن؟! وتمان: (الله) دەپەرستین.. وتی: (الله) کییه؟ وتمان: (الله) ئەو کەسە هەموی عەرشە هەموی لە ئاسمانە و دەسەڵاتدارە بە سەر هەموو بونە و مردا.. پایاو هەموی: چۆن ئەمەتان زانی؟ وتمان: بە هەموی ئەو پێغه مەرمو هەموی خودا بۆی نار دیووین.. پایاو هەموی: ئەی پێغه مەرمو هەموی چێ لێهات؟ وتمان: پەیا مە هەموی گەیا نەمۆ خودا بەردیەو بۆ لای خۆی.. پایاو هەموی: هێچ نیشانە و بە لگەیهکی بۆ بە جێ هیشتوون؟ وتمان: بە ئێ.. قورئانی بۆ بە جێ هیشتووین.. وتی: دەی پێشانم بدەن.. قورئانی پێمان بۆ هینا و سورەتیکمان بۆ خویندەو.. دەستی کرد بە گریان و وتی: پێویستە سەر پێچی خاومنی ئەم و تە جوانانە نە کریت؟! پاشان موسلمان بوو، بنەماکانی ئیسلام و چەند سورەتیک قورئانمان فێر کرد.. لە گەڵ خۆمان بەردمان بۆ ناو پایۆرە هەمۆ، کاتیک شەو داها ت کەوتینە رێ و هەم کەسە مان چووینە جێگە ی خۆمان.. پایاو هەمۆ پێ و تین: ئەو خودایە کە پێتان ناساندم بە شەو دەخەوێت؟! وتمان: نە خێر، هەر گیز و هەم و زیش نادا.. وتی: دەی ئیو کۆمە ئە بە نەدیەکی خراپن، خودا کەتان ناخەوێت، کە جێ ئیو دەخەون؟! ئەو پایاو لە ئێمە دوور کەوتەو و هەم خەریکی شەو نوێژ بوو..

کاتیک گەیشتینەو هەمۆ شارە هەمۆ خۆمان، وتمان: ئەم پایاو غەریب و نامۆیە و تازەش موسلمان بوو، کۆمە ئێک پارەو سامانمان کۆ کردەو و پێماندا.. وتی: ئەمە جیه؟! وتمان: پێویستە گەیا پێ جێبە جێ بکە.. وتی: پاک و بێ گەردی بۆ خودا، مە لەو دورگە یە دا بتم دەپەرست، کە جێ خودا مە لە بیر نە کرد بوو، ئەی ئێستا کە دەیناسم و دەپەرستم چۆن لە بیرم دەکات؟! ئەم پایاو بوو بە یەکیک

﴿الذاریات﴾. واتە: (لەشەودا زۆر کەم ئەخەوتن و پائەکشان، چونکە سەرگەرمی شەو نوێژ و قورئان خوێندن بوون، لە بەره بەیانەکانیشدا داواى لیخۆش بوونیان لەپەر وەردگاریان دەکرد)..

پیغەمبەرى خودا ﷺ دەر بارەى عبدالله ی کورپى عومەر (خوایان لى پازى بیت) دمفەر مویت: (نعم الرجل عبدالله، لو كان يصلي من الليل)^{۳۰}. واتە: (عبدالله پیاویکی باش دەبوو، ئەگەر شەو نوێژی ئەنجام بدایە)، لە داواى ئەم فەرمودەى عبدالله ﷺ بەشەودا نەدەخەوت، تەنها کەمیک نەبوایە، هەر خەریکی شەو نوێژ دەبوو.. هەر وەها پیغەمبەرى خودا ﷺ دمفەر مویت: (... صلّوا بالليل والناس نيام، تدخلوا الجنة بسلام)^{۳۱}. واتە: (... کاتیک خەلکی خەوتوون، ئیوه نوێژ بکەن، ئەوا بە ئارامی و بە سەلامەتى دەچنە بەهەشتەوه)..

خوشک و برائى ئیماندار: بزانه کە سەعیدى کورپى مسەییەب و محمدی کورپى مونکەدیرو مالیکى کورپى دینار و ئەبو حەنیفە (پەحمەتى خودایان لیبیت) بە دەست نوێژی عیشاوه نوێژی بەیانیاان ئەنجام دەدا..

خودای گەوره یارمەتیمان بدات بۆ ئەنجامدانی شەو نوێژ، با دلتیاش بین، ئەنجامدانی شەو نوێژ ئەوەندە قورس و گران نیە، زۆر بەمان لە مانگی پەمەزاندای هەموو شەوهکان شەو نوێژ دەکەین، بە دلتیاییهوه لە داواى مانگی پەمەزانیش دەتوانین بەردەوام بین، کەمیکى بەردەوامیش باشترە لە زۆریکی برپاوه و کۆتایی پى هاتوو..

پیغەمبەرى خوداش ﷺ دمفەر مویت: (أفضل الصلاة بعد الفريضة: صلاة الليل)^{۳۲}. واتە: (باشترین نوێژ لە داواى نوێژ فەرزمکان: نوێژی شەو نوێژە).. چونکە کاتى خشوع و پارانهومیه، هەر وەها کاتى گریان و لالانهوه و پەشیمانی و فرمیسک و ئەسەری پشتنە.. ئەو کاتەیه، کە خودای پەر وەردگاری دیتە ئاسمانى زهوى و بە نەندەکانى دمفەر مویت: (کى پىویستیهكى هەیه پىی ببەخشم؟ کى داواى

۵۰- متفق عليه.

۵۱- رواه أحمد ۲۲۲۷۲ والترمذي ۲۴۸۵ وابن ماجه ۱۳۳۴.

۵۲- رواه مسلم.

له‌ گه‌وره‌ پیاو‌چا‌کان^{٥٢}..

❖ ئا‌فرم‌تیک‌ و دوو‌ گور‌مه‌کی‌ شه‌ویان‌ له‌ نیوان‌ خۆیا‌ندا‌ دابه‌ش‌ کرد‌ بوو.. هه‌ر یه‌که‌یان‌ سێ‌ یه‌کی‌ شه‌و‌ شه‌ونو‌یژی‌ ده‌کرد.. کاتیک‌ ئا‌فرمه‌ته‌که‌ مرد، دوو‌ برا‌که‌ هه‌ریه‌که‌یان‌ نیوه‌ی‌ شه‌و‌ شه‌ونو‌یژی‌ ده‌کرد، واته‌ به‌شه‌که‌ی‌ دایک‌یشیان‌ له‌ نیوان‌ خۆیا‌ندا‌ دابه‌ش‌ کرد.. برا‌یه‌کیان‌ مرد، برا‌که‌ی‌ تر شه‌و‌ تا‌ به‌یانی‌ شه‌ونو‌یژی‌ ده‌کرد، واته‌ به‌شه‌که‌ی‌ دایک‌ و برا‌که‌شی‌ به‌ شه‌ونو‌یژ‌ زیندوو‌ ده‌کرده‌وه‌، وه‌کو‌ وه‌فایه‌ک‌ بۆ‌ دایک‌ و برا‌که‌ی^{٥٣}..

په‌حمه‌ت‌ و به‌زمی‌ و سه‌ربه‌رزی‌ دونیا‌ و دوا‌پۆ‌زیش‌ بۆ‌ نه‌و‌ که‌سانه‌ی‌ کاتیک‌ هه‌ل‌ده‌ستن‌ بۆ‌ شه‌و‌ نو‌یژ، نه‌گه‌ر‌ پیا‌ون‌ خێ‌زانه‌کانیان‌ خه‌به‌ر‌ ده‌که‌نه‌وه‌، نه‌گه‌ر‌ ئا‌فره‌تن‌ ها‌وسه‌ره‌کانیان‌ به‌خه‌به‌ر‌ دینن، یا‌خود‌ خوشک‌ و برا‌کانیان‌ هه‌ل‌ده‌ستینن، یا‌ن‌ دۆ‌ست‌ و ها‌وه‌له‌کانیان‌ به‌ ئا‌گا‌ دینن، که‌ له‌م‌ پۆ‌ژمه‌دا‌ ژۆ‌ر‌ ئا‌سانه‌و‌ ده‌توان‌رێ‌ت‌ له‌ رینگه‌ی‌ مۆ‌بایل‌ و ته‌له‌فۆ‌نه‌وه‌ یه‌که‌تری‌ ئا‌گا‌دار‌ بکه‌ین..

چه‌ند‌ چی‌پۆ‌ک‌ و به‌سه‌ره‌اتیک‌ی‌ پاسته‌قینه‌

برا‌و‌ خوشکی‌ ئازیز: پێ‌ش‌ ئه‌وه‌ی‌ بر‌واداران‌ پێ‌ش‌وا‌زیا‌ن‌ لێ‌ بک‌ریت‌ و به‌ره‌و‌ به‌هه‌شت‌ هه‌نگاو‌ بنین، هه‌روه‌ها‌ پێ‌ش‌ ئه‌وه‌ی‌ تا‌وان‌با‌ران‌ بد‌رینه‌ پێ‌ش‌ و به‌ره‌و‌ دۆ‌زه‌خ‌ به‌ر‌پێ‌ بک‌رین، پێ‌ش‌ ئه‌وه‌ی‌ سه‌تم‌ کاران‌ ب‌برین‌ به‌ره‌و‌ هۆ‌لی‌ نا‌له‌و‌ هه‌ناسه‌به‌ر‌کێ‌، هه‌روه‌ها‌ پێ‌ش‌ ئه‌وه‌ی‌ هه‌موو‌مان‌ له‌به‌را‌مه‌به‌ر‌ خودای‌ زه‌وی‌ و ئا‌سمانه‌که‌نه‌وه‌ را‌به‌سه‌ستین‌رین، هه‌روه‌ها‌ پێ‌ش‌ تاریکی‌ و ته‌نیا‌یی‌ نا‌و‌ گۆ‌ر، با‌ هه‌لو‌یسه‌یه‌ک‌ بکه‌ین‌ له‌ کورته‌ترین‌ کاتدا، نه‌ک‌ هه‌موو‌ کاته‌کان، له‌ما‌وه‌ی‌ ساتیک‌ و کاتر‌میریک‌ نه‌ک‌ هه‌موو‌ ساته‌کان، له‌و‌ ساته‌دا‌ که‌ مرۆ‌ف‌ ده‌جێ‌ته‌ پ‌ری‌زێ‌ مردوو‌انه‌وه‌، ئه‌و‌کاته‌ی‌ که‌ فره‌شته‌ی‌ گیا‌ن‌ کێ‌شان‌ هه‌موو‌ خۆ‌شیه‌کانی‌ ژیا‌نمان‌ لێ‌ تا‌ل‌ ده‌کات..

به‌ئێ‌.. ئاله‌م‌ ساته‌ ناسکه‌دا‌ په‌ند‌ و‌ه‌ر‌ بگه‌ر، چونکه‌ له‌م‌ هه‌لو‌یسه‌یه‌دا‌ په‌ند‌و‌

٥٢- وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون / د. محمد العريفي.

٥٤- مائة قصة من قصص الصالحين / د. حامد أحمد الطاهر.

جاریك نه یزانی کورپه که ی له پیزی نویژ خویناندا یه و دهستی کرد به خویندنۍ سورمتی (المؤمنون) هه تا گه یشته ئه و ئایه ته ی که وه سفی ئه هلی دۆزه خ دهکات و دهغه رمویت: ﴿قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ﴾ (۱۶) مؤمنون. واته: (به که ساسیه وه ده لئین: پهروه ردگار نه گبه تی و نه هاهمه تی سه رسانی گرتین و زال بوو به سه رماندا و ئیمه که سانیکی گومر! بووین).. ئا له م کاته دا کورپه که ی که وت و بورایه وه، باوکی ههستی کرد و نویژه که ی کورت کرده وه و پاش سلا و دانده وه، ئاویان پژاند به ده م و چاویدا و هۆشی هاته وه..

پۆژ هات و پۆژ پۆیی، ماو میه کی زۆری پیچوو.. جاریکی تر به هه مان شیوه ی جاری پیشوو، باوکی نه یزانی کورپه که ی له پشیه وه نویژ دهکات و دهستی کرد به خویندنۍ سورمتی (الزمر) هه تا گه یشته ئایه تی: ﴿وَبَدَأْهُم مِّنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾ (۱۷) الزمر. واته: (له لایه ن خودای گه وروه سزا و نازار و نه شکه نهجه ی وایان بو دهر ده که وێ که هه رگیز به ته مای نه بوون).. ئه م جار هه ش کورپه که ی که وت، به لām وه کو که وتنی به که م جار نا!! به لگو که وتنی هه تا هه تایی، زۆر هه و لئیان دا و ئاویان پژاند به ده م و چاویدا، به لām سوودی نه بوو، چاوه کانی بو هه تا هه تایی له یه ک نا، ئه زانن چی به سه ر هات؟! مرد... به لئ. مرد... به لām چۆن مردنیک؟! مردنیک له کاتی نویژ دا و روو به پرووی پهروه ردگار..

✽ **چیرۆکی چواره م:** چه ند گه نه جیکی ئیماندار له پۆزی ۱۹ ی مانگی په مه زانی سالی ۱۴۱۲ ی کوچی، به نیازی جیبه جیکردنی عومره که وتنه ری به ره مو شاری (مه که که) ی پیرۆز..

پاش (۱۰) پۆژ له ئه نه جام دانی نویژ و پۆزوو، پاش ده پۆژ له عیبادت بو پهروه ردگاریان، ههروه ها به خشی نی خواردن و خواردنه وه به سه ر خه لکانی پۆزوو گردا، ههروه ها دوا ی به جیه یانی نویژی ته راویح و شه و نویژ له که عبه ی پیرۆز، کاتیک گه رانه وه له ناو سی ئۆتۆمبیلدا بوون، له ریکه ما مۆستا که یان که له ئۆتۆمبیلی سییه مدا بوو، ته فسیری ئه م ئایه ته ی بو دهر دن: ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ

گېرپامەھو وتى: ئامۇزايەكم ھەبوو، ھەر لە تەمەنى گەنجىھو ۋە بانگ بېز بوو، ھەتا ئەو كاتەى چاۋەكانى لەدەستدا، بەلام ھەر لەسەر كارەكەى بەردەوام بوو، پاش ماۋىيەك مالىيان لەو گەرەكە باری كردو لەمزگەوتەكە دوور كەوتنەو، بەلام بەو مەرجه چوو لەگەلىان و پەيمانى ليۋمرگرتن كە ھەموو پۇژىك پېش نوپۇزى نيۋمۇرۇ بېھيئەن بۇ مەزگەوتەكەو دواى نوپۇزى عىشا بېبەنەو بۇ مالەو.. بەم شىۋەيە بەردەوام بوو، تاۋەكو چەند سالىك تېپەرى، پاشان توشى نەخۇشى بوو بە شىۋەيەك كەلە مالەو كەوت..

پۇژىك لەو پۇزانەى كە نەخۇش بوو، كەمىك ھەستى بە لەش سوۋكى كردو داۋاى لە مەنەلەكانى كرد كە ھەز دەكات خۇى بشوات، پاش خۇشۋورين دەست نوپۇزى گرتو داۋاى كرد كە بېبەن بۇ مەزگەوت، لە مەزگەوت بانگى داۋ پاشان قامەتى كرد بۇ نوپۇز.. كاتىك گەيشتە نيۋەى قامەتەكە كەوت و گيانى دەر چوو!! ئەزانن بۇ؟! چونكە دلى بەستراوو وابەستە بوو بە بانگەوازى خوداۋە، ھەر بۇيە لەناۋ بانگو قامەتدا خوداى گەورە كۆتايى بە زيانى ھيئا^{۵۷}..

بېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر مويىت: (ثَلَاثَةٌ عَلَى كُتْبَانِ الْمَسْكِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَغْبِطُهُمُ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ) وَذَكَرَ مِنْهُمْ (زَجَلٌ يُنَادِي بِالضَّلَوَاتِ الْخَمْسِ كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ)^{۵۸}. واتە: (يەككىك لەو سى كۆمەلەى كەلەرپۇزى قىيامەتدا، ھەموو خەلكى ئاۋاتيان پى دەخۋازن، پياۋيكە لەشەوو پۇژىكدا پېنج جار بانگ دەدات بۇ نوپۇزەكان).

✽ **چىرۋىكى سېيەم:** (على كوپرى فضيلى كوپرى عياض) گەنجىكى دىپاك ۋ چاۋ بە فرمىسك بوو، كاتىك باسى بەھەشت، يان دۆزەخيان بۇ دەكرد، ياخود كاتىك باسى مردنيان بۇ دەكرد، دەگرياو ھۆن ھۆن فرمىسك بە چاۋيدا دەھاتە خوارەو..

باۋكى ئەم كورە ئىمامى يەككىك لە مەزگەوتەكان بوو، ھەر كاتىك ھەستى بىكرىيە كورەكەى لەرپىزى نوپۇز خويىنان دايە، بە دەنگى كاريگەرۋ بە سۆزەو ھۆرنانى نە ئەخويىند..

۵۷- ياليت قومي يعلمون.

۵۸- رواه أحمد والترمذي.

أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) هەر دوو باره‌ی ده‌کردموه، هه‌تا گیانی دهر چوو، پزیشکه‌که ده‌ستی کرد به‌گریان، سه‌رمان سوپما، له‌بهر ئه‌وه‌ی یه‌که‌م جاری نه‌بوو مردنی نه‌خۆش ببینی، کاتی هیوور بۆوه لیمان پرسی: گه‌نجه‌که چی ووت؟ ئه‌ی چی وای لیک‌کردی بگرت؟ وتی: کاتی که ئیوهم ده‌بینی زۆر سه‌رقال و هیلاک بوون و هه‌ولێ چاره‌سه‌رتان نه‌دا، گه‌نجه‌که چرپاندی به‌گویمدا که پێتان بلیم خۆتان هیلاک مه‌که‌ن، چونکه سویند به‌خودا من ئه‌مرم، سویند به‌خودا ئیستا خودای گه‌وره شوینه‌که‌می له‌به‌هه‌شتدا هینایه به‌رچاو... سبحان الله!!

✽ **چیرۆکی شه‌شهم:** بانگ خوینی یه‌کی که مزگه‌وته‌کان ده‌گیرێته‌وه و ده‌لیت: شه‌ویکیان زۆر دره‌نگ گه‌رامه‌وه، چه‌ند ساتییکی زۆر که‌می مابوو بۆ بانگی به‌یانی، له‌بهر ئه‌وه یه‌که‌سه‌ر چووم به‌رمو مزگه‌وت. کاتی که چوومه زوورموه گه‌نجیکم بینی نوێزی ده‌کرد، پاش ئه‌وه‌ی کاتی بانگ هات، بانگم دا، گه‌نجه‌که‌ش هه‌ستا نوێزی سوننه‌تی پێش نوێزی به‌یانی ئه‌نجامدا، پاشان له‌ته‌نیشتمه‌وه دانیش و ده‌ستی کرد به‌خویندن قورئان.. ئای چه‌ند ده‌نگی خۆش بوو!! منیش قورئانم ده‌خویند، به‌لام ئاگام له‌قورئان خویندنه‌که‌م نه‌ماو هه‌موو هه‌ست و نه‌ستم له‌لای ده‌نگی ئه‌و بوو، هیوا خوازبووم که ئیمامی مزگه‌وته‌که‌مان نه‌یه‌ت، بۆ ئه‌وه‌ی به‌و گه‌نجه‌ بلیم پێش نوێزیمان بۆ بکات.. ویستی خودا وابوو ئیمامه‌که‌مان نه‌هات، منیش فهرمووم له‌گه‌نجه‌که‌که‌ کرد بۆ ئه‌وه‌ی پێش نوێزیمان بۆ بکات..

گه‌نجه‌که نوێزی دابه‌ست، به‌ده‌نگییکی زۆر خۆش ده‌ستی به‌قورئان خویندن کرد، ئه‌و پۆژه هه‌ینی بوو، له‌بهر ئه‌وه له‌پکاتی یه‌که‌مدا سورته‌ی (السجدة) ی خویند، به‌لام له‌پکاتی دووهم دا زۆر به‌خیرایی سورته‌ی (الفاتحة) ی خویند، گومانم وابوو سورته‌ی (الإنسان) بخوینێ چونکه سوننه‌ته‌ له‌به‌یانی پۆزی هه‌ینی دا سورته‌ی (السجدة) و (الإنسان) بخوینرێت، به‌لام گه‌نجه‌که سورته‌ی (الإخلاص) ی خویندو زۆر به‌خیرایی نوێزه‌که‌ی ته‌واو کردوو سا‌ل‌و‌ی دایه‌وه، کاتی که پ‌و‌وی وەرگیرا بینیمان ده‌ستی گرتوو به‌سه‌ر یه‌وه، چووین بۆلای و

وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾ النساء. واته: (نهوهی مل که چی خوداو پیغهمبهر بیت، لهپرۆزی قیامهتدا لهگهڵ نهوه کهسانه دا دهبیت که خودای گهوره نازو نیعمهتی پڕاندوو به سههریاندا، له پیغهمبهران و پاست گوێیان و شههیدان و پیاو چاکان، ئای که نهوانه هاوهڵ و هاوپی و هاودمی چاک و بێ وینهن)..

لهپر ئۆتۆمبیلیک که بهرهو پروویان دههات خووی کیشا بهیهکیک له ئۆتۆمبیلکهکانداو پاشان لهگهڵ ئۆتۆمبیلکهکانی تر دا لیکیان داو له نهنجام دا شهش کهسیان گیانیان لهدهستدا، که یهکیکیان مامۆستاکهیان بوو، دوانیشیان ههموو قورئانیان لهبهر بوو، خودای گهوره لهگهڵ پیاو چاکاندا کوومان کاتهوه له دونیاو دواپۆژ دا..

فَحَالِلَ الْيَوْمِ بَاتَ الْحُزْنَ يَغْمُرُهَا حُزْنًا تَلَاطِمُ فِي الْإِنْحَاءِ يَنْتَشِرُ بهلئی.. ناوچهی (حائل) غهم و پهژاره دایگرت و گیانی نهوه پیاو چاکانه وهک شهوی میعراج بهرز بوونهوه بۆلای پهرومردگاریان^{٦٠}.

ئای چهند شیرینه کاتی مردنی پیاو چاکان!! لهوهش خوشترو شیرینتر، دلتیایی و دوورییه له ناگری دۆزهخ.. پاشان نهوکاتهی که فهرموویان لێئهکری بهرهو بهههشتی نهبراهوی ههتا هتایی و روبرو کانیامکانی..

✽ **چیرۆکی پینجهه:** یهکیک له پزیشکهکان دهگیرپتهوهوه دهلیت: رۆژیک لهکاتی دهوامدا بانگیان کردم بۆ بهشی فریاکهوتنی خیرا، کاتیکی چووم کهنجیکی لیبوو لهسههه مهههگ دابوو، تهمهنی (١٦-١٧) سال دهبوو..

نهوانهی که هینابووویان بۆ نهخۆشخانه، وتیان: له مزگهوت قورئانی دهخویندو چاوهپی قامهتی نویژی بهیانی دهکرد، کاتیکی قامهت کرا قورئانهکی له جیگهی خووی داناو وویستی لهپیزی نویژکه راندا بوهستیت، بهلام لههۆش خووی چوو، ئیمهش هینامان بۆ نیهر.. پاش نهنجام دانی پشکنین، پزیشکهکه بۆی دهرکهوت که تووشی (جلطة) یهک بووه نهگهر له وشتی بدایه ئهیکوشت، حالتهکهی زۆر ترسناک بوو، گهنجهکه دهستی برد بۆ دهستی یهکیک له پزیشکهکان، پزیشکهکهش گوپی برد بۆلای دهمی گهنجهکهو چهند ووتهیهکی چرپاند به گوپی پزیشکهکه داو پاشان وتی: (أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد

خه وتوووه..

گه پامه وه بۆ ژووره که مو ته له فزیوۆن و فیدیۆ که م کوژانده وه.. دهنگی باو که له خودا بترسه ی کچه که م هه موو ژووره که می پر کرد بوو.. موو چرکه یه ک به له شمد هات و جه ستم ئاره قی کرد.. نازانم چیم به سهرهات.. دهنگی کچه که م له گویمدا دهرنگایه وه.. وینه ی ههر له بهر چاوم بوو.. وشهکانی هه موو بهر به ستهکانی دهرونی شکاندم له (نوێژ نه کردن- تاوان- جگهره خواردن- فیلمی بیئابروو) له خهوی بیئاگای بیداری کردم وه.. دلم به خیرایی لێدهدا.. خۆم فرپندایه سهر زهوی و ویستم بخه م به لام نه متوانی.. دهنگی باو که له خودا بترسه ی کچه که م له گوێچکه مدا دهرنگایه وه و له م کاته دا دهنگی بانگی به یانی بهرز بووه.. بانگه که گه یشته (الصلاة خیر من النوم).. به ئی.. نوێژ باشتره له خه.. ئاه.. ئه م هه موو سائه من له غهفلته و بیئاگایدا بووم، دهست نوێژم گرت و به ره مزگهوت که وتمه پڕی، چوو مه مزگهوت و دوو رکات نوێژم کرد و پاشان دهستم به قورئان خویندن کرد.. هه ستم کرد قورئانه که گله ییم لێدهکات و پیم ده ئیت: ئه م هه موو سائه بۆ پشتت تی کردم و فه راموشت کردم.. ئه ی من وته ی خودای پهروهردگارت نه بووم؟! چه ند جارێک ئه م ئایه ته ی سورته ی (الزمر) م خوینده وه، که ده فهر مویت: ﴿قُلْ يٰٓعِبَادِیَ الَّذِیْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓی اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ یَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِیْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ﴾ الزمر. ٥٢ (ئه ی پیغه مبه ر ﷺ پیا یان بلی، خودا ده فهر مویت: ئه ی بهنده کانم، نه وانه ی که خۆتان گونا هبار کردو وه هه له تان زۆره، نا نو مید مه بن له په حمه تی خودا، چونکه به راستی ئه گه ر ئیوه ته و به ی راست و دروست بکه ن، خودا له هه موو گونا ه و تا وانه کانتان خۆش ده بی ت، چونکه بیگومان ئه و خودایه زۆر لیخۆش بوو لیبور ده یه و زۆریش به سۆزو میهره بانه)..

سهیره!! خودا چه ند به به زه ییه.. چه زم ده کرد له قورئان خویندن بهردهوام به، به لام قامهت بۆ نوێژ کرا، منیش په قی را وه ستا بووم، پاشان چوو مه ریزه وه و وهکو که سیکی نامۆ وابوو.. له دوا ی نوێژ تا خۆر هه لهات له مزگهوت مامه وه، پاشان گه پامه وه بۆ ماله وه و ساره و خیزانه که مم بی نی خه وتبوون..

پیمان وت: ئەووە چیتە؟ لەتاو نازاری سەری گەوت، خەلکی لە دەوری کۆبوونەووە، گەنجەکە زەردەخەنە گەوتە سەر لێوی و وا گومانمان برد کە نازارەکە سەری نەماوە، پیم وت: ئەووە چیتە؟ بۆ وات لێهات؟ بەلام جولەیی نەکرد، یەكسەر بردمان بۆ نەخۆشخانە و پزیشکەکان دانیایان کردین کە گیانی سپاردوووە.^{٦٢}

*** چیرۆکی دەوتەم:** ئەبووا یە لە کاتی خۆیدا لە لای هاوێڵەکانم ئامادەبوو مایە، کە بریار بوو هەموومان بەیەگەووە ئەو شەو بە سەر بەرین، بەلام بە هۆی قەرەبالی رێگە و بانەووە دواکەوتەم و کاتیکی چووم بۆ ئەو شوپنە هاوێڵەکانم لەوێ نەما بوون و پوشتیبوون.. خۆزگە دەمزانێ چوون بۆ کوێ.. بریارماندا بگەرێمەووەو ئەمشەو لە مالهۆ بە سەر بەرم.. کچە تاقانەکە شەم نەخۆشە و پێویستە لە نزیکێ بم.. لەبەردەم دوکانیکی قیدیۆیدار پاوەستام و چەند فیلیمیکم کڕی و گەرپامەووە بۆ مالهۆوە و بانگی خێزانەکەمم کرد، کە چاو چەرەساتم بۆ ئامادە بکات.. ئای ئەم خێزانەم چەند وشکە!! ئیستا دەتێت: لە خودا بترسە ئەحمەد.. هاتە ژوورەووە بۆ لام و چاو چەرەساتی بۆ هینام و بە زەردەخەنەو پێی وتم: ئەتێی لە هاوێڵەکانت بێزار بوویت و دەتەوێت ئەمشەو لە لامان بمینیتەووە؟! وتم: بەئێ.. وەرە دانیشە.. منیش چووم تەلەفزیۆن و قیدیۆکەم هەلکرد و دەنگی مۆسیقا و هاوار و پێکەنین لە ژوورەکەدا بەرزبووە.. خێزانەکەم سەری ژانی دەکرد و تی: لە خودا بترسە ئەحمەد، پاشان چووە دەرەووە.. منیش چاو چەرەسم دەخوارد و چاو لە سەر شاشەی تەلەفزیۆنەکە لانه دەبرد و کاسیتی یەکەم و دووەم تەواو کرد..

کاتزمیر لە سیی شەو تێپەری بوو، لە پڕ دەرگای ژوورەکەم بە هیواشی کرایەووە.. هاوارم کرد چیت دەوێت؟! کەس وەلامی نەدایەووە!! دەرگاکی کرایەووە کچە بچووکە نەخۆشەکەم هاتە ژوورەووە.. سەرم سوڕما و هیچ قەسم نەکرد، هاتە نزیکم و بە لە سەر خۆییەووە سەیری دەکردم و پاشان وتی: باوکە لە خودا بترسە.. باوکە لە خودا بترسە.. پاشان گەرپایەووە دەرگاکی داخست.. بانگم کرد: سارە.. سارە.. وەلامی نەدامەووەو چووم بە دوایدا سەیرەکەم دەستی کردۆتە ملی دایکی و

بە يەك دەگەينەۋە.. نوپۇز مان لە سەر كىردو بەرەو گۆرستانمان بىرد.. سەيرى جەستەيم دەكر دكە پىر بوو لە پوناكى.. ئەو پوناكىيەى كە ھەموو ژيانى پۇشن كىردمەۋە.. گۆرستان زۆر ترسناك و چۆل بوو.. ئاى دەبىت كچەكەم لىرەدا بەجى بهيلىم؟! لەم كاتەدا ئىبراھىمى ھاۋرپىم شانى گىرتەم و وتى: ئارام بگرە.. دابەزىمە ناو گۆرەكەۋە.. نەمەش شويىنەكەتە نەحمەد، چىت نامادە كىردوۋە بۇ ئەم جىگەيە؟! ئىبراھىم وتى: كچەكەت بگرە.. خستە سەر سنگم و ھەزم دەكر د لە ناخىدا بىنىژم.. ماچم كىردو پاشان لە لاى راست دامناو جوان دامپۇشى و ھاتەمە دەرەۋە.. خەلكەكە دايندەپۇشى، منىش ھۆن ھۆن فرمىك لە چاۋەكانەم دەھاتنە خوارەۋە..

سوپاس بۇ ئەو خودايەى بە ھۆى كچە پاك و بىتاۋانەكەمەۋە پوناكى ئىمانى پى بەخشىم و رىگەى راستى پى نىشاندام^{۶۳}..

✽ **جىۋۇكى ھەشتەم:** شىخ عادل سالم الكلبانى دەگىرپتەۋەو دەلىت: بە تەۋاۋى گومرا نەبووم، بە لام كەسىك بەرەو نوپۇز و خوداپەرستى ھانى نەدام و خۆشەم پەيۋەندىم بە ھىچ خولىكى قورئان لەبەر كىردنەۋە نەكر د.. مىندالىم لەگەل يارى و تەلەفزيۇندا بە سەر بىرد، زۆر ھۆگرى ئوتومبىل بووم.. دواى تەۋاۋ بوونى قوتابخانە و شەۋانىش خەرىكى سەيرى تەلەفزيۇن و گەشت و گەپران بووم.. سەرەتاي خوداناسىنم لەو پۇژمەۋە بوو، كە ھەستام بە گەياندىنى باۋكەم بۇ ئەۋەى سەرەدانى ھاۋرپىيەكى بىكات.. لە سەيارەكەدا چاۋەرپى ھاتنە دەرەۋەى باۋكەم دەكر د و رادىۋكەم دەگۆرى.. بە قەدەرى خودا چوۋە سەر رادىۋى دەنگى قورئانى پىرۋز، بە دەنگىكى بەسۋز و خرۇشەۋە قورئانى دەخوئىند.. كارىگەر يەكى زۆر بەھىزى كىردە سەر دل و دىرونەم، لەبەر ئەۋەى يەكەم جارىم بوو گوئىم لەم ئايەتە بىت كە دەفەر موئىت: ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (۱۹) ق. واتە: (ئەى ئىنسان، ناپەچەت يەكانى مىردن و نازارەكانى ھات، ھاۋرپى لەگەل راستىەكاندا، ئەۋسا پىت دەۋىر تىت: ئا ئەۋە ئەۋ بەسەر ھات و رەۋاۋىيە كە خۆت لى لادەۋاۋ پەنات لىدەگىرت).. دەنگەكەش دەنگى شىخ

چووم بۆ سەر کارمەکم، ھەر چەندە پەشتی من نەبوو بەیانیان زوو بچم
 بۆ سەر کارمەکم.. ھاورپکانم کاتیک بینیمیان سەریان سوپما، ھەندیک وشە
 گالتە جارپیان پیۆتم، منیش گویم لێنەگرتن و چاوەرپی ئیبراھیمی ھاورپم
 دەکرد، کە لە ماوەی ئەم چەند سالتەدا نامۆزگاری دەکردم.. ئیبراھیم ھات و
 منیش بەرەو پووی چووم و باسی شەوی پابوردووم بۆ گێراپەو و چاوەکانی
 پەر لە فرمیسک بوون.. بە زەردەخەنەو پێی و تم؛ ئەو پوناکیە دئی پۆشن
 کردوویتەتەو، بە تاریکی گوناھو تاوان مەیکۆزینەرەو..

ھەر چەندە شەوی پابوردو و نەخەوتبووم، بەلام ھەستم بە چالاکی و لەش
 سووکیەکی زۆر دەکرد.. ئیبراھیم پێی و تم؛ ئەحمەد دوینی شەو نەخەوتوویت،
 پیۆستە بگەرپیتمەو بۆ مائەو و من کارمەکانی تۆش ئەنجام دەدم.. چەند
 خولەکیکی مابوو بۆ بانگی نیومپۆ و بریارمدا بمینمەو و کاتیک بانگیدا
 بە خیرایی چووم بۆ مزگەوت و لە پیزی یەکەمدا نوێژم کرد.. لە دواى نوێژ
 گەرپامەو بۆ مائەو و لە پێگا ھەستم بە دلەراوکیەکی زۆر دەکرد.. ئەبێت سارە
 ھالی چۆن بێت؟! سەرم بۆ ئاسمان بەرز کردەو و لە خودا پارامەو کە شیفای
 سارە بدات.. ھەستم دەکرد پێگای مائەو زۆر دوور و درێژ.. گەیشتمە مائەو و
 بانگی خیزانەکم کرد و وەلامی نەبوو.. چوومە ژوورەو سەیر دەکم سەری
 داخستوو و دەگری.. وتی: سارە مرد.. سارە مرد.. بەرەو لای سارە پامکرد و لە
 باوەشم گرت، دەستەکانی بەرەو خوارەو شل بوونەو.. دەست و قاچەکانی سارد
 ببوونەو.. دەم و چاوی وەک مانگ دەرەوشایەو، باوەرم نەدەکرد کە مردوو،
 دەم جولاند و لێو بچوو کە کانیم ماچ دەکرد.. دەگریام.. وامدزانی پیم دەتیت:
 باوکە عەیبە مەگری.. ﴿إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾.. تەلەفونم بۆ ئیبراھیم
 کرد و پیم وت: وەرە بۆ ئێرە سارە مردوو.. ئافرەتەکان لە گەل خیزانەکمدا
 خەریکی شۆرینی سارە بوون و بە خامیکی جوانی سپی دایانپۆشی.. خیزانەکم
 بانگی کردم، بۆ ئەو مائەواوی لە سارە بکەم، خەریک بوو بکەومە سەر
 زەوی، پوومەتەکانیم ماچ کرد و بەلێنم پێدا ھەتا مردن خۆراگر بم.. سەیری
 خیزانەکمەم کرد و پیم وت: سارە چوو بۆ بەھەشت و ان شاءالله لە بەھەشتدا

رەمەزانی سالی ۱۴۲۹ی گۆچی لە حەرەمی مەككەى پیرۆز، بە دەنگە بە سۆزەكەى
پیش نوێزى بۆ ملیۆنەها نوێز خوێنان کردو ئیستاش یەكێكە لە پیش نوێزەكانى
حەرەمی مەككەى پیرۆز..

✽ **چیرۆكى نۆیەم:** پیاویكى خواناسى كوردی خەلكى شارى سلیمانى،
یاریدەدەرى پزىشكى بوو، بە دكتۆر بەكر ناسرا بوو.. خودای پەرەردگار سەفەرى
مالە پیرۆزەكەى خۆى پێبەخشى و لە سییەم پۆزى جەژنى قوربانى پیرۆزدا كە
دەیکردە ۱۲ ذى الحجة ۱۴۲۹ی گۆچی بەرامبەر ۹ى ۱۲ى ۲۰۰۸ى زاینى، گیانى
سپارد!! بەلام چۆن گیان سپاردنیك و لە ج شوینێكد؟!

لە دواى تەواو بوونی میوانانى مالى خودا لە ئەرك و فەرمان و مەراسیمی
حەج و ھاتنەوھیان لە میناوە بۆ شارى مەككەى پیرۆز.. لە دواى ھیلاكى و
ماندوو بوون و گەرمایەكى زۆر.. دواى خۆشۆڕین و كەمێك حەسانەو، ھەروەھا
لەبەرئەوێ حاجیەكان لەم كاتەدا زۆر ھیلاك و ماندوون و خەلكانیكى زۆر
ئەو پۆزە ناچن بۆ حەرەمی پیرۆز و لە مزگەوتەكانى نزیك شوینى نىشتەجێ
بوونیان نوێزەكانیان ئەنجام دەدەن.. دكتۆر بەكریش بۆ نوێزى مەغریب
دەجیئت بۆ یەكێك لەو مزگەوتانەو لە ناو نوێزەكەدا دەكەوێت و گیانى پاكی
دەسپێرێت!!

خۆزگەمان بە خۆى!! لە دواى پاك بوونەوێ لە گوناھو تاوان.. لە دواى
بەجێ ھێنانى فەریزەى حەج و عەمرە.. لە ناو نوێزداو لە پیرۆزترین شوینى
سەر زەویداو لە شارى مەككەى پیرۆز گیانى پاكی سپارد.. لە حەرەمی پیرۆزى
مەككەش بە ملیۆنەها لە موسلمانانى جیھان نوێزى جەنازیان لە سەر كردو
باشانیشت بە خاكیان سپارد.. خودای گەورە بە بەھەشتى بەرىنى شاد بكات..

✽ **چیرۆكى دەیەم:** پیاویك لە دوورەو دەركەوت، كەسیك بوو جلی
ئىجرامى لەبەردا نەبوو، وەك ئەوێ تەنها ھاتبێت بۆ نوێز.. بەرەو ناوچەى كە
دوور لە كەعبەى پیرۆز پۆشت و لەوێ دانىشت.. دواى كەمێك كۆمەلە كەسیك،
كە ئافەرتیكیان تێدا بوو ھاتن بۆ ھەمان ئەو شوینەى كە پیاوھەكەى لێ دانىشت

محمد صدیق المنشاوی بوو (خودایی خوش بښت).. دهنګه که زوړ کاریګر بوو، راسته یه کسەر هیدایه تم و مرنه گرت، به لām یه که م هه ښکاوای هیدایه تډانم بوو.. ئەو ساڵه سالی مردن بوو، زوړنیک له سیاسه تمه داران و گۆرانی بیژو پیاوه گه وره کانی جیهان مردن.. سیبهری مهرګ هه میسه له که لڼدا بوو، هه تا خه ریک بوو شیت دهبووم.. له خه ودا دمتر سامو به لڼکو خه و له چا ودا تۆرا بوو.. دوام دهکردو زیکره کانم ده خویند، که چی خه و نه ده جووه چاوم.. دهستم کرد به نویتز کردن و به جه ماعت نویتز مه کانم نه انجام ددا.. ساردو سریم تیدا بوو، به لām له ترسی مردن نه مده توانی واز له نویتز مه کانم بهینم.. چوڼ له مردن رابکه م؟! چوڼ له گوردا به تنه ا به؟! بیرم له رۆزی دوايي ده کرده وه.. بیرم له ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ و ﴿وَالشَّمْسِ وَخُفْيَا﴾ و ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا﴾ ده کرده وه.. هاتمه سهر ئەو باوهری که هیچ په نایه ک نیه، تنه ا په نای خودا نه بښت و مردنیش بڼ هیچ گومانیک هه ر دیت.. خو م ئاماده کردو قورئانم خوشویست، کاتیک گویم له و نایه تانه دهبوو که پیشنویتز ده خویند، یه کسەر ده جووه وه بۆ ماله ووه و له بهر م دهکردن، پاشان له یه کی که له مزگه و ته کاند ا به پیشنویتز دامه زرام و نویتزی ته راویم بۆ خه لگی دهکردو قورئانم دادنا و له بهر قورئانه که پیشنویتزیم بۆ خه لگی دهکرد.. له دواي مانگی په مه زان په یماندا به خودا، که قورئان له بهر بکه م و له سالی داهاتوودا به بڼ سهرکردنی قورئان پیشنویتزی بکه م.. سوپاس بۆ خودا له ماوه ی سالتیک و چهند مانگی کدا قورئانی پیرۆزم له بهر کرد، پاشانیش له مزگه و تی (مه لیک خالید) له شاری پیاز دامه زرام..

له مانگی په مه زاندا مزگه و ته که ی لیوان لیو ده بښت له نویتز خوینان و له هه موو لایه که وه موسلمانان دین بۆ نه و دی گوپیان له دهنګه کاریګرو به سوژو خوشه که ی بښت.. ئەو دهنګه ی کاتیک که سورمتی (الحشر) و (القیامة) و (الحاقة) ده خوینیت، وه ک نه وه وایه به چا و ده کانی دۆزه خو مردن ببینیت!!

شیخ عادل د هفر مویت: من به ندمیه کی زوړ رهش پیستم و نه گهره زلی خودای گه وره و پاشان قورئانه پیرۆزه که ی نه بو وایه، که ی نه وه منده له لای خه لگی پیردار و خوشه ویست دهبووم.. شایانی باسه شیخ عادل الکلبانی بۆ یه که م جار له

بە ئی.. وتی: بە یارمەتیت جگەر مەکت بکوژ ینەرەو.. لە دلی خوڤمدا وتم:
 لەوانە یە کارمساتە کە کاری تیکرد بیئت و زۆر ئاگای لە خووی نەبیئت.. جگەرە کەم
 کوژاندەو وە کاتیئک ویستم یارمەتی بدم، پیی وتم: دەتەویئت یارمەتیم بدمیت و
 پزگارم بکەیت؟ وتم: بە ئی.. وتی: دەمەویئت لە سەر ئەم یارمەتیدانەت پاداشت
 بدمەو وە نامۆزگاریت بکەم.. وتم: فەر موو.. وتی: ملکە چی فەرمانەکانی
 خودای پەر وەر دگارت بکە، هەر وەها پێزی دایک و باوکت بگەر و یارمەتیان بدم،
 هاوڕییەتی گەسانی خرابیش مەکە.. پاشان وتی: أشهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً
 رسول الله.. پاشان گیانی سپارد.. بردم بۆ نەخۆشخانە و گەر پامەو و بۆ مائەو و
 ویستم بخەوم، بەلام نەمتوانی، لەبەر ئەوەی هەر بیرم لەو دیمەنە دەکردەو و کە
 بینی بووم، هەر وەها بیرم لە نامۆزگاریە جوانەکانی دەکردەو.. دەنگی بانگی
 بەیانی لە مزگەوتەکانەو بەرز بۆو.. دەست نویژم گرت و بەرەو مزگەوت
 کەوتەم پێ، بۆ ئەوەی بە جەماعەت نویژی بەیانی ئەنجام بدم، ئەمەش یە کەم
 جارم بوو کە بەرەو مزگەوت بچم..

خودای گەورە پاداشتی ئەو پیاو و نیماندارە بداتەو و کە بوو هۆی
 هیدایەتدانم.. ﴿فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ
 يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَقُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ
 الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (١١٥) الانعام. واتە: (ئەو کەسە ی کە خودا بیهویئت
 هیدایەتی بدات، ئەو و سینهی ساف و پاک و ئامادە دەکات بۆ ئایینی ئیسلام، ئەو
 کەسەش خودا بیهویئت گومرای بکات، ئەو دلی دەگوشت و سنگی توند دەکات و
 هەناسە ی سوار دەبیئت، هەر وەک ئەوەی بەرەو ئاسمان بەرز بیئتەو و (چۆن
 توشی تەنگەنەفەسی و دڵتەپیی و خوین بەریوون دەبیئت)، ئابو و شیوەیە خودا
 گومرای و پیسی هاو و لگەری لە سەر دلی ئەوانە دادەنیئت کە باوەر ناهینن)..^{٦٦}

✽ **چیرۆکی دوانزە یەم:** پێش چەند سالیئک لەمەوبەر، لە
 مزگەوتە کە ی پیغمبەری خودا ﷺ پیاویکی نەخویندەواری بەرەو
 یەمەنی هەبوو، ئەم پیاو و هەر کاتیئک بەاتایە بۆ مزگەوت و کەسیکی بیینیایە

بوو.. ئافرمه که یان له نزیک پیاوه که به جی هیشت، ئەم ئافرمه و پیاوه که زۆر له یه کتر نزیک بوون.. کاتی که قامهت بۆ نوێژ کرا، ئەم دوو که سه له گه ئ خه لکه که هه لئه ستان بۆ نوێژ، به لām بۆچی ئەو که سانه ی که له نزیکیان بوون، ههروه ها بهر پرسیانی حه رمه رپگه یان پیدان له کاتی که که خه لگی نوێژ ده که ن، ئەمان دابنیش؟ زۆر پرسیار به خه یالما هاتن و چوون.. پرسیارم له خۆم کرد، ئایا ده بیته ئەو پیاوه هه سته چی بێت، له کاتی که که خه لگی نوێژ ده که ن و ئەمیش له ته نیشت ئافره تیکه وه له حه رمه ی مه که که دانیشتوو؟ وه لām که ش بریتی بوو له یه ک وشه، ئەویش بریتی بوو له مردن!! ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ به ئی.. هه ر دوو کیان گیانیان سپارد بوو.. ئەم دیمه نه جیگه ی سه رسو پرمان نه بوو، له بهر ئەوه ی هاو شیوه ی ئەم دیمه نه له حه رمه د زۆر دو به ره ده بوو.. الصلاة على الأموات یر حه کم الله.. پێش نوێژ (الله اکبر) ی کرد و ده سته به خویندنی سورمه ی (الفاتحه) کرد.. (الله اکبر).. اللهم صل على محمد وعلى آل محمد، کما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم.. (الله اکبر).. اللهم اغفر لهما وارحمهما.... (الله اکبر).. السلام عليكم ورحمة الله وبركاته..

✽ **چیرۆکی یانزه یه م:** شۆفیری ئیسه اف بووم و که سیکی زۆر دل په رق بووم.. ئاماده ی بینینی زۆر کارمه ساتی دلتەزین بووم، به لām په ند و ئامۆژگاریم لیوه نه ده گرت، ته نه نه ت نوێژیشم نه ده کرد.. شه وی که نزیکه ی کاتژمیر یه ک په یوه ندیان پیوه کردم که پروو داوی که پروو داوه و پیویسته ئاماده بم.. سواری ئیسه افه که بووم و به په له به ره شوینی پروو داوه که که و ته مه ری.. کاتی که گه یشتمه شوینی پروو داوه که، ده بینم ئوتومبیلی که خۆی کیشاوه به عه مویدی کاره باداو ئەم پروو داوه ش ببوه هۆی پچه رانی ته زووی کاره با له و ناوچه یه دا..

به ره و دەرگای ئوتومبیله که رۆیشتم و جگه ره یه کیشم به ده سته وه بوو.. دیمه نیکی سه یرم بینی! پیاوی که ریشکی جوانی هه بوو، نوری ده م و چاوی ئوتومبیله که ی پونا ک کرد بوو.. ویستم یارمه تی بده م و له ئوتومبیله که ده ری به ینم.. پیاوه که سه یری کردم و تی: ده ته ویته یارمه تیه بده یت؟ وتم:

بۆ پۇژی دوايى باوكەكە منداڵەكەى خەبەر دەكاتەو، لەبەر ئەوەى لە قوتابخانە دوا نەكەوئیت و خويندنەكەى نەفەوتییت.. منداڵەكە بەدلىكى خۆشەو دەجییت بۆ مزگەوت و نوێژەكەى ئەنجام ئەدات، لەرێگەى گەرانه ودا بە باوكی دەئیت: بابە ئیستا من لە پارێزگارى خوادام؟! باوكیشى دەئیت: بەئێ كۆرم، لەبەر ئەوەى ئەم بەيانى بە جەماعەت نوێژەكەت ئەنجامدا..

بەيانى، منداڵەكە دەجییت بۆ قوتابخانە، ئەو قوتابخانەى كە پۇژی پێشوو نەهاتبوون، مامۆستا بانگی كردنە دەرەو وەك یەك یەك سزای دان، لەبەر ئەوەى وانه كانیان ئامادە نەكردبوو، هەتا سەرە گەشتە منداڵەكە.. مامۆستا ویستی سزای بدات، بەلام منداڵەكە بە مامۆستای وت: ناتوانى سزام بدەى!! مامۆستا بەسەر سوپمانەو وتی: چى؟! چۆن ناتوانم سزات بدەم؟! منداڵەكە وتی: لەبەر ئەوەى پێغەمبەر ﷺ دەفەر مویت: (هەر كەسێك نوێژى بەيانى بە جەماعەت ئەنجام بدات، خوداى گەورە پارێزگارى لێدەكات و دەپارێزى)، منیش ئەمپۇ نوێژى بەيانىم بە جەماعەت ئەنجام داو، لەبەر ئەوە من لە پارێزگارى خوادام و ناتوانى سزام بدەیت.. مامۆستاش زەر دەخەنە گەوتە سەر لیوى و بە پێكەنینەو ئافەرىنى منداڵەكەى كرد لەباتى سزادان^{۶۹}..

هەر وەها شەویك باوكێك لە كاتیكى درەنگدا دەگەرپتەو بۆ مائەو، لە ژوورى كۆرەكەىەو گویى لە دەنگى گریان دەبییت!! دەجییت بۆ لاى كۆرەكەى و لێى دەپرسیت بۆچى دەگريت؟! كۆرەكەى پێى دەئیت: بۆ فلا نە دراوسیمان دەگريم.. باوكى بە سەر سوپمانەو دەئیت: ئەو گریانى بۆچى؟! پیرەمیردێك مردوو، تەمەنێكى درێژیى بە سەر بردوو.. گومانم وابوو كارەساتێكى گەورەمان بە سەر هاتوو!! ئەم هەموو گریانە بۆ ئەو پیرەمیردە؟! خۆ ئەگەر من بمر دمايە، بەم شێوەیە بۆم نەدەگرایت!! كۆرەكە بە چاوى پڕ فرمیسكەو سەیری باوكی كرد و وتی: بەئێ.. بەم شێوەیە بۆت نەدەگرایم، لەبەر ئەوەى ئەو پیاو بوو، كە دەستى گرتەو بەرەو مزگەوت و نوێژى جەماعەتى بردم.. فێرى ئەوەى كردم كە نوێژى بەيانى بە جەماعەت ئەنجام بدەم.. ئامۆزگارى دەكردم هاوێلى

كە دانىشتوو دەستو سەر ھال نىيە، قورئانىكى دەدايە دەستو پىي دەوت: قورئانم بۇ بخوئىنە.. ئەو كە سە قورئانى بۇ دەخوئىندو ئەمىش گويى دەگرت.. ئەم پىاۋە ئىماندارە زۆر بەى تەمەنى بەم شىۋەيە بە سەر برد بوو..

پۇژىك ئەم پىاۋە ۋەكو ھەموو جارىك دەجىت بۇ مزگەۋتەكەى پىغەمبەر ﷺ ۋە قورئانىك دەداتە دەستى پىاۋىك، بۇئەۋەى قورئانى بۇ بخوئىنەى ئەمىش گويى لىبگرت.. ئەو پىاۋەى قورئانەكەى بۇ دەخوئىند، گەيشتە ئايەتىك كە (سجدة)ى تىدا بوو، ھەردووكيان سو جەدىيان برد.. قورئانخوئىنەكە سەرى بەرز كەردەۋە ھەستايەۋە، بەلام پىاۋە ئىماندارەكە ھەئەستايەۋە، لەبەرئەۋەى خۇداى پەرۋەردگار لە كاتى سو جەدە بردنەكەيدا ۋە مزگەۋتەكەى پىغەمبەر ﷺ داۋ لە شارى مەدىنەى پىرۋز گيانى پاكى كىشا.. بە راستى لە كاتىكدا گيانى سپارد، كە نىزىكتىر كاتى بەندەيە لە خۇداى پەرۋەردگارەۋە ۷۶..

✽ **جىرۋكى سىانزەيەم:** مەندالىكى تەمەن (۸۷) سال لەگەن باوكىدا نامادەى كۆرپىك دەبىت، لە كۆرەكەدا مەندالەكە گويى لەو فەرۋەردەيەى پىغەمبەرى خۇدا ﷺ دەبىت كە دەفەر مويىت: (مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي الْجَمَاعَةِ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ) ۷۸. ۋاتە: (ھەر كەسك نويژى بەيانى بە جەماعەت ئەنجام بدات، ئەۋا لە پارىزگارى خۇدادا دەبىت).

لەدۋاى كۆرۈ دانىشتەنەكە، مەندالەكە بە باوكى دەئىت: بابە، بەيانى بۇ نويژى جەماعەت ھەئەمسىنە. باوكىشى ۋا دەزانىت مەندالەكە تەنھا ئىستا دلى گەر مەۋ بەيانى لەبىرى دەجىتەۋە، بۇيە بە كۆرەكەى دەئىت: باشە إن شاء الله.. مەندالەكە دەئىت: ئەگەر ھەئەئەسىنى، ناچەم بۇ قوتابخانە..

بەيانى باوكى بەتەنھا دەجىت بۇ مزگەۋتە ھەئەئەئە ناسىنى.. مەندالەكەش دەئىت: لەبەر ئەۋەى ھەئەئەئە نەساندەم ناچەم بۇ قوتابخانە.. باوكى زۆر ھەۋلى لەگەن ئەدات، كە بچىت بۇ قوتابخانە، چۈنكە ۋانەكانى دەفەۋتەت، بەلام بى سود ئەبىت..

۶۷-دەۋەى المحراب.

۶۸-رواە مسلم ۶۵۷.

❖ **چیرۆکی یەكەم:** بۆ هەموو ئەو كەسانەى وازیان لە مرگەوت هیناووە لە زەلکاوی ئارموزووەکانیاندا غەرق بوون. ئەمە لەپیاویك پوویدا، تەنها ساتیكى كەمیش عیبادەتى خودای پەرورە دگاری نەكردبوو، نوێزی نە دەکردو پۆزووی نە دەگرت، پێگەى هیدایەت و راستى ون كرد بوو، كاتێك مردن پێگەى پێگرت و تالی گیان كێشان گەیشته قورگی، پێیان وت: بلى! لا إله إلا الله.. دەزانن وتى چى؟ دەزانن بە چ زمانێك ها تە گفتوگۆ؟! خۆزگە زمانى بێسترایەو هەر قسەى نەكردایە!! خۆ ئەگەر لەو كاتەدا بە دلسۆزییەووە شایەتەمانى بەینایە، بێگومان بەهەشت جێگەى دەبوو..

بەلى.. لەكاتى سەرەمەرگدا وتى: من بېباوەرم!! من بېباوەرم!! بپروانە چۆن خودای لەبیر جوو، ژيانى بە خراپەو بېباوەرى كۆتایى هات، شەهیتان و ئارموزووەكانى پۆزبان رەش كرد، خودای گەورە دەفەر مویت: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى﴾ (۱۳۰) قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا (۱۳۱) قَالَ كَذَلِكَ أَنتَكَ ءَايَتُنَا فَنَسِيْنَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى (۱۳۲) وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهٖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشْدُّ وَأَبْقَى (۱۳۳) طە. واتە: (ئەوەى رۆو وەر بگێرێت لە بەرنامەو یادى من و پىشتى تىبكات، بێگومان بۆ ئەو كەسانە ژيانىكى ترش و تال و ناخۆش پێشەیدىت و لە پۆزى قیامەتیشدا بە كۆپى حەشر دەكرين * ئەو جۆرە كەسە دەلێت: ئەى پەرورە دگار بۆ بەكۆپى حەشرت كردم، خۆ من كاتى خۆى چاوم ساغ بوو * خودای گەورەش پێى دەفەر مویت: تۆ كۆپى بوویت لە ئاستى ئایەتەكانى ئیمە داو پىشت گویت دەخستن، ئیمەش ئەمە پۆ ئاوا پىشت گویت دەخەين و لەبیرت دەكەين * ئا بەو شیوەیە تۆ لەو كەسانە دەكەینەووە كە سنوور دەبەزێنن و باوەر بە ئایەتەكانى خودا ناھيئن و بێگومان سزای پۆزى دواى زۆر سەختترو بەردەوام ترە) ۷۲..

❖ **چیرۆکی دووھەم:** لە یەكێك لە پێگە خێراكانى نیوان شارى (مەككە) و (جدة) دانەم رووداووە پوویدا، كاتێك ئوتۆمبیلیك وەرگەراو رێبوارانى پێگە ویستیان رزگارى بكەن، بییان شۆفێرەكە وا لە سەرە مەرگ دایەو دەنگى

چاکەکاران بەم لە هاوڕێی خراپ دوور بکەومەوه.. هەر ئەو بوو هانی دەدام بۆ ئەوێ قورئان لەبەر بکەم.. بەلام تۆ هەر بە ناو باوکمیت!! کە ی ئامۆژگاریە کەم کردووم؟! ئەو پیرەمێردە باوکی راستەقینەم بوو، پێویستە بۆ ئەو بگریم..

لەم کاتەدا باوکەکە لە خەوی بێئاگایی بەخەبەردی. قسەکانی جگەرگۆشەکە ی کارێان تێکردو چاوەکانی پڕ بوون لە فرمێسک.. کۆرەکە ی لە باوەش گرتو پەیمانیدا لەمەودوا هەموو نوێژەکانی بە جەماعەت لە مزگەوتدا ئەنجام بدات^{۷۰}.

✽ **چیرۆکی چوار دەیهەم** : دوو کچی بچکۆ لە شەوان دەچوونە سەربان و یارییان دەکرد، شەویەک وەکو شەوانی تر چوونە سەربان، بەسەر سووپمانەوه لە دایکیان پرسی: دایکە، ئەو بە بۆچی کۆڵەکەکە ی سەر سەربانی مائی دراوسی کەمان لە شوینی خۆیدا نەماوه؟

دایکیان وتی: کچەکانم ئەو (منصوری گۆری معتمر) بوو کۆڵەکە نەبوو، هەر لەوای نوێژی عیساوه خەریکی شەو نوێژ دەبوو هەتا نزیک نوێژی بەیانی، خودا لێی رازی بێت و وفاتی کرد^{۷۱}.

خودای گەورەش دەفەر مویت: ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿٧﴾ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾﴾ الذاریات. واتە: (لەشەمەدا زۆر کەم ئەخەوتن و ڕائەکشان، چونکە سەرگەرمی شەو نوێژ و قورئان خویندن بوون، لە بەرە بەیانیەکانیشدا داوای لێخۆش بوونیان لەپەروەردگاریان دەکرد)..

خوینەری ئازیز: کۆمەلە چیرۆک و بەسەر هاتیکی تر هەن، تەواو پێچەوانە ی چیرۆکی بەندە چاکەکانی خودای پەرورەدگارن، بەسەر هاتی ئەو کەسانە ی کاتێک گیانیان دەر دەچیت و دوورن لە بەرنامە ی خودا..

لەبەر ئەو بەسیان دەکەین تاوەکو ئەگەر کەمیکیش بێت بەخۆمان دا بچینەوه و وەکو ئەوانمان بەسەر نەیت، بۆ ئەوێ خەلکیان پێ بانگ بکەین بۆ بەهەشت و لە دۆزەخ ئاگاداریان بکەین..

۷۰- دموع المحراب.

۷۱- کاسیتی (انین الفجر).

يارب فارزقنا الثبات على الهدى وعلى السلوك طريقة البيضاء
واسلك بنا نهج النجاة ونجنا من شر كل ضلالة عمياء
واجعل كتابك يا كريم اماناً ورسولك المقدام للحناء^{٧٤}.

❖ **چیرۆکی چوارەم:** پیاویک خوشکێکی دەمری، لە کاتی ناستنیدا جزدانی پارەکی دەکەوێتە گۆری خوشکە کە یەوێ بیری دەچیت هەلیبگریتەو، کاتیەک لەناشتنی دەبنەوێ دەگاتە مائەو، ئەوسا بیری دەکەوێتەو دەگریتەو بۆلای گۆری خوشکە کە، بۆ ئەوێ جزدانی پارەکی دەربەینیتهو.. دەستی کرد بە هەڵدانەوێ گۆرەکە، بەلام چی ببینی؟! لاشە خوشکە کە یەنی ناگر دەورە داوێ سوور بۆتەو، زۆر بە پەلەو بە ترسەو لاشە کە داپۆشی و گەپایەو بۆ مائەو پرسیاری لە دایکی کردووتی: دایە ئەو خوشکە یە من چ کرداریکی خراپی هەبوو؟! دایکی ووتی: کورم، سویند بە خودا هیچ کرداریکی خراپی نەبوو، تەنها نوێژەکانی دوا دەخست.. نوێژی دەکرد، بەلام دوا دەخست.. نوێژی نیوهرۆی ئەنجام نە ئەدا، تانزیکێ عەسر.. نوێژی عەسری ئەنجام نە ئەدا تانزیکێ ئیوارە، هەر وەها نوێژەکانی تریش.. خودای گەورەش دەفەر مویت: ﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۖ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۚ﴾ (٥) الماعون. واتە: (هاوارو واوێلا بۆ نوێژەرانیک * ئەو نوێژەرانە کە گوێ نادەن بە نوێژەکانیان و دلی نادەن و لێی بێ ناگان).. ئەو ئەبێت حالی ئەو کەسانە چۆن بێت کە هەر نوێژ ناکەن^{٧٥}!!

❖ **چیرۆکی پێنجەم:** یەکیک لەو ئافەرەتانە کە مردوو نەشۆن لەبەر خودا، دەگریتەو دەلیت: رۆژیک پەیوەندیان پێوە کردم، کە بچم ئافەرەتیکی مردوو بشۆم، منیش جووم، کاتیک جوومە ئەو ژوورە کە ئافەرەتە مردووێ کە لێ بوو، یە کەسەر دەرگاکیان لێ داخستم و بەتەنها مامەو لەگەڵ مردووێ کەدا، لە دەرگامدا کەس لێی نەکردمەو، ترسیکی زۆر دای گرتەو دەستم کرد بە خۆپەندنی ئایەت و یادی خودای پەروردگار، پاشان بە پشت بەستن بە خودا

٧٤- یا لیت هومی یعلمون.

٧٥- کاسیتی (أنین الفجر).

بزانه نوڙ رووناکیه بۆرخسار و هوکار یکیشه بۆناسوودهیی دل و دموون .. بیاو چاکانی پېشوو، ئەگەر جارئ له جاران له (الله اکبر) ی نوڙ دابهستن دوا بکه وتنايه، ئەوا سەرە خوشیان له یه کتر دهکردو دهیان وت: ئەوکەسه لیقه و ماوو داماو نیه که کهسیکی خوشه ویستی له دهست داوه، به لکو لیقه و ماو ئەو کهسه یه که پاداشتی له دهست چوووه ..

ليس المصاب من فقد الأحباب ولكن المصاب من حرم الثواب

✽ کاتیکی سه عیدی کوری مسه ییبه له سەرهمه رگدا ده بیټ، کچه که ی بۆ نزیک بوونه وهی مه رگی باوکی دهست دهکات به گریان .. له م کاته دا سه عیدی کوری مسه ییبه به کچه که ی ده لیت: مه گری کچم، شهست سائە نوڙی جه ماعه تم له دهست نه چوووه چل سالیان پېش ئەوهی بانگدر بانگ بدات له مزگه وتدا ناماده بووم و له م ماوه شه دا (الله اکبر) ی نوڙ دابهستن له دهست نه چوووه و قاچی کهسیشم له نوڙ دا نه بینیه وه، له بهر ئەوهی هەر له ریزی پېشه وه دا نوڙ ده کاتم ئەنجام داوه^{٣٧} ..

به لام به داخه وه ئیستا تا بانگ نه دات، خه لکی بیرى نوڙیان نا که و پته وه، کهسی واش هه یه به درێزایی ته مه نی نایه ت بۆ مزگه وت ته نها نوڙیک بکات، به لکو کاتیکی ده یه ین بۆ مزگه وت، بۆ ئەوهی نوڙی له سەر بکریټ، که دروست نیه نوڙ له سەر کهسیک بکریټ که نوڙی نه کرد بیټ ..

✽ سلیمانی کوری میهران هه فتا سأل له (الله اکبر) ی نوڙ دابهستن دوانه که وتوووه .. به پېچه وانه وه خه لکانی وا هەن له وانه یه له سالیکیدا جاریک یان دوو جار فریای (الله اکبر) ی یه که م نه که ون ..

کاتیکی که پېش نوڙ سلا و ده داته وه، ده بینیت زۆربه ی نوڙ خوښان فریای هه موو نوڙه که نه که وتوون و هه لدهستن وه بۆ ئەوهی نوڙه که یان ته واو بکه ن ..

✽ ئوسه یدی کوری جه عفر ده فەر مویت: هەرگیز مامه م نه بینیه وه (الله اکبر) ی نوڙ دابهستن دوا بکه ویت و هەرگیزیش نه مبینیه وه کهسیکی هه ژار له

دەستم کرد بە شۆڕینی مردوووەکە..

کاتیئێک دەم و چاویم هەڵدایەو، زۆر پەش هەلگەرا بوو.. وەک پارچەیەکی خەلۆز وابوو، دووبارە ترس دایگر تەمەو، بەلام بە هیوای پاداشتی خودا دەستم کردووە بە شۆڕینی.. گۆشتی لاشەی هەر وەک لۆکە هەلئەوهری.. زۆر بە پەلە لە شۆڕینی بوومەووە تەواو بووم، بەلام چۆن تەواو بوونیئێک!! لە دەرگام دایەووە ئاگادارم کردن کە تەواو بووم، زۆر برپایان نە دەکرد، چونکە زۆر بە پەلە شۆڕیم و گەنم کرد.. کاتیئێک دەرگایان لێ کردمەو، زۆر بە خێرای گەرامەو بەرمەو مالهو، تا ماوەی سێ پۆژ خەو لێ نەکەوت و هەر دەگریام.. پاشان پەيوەندیدم بە مامۆستایەکی ئاینیەووە کردو حالەتەکەم بۆ گێڕایەو، ئەویش فەر مووی: پەشیەکە ی بەلگە یە لەسەر ئەوێ نوێژنەکەر بوو و هە ئومرینی گۆشتەکەشی بەلگە یە لەسەر ئەوێ کە بالاپۆش نەبوو و لەش و لاری بۆ خەلکی دەر خستوو..

پاش تەواو بوونی پرسەکەیان چوومەووە بۆ مائی ئافرەتە مردوووەکە و لیم پرسین: بۆچی دەرگا کەتان لەسەر داخستم؟! وتیان: لە پیئش تۆدا سێ ئافرەتی ترمان بانگ کرد، کاتیئێک لاشەی مردوووەکەمانیان بینی پازی نەبوون بيشوون، بۆیە چارمان نەما و دەرگامان لەسەر داخستی بۆئەوێ ناچار بیت بيشوئیت.. پاشان پرسیارم کرد دەربارە ی ئافرەتەکە و وتیان: نوێژی نە دەکردو بالا پۆشیش نەبوو^{۷۶}...

بەئێ.. خوشک و برای بەرپێزم.. بانگت دەکەم بۆ پینچ نوێژەکەت، زۆر کەس بە یانی ناگاتە ئیوارە، ئیوارە ناگاتە بە یانی.. چەندان موسلمان لە ولاتانی بیگانەدان و مەحرومن لە بیستنی بانگ.. چەندین کەس هەن نەخۆش و بیتوانان و ناتوان نوێژەکانیان بە جەماعەت ئەنجام بدەن.. پيشوازی لە پۆژیکی نوێ بکە، بە تەوبە و پەشیمانی.. تەوبە و پەشیمانی لاپەرە ی گوناھەکانت دەسپەرەو..

أقبل على صلواتك الخمس كم مصبح وعساہ لايمسى
واستقبل اليوم الجديد بتوبة تمحو ذنوب صحيفة الأمسى

کردووین و دووری خستووینه ته وه له نوێزی جه ماعت و مزگەوت و نوێزه سوننه تەگان، یه کێکی وهك هارونه پەشید کاتیک بوو به خەلیفه‌ی موسلمانان، هه‌موو پوژیک سەد رگات تەنها نوێزی سوننه‌تی ده‌کرد..

✽ پیاو چاکیک به‌ناوی ((عامری کورپی عبدالله)) کاتیک گوپی له بانگ ده‌بیئت، به‌ کورەکانی ده‌لیت: هه‌لم گرن و بعبه‌ن بۆ مزگەوت.. کورەکانیشی پێی ده‌لێن: ئاخ‌ر تۆ نه‌خۆش و په‌ککه‌وته‌ی ناو جیگه‌ی!! ئه‌ویش ده‌لیت: ئه‌ی چۆن گویم له (حي على الصلاة) بیئت و نه‌چم به‌ ده‌میه‌وه؟! کورەکانی ده‌یبه‌ن بۆ مزگەوت، به‌لام له‌ کاتی نوێژدا گیانی سپارد و وفاتی کرد^{٨٢}..

✽ موحه‌مه‌دی کورپی مونکه‌دیر ده‌فه‌ر مویت: خۆشیه‌کانی دنیا لای من سێ شتن: (شه‌و نوێژ - هه‌لسوکه‌وت له‌گه‌ڵ موسلمانان باشدا - نوێزی جه‌ماعت).. ئایا به‌رامبەر به‌و که‌سانه‌ ده‌لێی چی، که‌ وازیان له‌ نوێزی جه‌ماعت هیناوه؟! ئایا نه‌و که‌سانه‌ ئه‌م ئایه‌ته‌ی خودای گه‌وره‌یان نه‌بیستوه‌ که‌ ده‌فه‌ر مویت: ﴿وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ (البقرة: واته: (نوێژه‌كانتان به‌چاکی ئه‌نجام بدەن و زه‌کات بدەن و له‌گه‌ڵ کڕنوش به‌راندا کڕنوش به‌رن)..

که‌واته‌ خودای گه‌وره‌ فه‌رمانی پێک‌دوین له‌گه‌ڵ نوێژ خوێنا‌ندا و به‌کۆمه‌ڵ نوێژ بکه‌ین نه‌ك به‌ته‌نها.

ئە‌ی نه‌و که‌سه‌ی له‌ماله‌وه‌ به‌ته‌نها نوێژه‌که‌ت ده‌که‌یت، ئایا نه‌و فه‌ر مووده‌یه‌ی پیغه‌مبه‌رت ﷺ نه‌بیستوه‌؟ کاتیک پیاویکی گوێر دیته‌لای و پرس‌یار ده‌کات و ده‌لیت: من که‌سم نیه‌ ده‌ستم بگریئت و به‌هینیت بۆ مزگەوت.. پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ پێی ده‌فه‌ر مویت: مادام گویت له‌بانگ ده‌بیئت، ده‌بیئت بیئت بۆ مزگەوت و به‌جه‌ماعت نوێژه‌که‌ت ئه‌نجام بده‌یت..

✽ عبدالله‌ی کورپی مه‌سه‌عود ﷺ ده‌فه‌ر مویت: هه‌ر که‌سیك هه‌ز ده‌کات له‌پوژی قیامت دا به‌ موسلمانان بگاته‌ خزمه‌تی خودای گه‌وره‌، با ناگای له‌

مزگه وتدا داواى يارمه تى و خير بکات و بهشى نه دات..

✽ ئيبىن سه ماعه دهفهر مويت: ماوهى چل سال له (الله اكبر) ي په كه م دوانه كه وتم، تهنه نه و رۆژه نه بيت كه دايكم كۆچى دواى كرد..

✽ ئيبراهيمى نه خه عى دهفهر مويت: ئه گهر پياويكت بينى له (الله اكبر) ي نوپژ دابه ستندا سارد و سړى ده كرد، ئه و ده ستى لى بشو..

✽ سليمانى كورى جه مزه ي مه قديسى (قازى شام) دهفهر مويت: له زيانمدا تهنه دوو جار نوپژى جه ماعه تم له ده ست جووه و واشده زانم ئه و دوو جار نوپژم هه نه كرد بيت، له كاتيكا ته مه نى ئه م پياوه نزيكه ي نه وه د سال بووه^{٧٨}..

✽ حاته مى ته صه م دهفهر مويت: نوپژىكى جه ماعه تم له ده ست جوو، تهنه نه بو ئيسحافى بوخارى سه ره خووشى ليكردم، خو ئه گهر كورپكم به مردياه، ده يان هه زار كه س سه ره خووشيان ليده كردم^{٧٩}..

✽ ئه بو هورميره عليه السلام له گه ل خيزانه كه ي و كچه كهيدا شهويان له نيوان خوينا دا به ش كرد بوو، هه ريه كه يان سى يه كى شه و نوپژيان ئه نجام دهدا، به م شيويه شه و تا به يانى له مالى ئه بو هورميره دا نوپژ ئه نجام دهدرا و ماله كه يان به خودا به رستى ئاوه دان كردبووه^{٨٠}..

✽ محمدي كورى خه فيف نه خووشيه كى توندى هه بوو، ئه وه نده نازارى هه بوو له جو له ي خست بوو، به لام كاتيكا گويى له بانگ ده بوو، پياويك ده يكرده كۆلى و ده يبرد بو مزگه وت، پييان ده وت: خودا مؤله تى داوى بوچى ئه وه نده عه زيه تى خو ت ده ده يت؟! ئه ويش له وه لامدا ده يفه رموو: هه ر كاتيكا بانگيدا و منتان له پري نوپژدا نه بينى، ئه وازانن من مردووم و له گۆرستان ئه سپار ده يان كردووم^{٨١}..

براو خوشكى ئيماندار: زۆر به مان نيش و كار و سه رقا ئى رۆژانه خه ريكي

٧٨- اين نحن من هؤلاء / د. عبد الملك القاسم.

٧٩- وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون.

٨٠- دموع الصالحين / أبو الفداء محمد عزت محمد عارف.

٨١- وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون.

ئایا ئەزانن هەندیک لە پیاوان نوێژی بەیانی بە جەماعەت ئەنجام نادن؟
 بە لکو پەنا بە خودا هەندیک کەس نوێژی بەیانی هەر ناکەن!!
 بَیْغِهِمبەر ﷺ دەفەر مویت: (مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ، فَلَا يَطْلُبُكُمْ
 اللَّهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ، فَإِنَّهُ مَنْ يَطْلُبُهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ يُدْرِكُهُ، ثُمَّ يَكْبُهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي
 نَارِ جَهَنَّمَ)^{٨٤}. واتە: (هەر کەسیک نوێژی بەیانی ئەنجام بدات، لە پاراستنی خوادا
 دەبیێت و خودای گەورەش داوای هیچ شتیکی لێ ناکات، وە هەر کەسیک خودای
 گەورە داوای شتیکی لێ بکات، لە دەستی خودا پرزگاری نابێت و پاشان لە سەر سەر
 دە یخاتە ئاگری دۆزەخەوە)..

هەر وەها دەفەر مویت: (لَيْسَ صَلَاةُ أَثَقَلَ عَلَى الْمُتَأَفِّقِينَ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ
 وَالْعِشَاءِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا)^{٨٥}. واتە: (بە دانیاییە وە گرانترین و
 قورسترین نوێژ لە سەر دوو پوووەکان بریتیە لە نوێژی بەیانی و عیشا، ئەگەر
 بیان زانیایە چەند خێری تێدا یە، ئەوا بە سکه خشکیش بوا یە هەر دەهاتن)..
 بەلام تۆ، ئەو کەسە وازت لە خوێشی خەو و نەرمی جیگە کەت هێناوە
 لە تاریکی شەو دا هەلساوی بۆ نوێژ و بەرەو مەزگەوت هەنگاو دەنێی، مژدەت
 ئە دەمێ بەم فەر موودە یە بَیْغِهِمبەر ﷺ کە دەفەر مویت: (بَشِّرِ الْمُتَأَفِّقِينَ فِي
 الظُّلَمِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِالنُّورِ التَّامِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)^{٨٦}. واتە: (مۆژدە بدە بەو کەسانە ی کە
 لە تاریکی شەو دا بەرەو مەزگەوت دەڕۆن بە روشناییەکی تەواو لە پۆژی دوایدا)..
 لە کاتی کدا خە لکی لەو پۆژدا لە تاریکیدان، دوو نوێژ لە تاریکی شەو دا ئەنجام
 دەدرێن، ئەوانیش نوێژی عیشا و نوێژی بەیانیە ..

دەو هەول بدە شەو زوو بخەویت، هەر وەها وێردو زیکرەکان بخوێنە لە
 پیش خەوتندا، نیەتی ئەوە شت هەبیێت کە بە نیازی هەلسیت بۆ نوێژی بەیانی،
 هەوێش بدە بە دەست نوێژ وە بخەویت، (إن شاء الله) خەبەرت دەبیێت وەو لەو
 خێرو پاداشتە گەورە یە بیبەش نابیت..

٨٤- رواه مسلم.

٨٥- رواه البخاري ٦٥٧ ومسلم ٤٥١.

٨٦- رواه ابن ماجه.

نویژه کانی بیت و به جه ماعت نه نجامیان بدات، له بهر ئه وهی خودای گه وره
 چهند ریگه یه کی هیدایه تی داناوه بۆ پیغه مبه ر ﷺ و نویژی جه ماعتیش
 یه کی که له ریگه کانی هیدایه ت.. که واته نه وه بزانی ئه گهر نویژه کانتان له مائه وه
 نه نجام بدن، ئه واز تان له سوننه تیکی پیغه مبه ر ﷺ هیئاوه، وه ئه گهر واز
 له سوننه ته کانی بهین، ئه واز ریگه ی راستان لی وون ده بیت و سه ر لیشی و اوو
 سه ر گهر دان دمبن..

بزانی ههر که سیك كاتیك ده ست نویژ نه گریت و به ره و مزگه وت به ری
 ده که ویت، به ههر ههنگاو یك چاکه یه کی بۆ دهنوسریت و به ههنگاو ی دوای
 نه و خرابه یه که له خرابه کانی دهنوسریته وه.. بیگو مانیش نه و که سانه ی که له
 مزگه وت دانه برین و دوور ده که ونه وه، له م حاله تانه به دهر نین، یان دوور و و
 (منافق)ن، یان له بهر نه خوشی ناتوانن بین بۆ مزگه وت، یا خود بیانویه کی تری
 شه ر عیان هه یه..

بیوا چاکانی پیشو و نه گهر نه یان توانیا به بچن بۆ مزگه وت، ئه واکه سو
 کاریان هه لیان ده گرتن و دمیان بردن بۆ مزگه وت..

✽ په بیعی کورپی خیشم یه کی که له تابعین و هه لویستیکی جوانی له
 ژیانیدا تۆمار کردوه، کاتیك نه خوش بوو، لایه کی لاشه ی مردبوو، که بانگ
 نه درا، ده چوو و نیوان دوو که س له خزمه کانی، بۆ ئه وه ی بیگه یه ننه مزگه وت و
 نویژه کانی به جه ماعت نه نجام بدات، پێیان ده وت: تۆ نه خوشی و خودای گه وره
 مۆله تی داوی که به شداری نویژی جه ماعت نه که یه ت!! ئه ویش ده یووت: کاتیك
 گویمان له دهنگی (حي على الصلاة - حي على الفلاح) ده بیت، پیویسته وه کو
 مندال به گاگۆلکی، یان له سه ر ده ست و سک بچین بۆ مزگه وت^{۸۲}.

اللّٰهُ أَكْبَرُ فِي شَوْقٍ وَفِي جَذَلٍ
 قُلُوبُهُمْ مِنْ جَلَالِ اللَّهِ فِي وَجَلٍ
 عَنِ الصَّلَاةِ وَلَا أَكْذُوبَةَ الْكُسلِ

يمشون نحو بيوت الله إذ سمعوا
 أرواحهم خشعت لله في أدب
 هم الرجال فلا يلهيهم لعب

ئەنجام ئەدانی نوێ

نەکردنی نوێز نەك هەر تاوانی گەورمیه، بە لكو له هەرە تاوانە گەورەكانە، هەندێك له زانیان نوێز نەکردن بە كوفرو بیباوەری دادەنێن، بەنا بە خودا.. پیغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشَّرِكِ وَالْكُفْرِ، تَرْكُ الصَّلَاةِ)^{٨٨}. واتە: (بیگومان نیوانی بیاوو هاوێل دانان بۆ خودا و بیباوەری، وازەهێنانە لە نوێز).. لەبەر ئەوەی ئەنجام دانی نوێز نیشانەیهکی دیار و بەر جاو و بە لگهیه لەسەر موسلمانیتی و وازەهێنانیشی بە لگهیه لەسەر بیباوەری..

براو خوشکی ئیماندار: دوورنیه له کاتی کار کردنتا یان له قوتابخانە و زانکۆ دا که سانیکت له گهێ بن که سارد و سەرن له نوێزەکانیاندا، بە لكو له وانهیه که سانیکت له گهێ بن، هەر نوێزیش نەکەن.. دلتیابه هەندێك له و که سانه به نامۆزگاری و ووتە ی جوان به ره نوێز ههنگاو دەنێن، ئەگەر هەولیان له گهێ بدریت، چونکه ئەو که سانهش حمز به جوونه به ههشت دهکەن، به لام رێگه یان وون کردوو..

براو خوشکی دلسۆزم: جارێك له جاران بیرت کردۆتهوه که بانگی چەند که سیك بکهیت و نامۆزگاریان بکهیت، بۆ ئەوەی لەسەر نوێزەکانیان بهردهوام بن؟! نایا هیج کاتێك بیرت له وه کردۆتهوه له و ماڵ و سهروته و سامانه ی که خودای گهوره پێی به خشیویت، مانگانه چەند نامیلکه و کتییێك بکریت و پیشکەشی ئەو که سانه ی بکهیت؟ نایا جارێك له جاران کاسییتیکی به سودت پیشکەش به و که سانه کردوو؟ یان هیج کاتێك باسی ناره حەتی دۆزهخ و خوشی به ههشت بۆ کردوون؟ یان ئەومەندە ههولت داوه له گهێ ئەو که سانه دا، تاوهکو له رۆزی دوایدا له لای خودای پهروهردگار بهر پرسیار نه بیت؟!

نەگەر وه لامه کهت بریتیه له (نه خیر) دهی که واته له مهودوا ههولە کانت بخهره کار، چونکه نهگەر تهنا یهك کهس خودای گهوره لهسەر دهستی تۆ هیدایهتی پێیبه خشیت، ئەوا باشتەر بۆ تۆ له هه موو دونیا..

الا يا نفس ويحك ساعديني بسعي منك في ظلم الليالي
 لعلك في القيامة ان تفوزي بطيب العيش في تلك العالاي
 هاوار بؤ تۆ ئه‌ی نه‌فس، یارمه‌تیم بده له تاریکی شه‌ودا، به‌ئکو له‌ رۆژی
 دوایدا سه‌ره‌رازو سه‌رکه‌وتوو بیت، تاوه‌کو خودای گه‌وره‌ خوشترین زیانت به‌ی
 ببه‌خشیت له‌ به‌هه‌شتی نه‌براه‌دا..

ئهو که سانه‌ی ته‌نها له‌ په‌مه‌زاندا خودا په‌رستی ده‌که‌ن

براو خوشکی به‌پێژ: هه‌ندێ له‌ خه‌ئکی ته‌نها له‌ په‌مه‌زاندا عیباده‌تی خودای
 په‌روه‌ردگاریان ده‌که‌ن.. به‌راستی خراپترین کۆمه‌لێ ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ ته‌نها له‌
 مانگی په‌مه‌زاندا خودا په‌رستی ده‌که‌ن و پاشان وازی لێده‌هێنن.. ئه‌و که‌سانه‌
 مزگه‌وته‌کان پر ده‌که‌ن، به‌تایبه‌ت له‌ نوێژی به‌یانی و ئیواره‌ی مانگی په‌مه‌زاندا،
 به‌لام کاتی که‌ په‌مه‌زان ته‌واو ده‌بی‌ت، زۆر به‌ زوویی ون ده‌بن و دیار نامی‌ن!!
 ئه‌ی نازانن خودای په‌مه‌زان هه‌مان خودای مانگی شه‌عبان و شه‌وال و سه‌رجه‌م
 مانگه‌کانی تره‌؟! هه‌ندی که‌سی تر هه‌ن ته‌نها پۆزانی هه‌ینی نوێژ ده‌که‌ن و
 ده‌لێن: هه‌ر مووده هه‌یه که‌ ده‌فه‌رموێت: ئه‌م هه‌ینی بۆ ئه‌و هه‌ینی ده‌بی‌ته‌ هۆی
 لابر دنی گونا‌هو تاوان.. ئیمه‌ش پێیان ده‌لێین: راست ده‌که‌ن، به‌لام هه‌ر مووده‌که‌
 به‌ته‌واوی بخویننه‌وه، که‌ ده‌فه‌رموێت: (الصَّلَاةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ،
 وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكْفَرَاتُ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنِبْتَ الْكَبَائِرَ)^١. واته‌: (پێنج نوێژه
 هه‌رزه‌که‌و نوێژی هه‌ینی بۆ هه‌ینییه‌کی تر و په‌مه‌زان بۆ په‌مه‌زان، ده‌بنه‌ هۆی
 سه‌پنه‌وه‌ی تاوانه‌کان، به‌مه‌ر جێک تاوانی گه‌وره‌ی نه‌نجام نه‌دا بی‌ت)..

❖ ئەه‌ی ئەو کەسە‌ی بە‌ نر‌خ‌ترین تە‌مە‌نت کە تە‌مە‌نی لا‌وێ‌تی‌ته‌، له‌ بێ‌
فەرمانی خ‌وادا به‌ سەر‌ده‌به‌یت..

❖ ئایا ئە‌زان‌ی چا‌وێ‌کت نی‌ه فر‌مێ‌س‌ک بر‌پ‌ژێ‌ی بۆ‌ کە‌م‌ته‌ر خە‌م‌یت له‌
نوی‌ژه‌کان‌ت؟! بۆ‌ دو‌ور‌یت له‌ برا‌و خ‌وش‌که‌ نوی‌ژ خ‌وێ‌نه‌کان‌ت؟!

❖ ئایا کات‌ی ئە‌وه‌ نه‌هات‌وو‌ه، کە‌ د‌له‌ پ‌ه‌قه‌کان نه‌رم‌ ب‌بن و ب‌گه‌ر‌پ‌نه‌وه‌؟! ﴿

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾﴾ العن‌ب‌د. وات‌ه‌:

(ئایا کات‌ی ئە‌وه‌ نه‌هات‌وو‌ه، بۆ‌ ئە‌وان‌ه‌ی با‌وم‌ر‌پ‌ان ه‌ینا‌وه‌ د‌له‌کان‌یان به‌ نو‌وری
نی‌مان مل‌که‌ چ‌و‌ پ‌روونا‌ک بۆ‌ته‌وه‌، کە‌ تر‌سی خ‌ودای ت‌یدا بر‌وێ‌ن، به‌ ه‌ۆ‌ی یادی
به‌رده‌وام‌ی خ‌ودا و ئە‌و ه‌ور‌ئانه‌ی کە‌ پ‌ه‌وانه‌ ک‌راوه‌، وه‌ک ئە‌و کە‌سانه‌ نه‌بن، کە‌
کت‌یب‌ی ئاس‌مان‌یان بۆ‌ پ‌ه‌وانه‌ ک‌را، به‌ ل‌ام د‌وای ت‌یپ‌ه‌ر‌بوونی ما‌وه‌یه‌کی دو‌ورو در‌یژ،
د‌لیان پ‌ه‌ق و پ‌ه‌ش بو‌و، زۆ‌ر به‌شیان س‌ه‌ر‌که‌ش و یا‌خی د‌ه‌ر‌چو‌ون)..

❖ ئایا نه‌تب‌یست‌وو‌ه خ‌ودای گ‌ه‌وره‌ چ‌ی د‌ه‌فه‌ر‌ مو‌یت: ﴿

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْجِبْرِ مِّنْ

﴿٢٥﴾﴾ ل‌ق‌م. وات‌ه‌ (ئایا پ‌ه‌وايه‌، پ‌اداش‌تی مو‌س‌ل‌مانان وه‌ک پ‌اداش‌تی تا‌وان‌باران
ب‌ی‌ت؟!)

سو‌ین‌د به‌ خ‌ودا س‌ه‌فه‌ری مر‌دن ن‌زیک بۆ‌ته‌وه‌.. س‌ه‌فه‌ری ج‌ی‌ه‌یشت‌نی دو‌نیا‌و
کۆ‌چ کرد‌ن بۆ‌ رۆ‌ژێ‌ک کە‌ بر‌یت‌یه‌ له‌:

نهاية الحياة و بداية الآخرة

نهاية العمل وبداية الجزاء

کۆ‌تایی ژ‌یان و س‌ه‌رم‌تای ئاخ‌یره‌ت

کۆ‌تایی کرد‌ه‌وه‌و س‌ه‌رم‌تای س‌زاو پ‌اداش‌ت

ئایا ج‌یت نام‌اده‌ کرد‌وو‌ه، بۆ‌ ئە‌و رۆ‌ژ‌ی کە‌ له‌ به‌رده‌می خ‌ودای گ‌ه‌وره‌دا
ده‌ه‌ست‌ین‌ر‌ی‌یت؟ به‌ه‌ه‌شت‌ت خ‌ۆش ده‌و‌یت، وان‌یه‌؟! ئایا ج‌یت پ‌یش خ‌ست‌وو‌ه بۆ‌
ن‌ه‌وه‌ی ب‌ج‌یت‌ه به‌ه‌ه‌شت؟

برا‌و خ‌وش‌کی به‌ر‌پ‌ژ‌م: ب‌زان‌ه گ‌ر‌نگ‌ترین سی‌فه‌ت له‌ سی‌فه‌ته‌کان‌ی خ‌ه‌ل‌کی
به‌ه‌ه‌شت، پار‌یز‌گاری کرد‌نیان‌ه له‌ نوی‌ژه‌کان‌یان، ه‌ه‌روه‌ک خ‌ودای گ‌ه‌وره‌

پېڤه مبهري خودا ﷺ د فەر مویت: (مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى، كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، مَنْ غَيْرِ أَنْ يُنْقِصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا) ۴. واتە: (ئەگەر کەسێک بانگ بکەیت بۆ سەر ڕێگەی راست و هیدایەت، ئەوا هەمان خێری ئەوانەت هەیە کە خودا هیدایەتیان دەدات، هەتا ڕۆژی قیامەت، بەبێ ئەوەی هیچ لە خێرو چاکەی ئەوان کەم بکات) ..

ئەو ئەو کەسانە پێنج فەرزە نوێژ ئەنجام دەدەن.. ئەو ئەوانەى خوشى و چێزى نوێژتان هەست پیکردوو، کەمێک بە جێتان دەهێلم، بۆ ئەوەى بانگه‌وازێک ئاراستەى دلى ئەو کەسانە بکەم، کە دوورن لە نوێژو خوشیەکانى.. بانگیان دەکەم بۆ باخێک لە باخەکانى بەهەشت، بۆ باخێکى پەر لە گۆل و گۆلزارو پرووناکی، بۆ ئەو شوێنەى بەیانى و ئیوارە و ڕۆژى پێنج جار بانگ خوێن بانگ ئەدات و دەلێت: الله أكبر... الله أكبر...

بانگیان دەکەم بۆ مرگەوت، بۆ ئەو شوێنەى کە پێویستە شەرم بیانگرێت، کاتێک خودای گەورە بانگیان دەکات و ناچن بە دەم بانگە کە یەو، بانگیان دەکەم بە ئایەتەکانى خودای پەروەردگار و فەرموودەکانى پېڤه مبهري ﷺ و هاوێ ئەکانى، بۆ ئەوەى دەرمانى نەخۆشیەکانیان بۆ دیارى بکەین، چونکە بە دنیایەو ئەو کەسانە ئومێدو خێرى زۆریان تێدا یە..

❖ دەو ئەوانیش باگویمان لیبگرن، دەو کە واتە گویمان بۆ شلکەو دەرگای دلت ئاوەلا بکە، بۆ ئەوەى بە دلسۆزیەو کەم و کورپیەکانت دیارى بکەین، لیمان ببورە باسى کەم و کورپیەکانت دەکەین، دەو تۆش بە خۆتدا بچۆرەو سەر زەنشتى خۆت بکە، چونکە ئیمە مەبەستمان خوشى و شادى و سەرفرازى تۆیە لە زيانى دونیاو دوا ڕۆژیشدا.. بانگت دەکەین و پێت دەلێین: لە نوێژەکانت بى ئاگای؟! کاتەکانت بە فیرۆ دەدمیت و بەردەوام لە مردن نزیك دەبیتەو تویشوى سەفەریشت زۆر کەمە!

❖ ئەو ئەو کەسەى نەفس و ئارەزووەکانت مردنیا لە بیرت بردۆتەو..

❖ ئەو ئەو کەسەى بەشت هەر خەو و پالدا ئەوەى سەر جیگەو سەرىنە..

گه‌وره به به‌هه‌شتیان شاد ده‌کات، هه‌روه‌ک ده‌فه‌ر مویت: ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾ ﴿٦٠﴾ جَنَّتِ عَدْنُ الْيَتَّى وَعَدَّ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًا ﴿٦١﴾ مريم. واته: (جگه له‌وانه‌ی که ته‌وبه نه‌که‌ن و باومر ده‌هینن و کارو کرده‌وی چاک نه‌نجام نه‌ده‌ن نه‌وانه ده‌چنه به‌هه‌شت و به هیچ جوړیک سته‌میان لیناکریت • نه‌و به‌هه‌شته چرانه‌ی که خودای میهره‌بان به‌لینن به به‌نده‌کانی داوه، به‌راستی نه‌و به‌لینن خودای گه‌وره به‌رپوهیه‌و هه‌ر دیته‌دی)..

❖ ده‌ی نه‌توانی به‌راوردیک بکه‌یت له نیوان، نه‌و که‌سانه‌ی که گه‌رانه‌وه بولای خوداو وازیان له سه‌رپیچی هیئا، له‌گه‌ل نه‌وکه‌سانه‌ی که به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ر نویژ نه‌کردن و بی‌فه‌رمانی خودا؟!

❖ بیهینه به‌ر چاوت، کاتیک دانیشتوانی به‌هه‌شت پرسیار له دۆزه‌خیه‌کان ده‌که‌ن و بپیان ده‌لین: چی وای له نیوه‌ کرد، که بچنه دۆزه‌خه‌وه؟

نه‌وانیش وه‌لام نه‌ده‌نه‌وه‌و ده‌لین: له‌به‌ر نه‌وه‌ی نیمه نویژمان نه‌نجام نه‌ نه‌داو له نویژ خوینان نه‌بووین، هه‌روه‌ک خودای گه‌وره ده‌فه‌ر مویت: ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ﴾ ﴿٣٨﴾ إِلَّا أَصْحَابُ الْإِيمَانِ ﴿٣٩﴾ فِي جَنَّاتٍ يَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾ عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٢﴾ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَحْوُ مَعَ الْفَافِصِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نَكْذِبُ بِیَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾ السنه‌ر. واته: (له‌رپوژی دواپی دا هه‌موو که‌س بارمته‌ی ده‌ستپیشکه‌ری خویه‌تی و کرده‌وه‌کانی دینه‌وه‌رپی، جگه له ده‌سته‌ی رپستان و نیماندارانی خاوه‌ن کرده‌وی چاک، که له ناو به‌هه‌شته‌کاندا پرسیار ده‌که‌ن له باره‌ی تاوانبارانه‌وه، نه‌وه چی بوو نیوه‌ی راپیچی دۆزه‌خ کرد؟! به‌که‌ساسیه‌وه ده‌لین: نیمه له نویژ خوینان نه‌بووین.. هه‌روه‌ها خواردنمان نه‌ ده‌به‌خشی به‌هه‌زاران.. هه‌روه‌ها نیمه له‌گه‌ل دم‌دریزو بی‌ناپرووه‌کاندا قسه‌ی خویمان ده‌کردو وه‌کو نه‌وانمان نه‌ووت و په‌خنه‌ی بیجیمان نه‌گرتو له‌گه‌لیان رپوچووین له تاوان و گوناهدا.. برپوامان به‌رپوژی پاداشت و سزانه‌بوو.. هه‌تا مردن هات و یه‌خه‌ی بی‌گرتین و رپوژگاری ته‌مه‌نمان کوتایی هات)..

به‌لی.. ته‌وبه‌بیان نه‌کردو نه‌گه‌رانه‌وه بولای خودا، هه‌تاوه‌کو مردن هات و

دهفه رمویت: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ (۹) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الزَّكَاةُ﴾ (۱۰) (ئهوانه ی پابه ندی نوپژه کانیان و پاریزگاریان لیده کهن • ئهوانه خاومن و میراتگری به ههشتن • ئهوانه دهبنه خاوهنی به ههشتی فیردهوس و بۆ هه میسه ژیا نی تیدا دهبنه سه ر) .. ههروه ها دهفه رمویت: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ (۲۱) ﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَّمُونَ﴾ (۲۵) المعارج. واته: (ئهوانه ی که پاریزگاری له نوپژه کانیان ده کهن • ئهوانه له باخه کانی به ههشتا ریز لیراون) ..

❖ ئه ی ئه وکه سه ی که گرنگی به نوپژه کانت نادهیت، ئایا ئه م هه ره شه یه ی خودای گه ورم ت نه بیستوو ده؟ که دهفه رمویت: ﴿خَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيَا﴾ (۵۹) مریم. واته: (له دوا ی ئه وان، که سانیک له نه وه کانیان بوونه جینشین، که نوپژه کانیان به زایه ئه داو شوین ئاره زوو ه کانیان ده که و تن، ئهوانه تووشی گومرایی و سه ره گردانی و سزا ده بن له ژیا نی دونیا و دوا ر ژیشدا).

❖ له ته فسیری (ابن کثیر) دا هاتوو ده، که وشه ی (غیا) شیویکه له دۆزه خ. زۆر قوول و ناخۆش و پیسه، شاخه کان ناتوانن له ناویدا خۆیان راگرن و ده توینه وه، ئایا ئه توانی دانیش تووانی ئه و شوینه بئینیه بهر چاوت، که به ج شیوه یه ک سزا ده درین؟!

❖ عبدالله ی کوری مه سعود ﷺ و کهسانی تریش فه رموو یانه: مانای (اضاعوا) ئه وه نیه که به ته وای وازیان له نوپژه کانیان هی نابیت، به لکو و ته نیا نوپژه کانیان دوا ده خه ن و له کاتی خۆیدا جیبه جی ناکه ن..

❖ سه عیدی کوری مه سییه ب (ره حه تی خودی لیبت) دهفه رمویت: ئه وه مانای ئه وه یه که نوپژی نیومر پۆ ناکات هه تا نزیک عه سرو نوپژی عه سر ناکات هه تا نزیک ئیواره و پۆر ئاوابوون و به و شیوه یه ..

ئهم سزایه ته نیا بۆ ئه و که سانه بوو که سار دووسر له نوپژه کانیاندا، ئه ی ئه بیت حالی ئه و که سانه چۆن بیت که هه ر نوپژه ناکه ن؟!

به لام موژ ده بیت بۆ ئه و که سانه ی که ده گه رپنه وه و ته و به ئه کهن، خودای

حوكمی نوێژ نهكەر

پێغه مبه‌ری خودا ﷺ ده‌فه‌ر مویت: (إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشَّرِكِ وَالْكَفْرِ، تَرْكُ الصَّلَاةِ).^{۹۰} واته‌: (بێگومان نیوانی پیاوو هاو‌ه‌ل دانان بۆ خودا و بی‌باوه‌ری، وازه‌ینانه‌ له‌ نوێژ).. له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌نجام دانی نوێژ نیشانه‌یه‌کی دیار و به‌ر چاوه‌ و به‌ لگه‌یه‌ له‌ سه‌ر مو‌س‌لمانیه‌تی و وازه‌ینانی‌شی به‌ لگه‌یه‌ له‌ سه‌ر بی‌باوه‌ری..

هه‌روه‌ها پێغه مبه‌ری خودا ﷺ له‌ فه‌ر مووده‌یه‌کی تر دا ده‌فه‌ر مویت: (العَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ).^{۹۱} واته‌: (ئه‌و په‌یمان‌ه‌ی له‌ نیوان ئێمه‌ و ئه‌واندا هه‌یه‌، به‌ریته‌ له‌ نوێژ، هه‌ر که‌سی‌ک وازی لێ به‌یه‌ینیت، ئه‌وا به‌د‌ئ‌ن‌یاییه‌وه‌ بی‌باوه‌ری..)

❖ ئایا ئه‌زانیت حوكمی ئه‌و كه‌سه‌ چی یه‌ كه‌ به‌ری‌ت و نوێژی نه‌كرد‌ب‌یت؟! هه‌ندێك له‌ زانایان ده‌فه‌ر موون: نوێژ نه‌كەر ناب‌یت ژنی لێماره‌ بكریت و ناب‌یت رێگه‌ی پێب‌دریت ب‌ج‌یته‌ شاری مه‌كه‌كه‌وه‌، وه‌ ئه‌گه‌ر كه‌سی‌کی نزیک‌ی به‌ری‌ت، میراتی لێناگریت، هه‌روه‌ها ئه‌گه‌ر مرد ناب‌یت بشو‌ری‌ت و ناب‌یت كفن بكریت و ناش‌ب‌یت له‌ گۆرستانی مو‌س‌ولمانان بنیژریت.. ئه‌ی چی لێ بكریت؟! ده‌ب‌یت به‌ری‌ته‌ چۆله‌وانی و به‌ جل و به‌رگی خۆیه‌وه‌ بنیژریت..

❖ چه‌ز ده‌كه‌م پرس‌یاریكت لێ بكه‌م، هه‌ر چه‌نده‌ له‌وانه‌یه‌ نا‌په‌چه‌تت بكات، ئایا تۆ چه‌ز ده‌كه‌یت له‌ رۆژی دوا‌یدا له‌گه‌ڵ كێ‌دا چه‌ش‌ر بكریت؟!

به‌م فه‌ر مووده‌یه‌ی پێغه مبه‌ری خودا ﷺ وه‌لامه‌ت ده‌ده‌ینه‌وه‌ كه‌ له‌ باره‌ی نوێژه‌وه‌ فه‌ر موویه‌تی: (مَنْ حَافِظَ عَلَيْهَا كَانَتْ لَهُ نُورًا وَبُرْهَانًا وَنَجَاةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهَا، لَمْ يَكُنْ لَهُ نُورٌ وَلَا بُرْهَانٌ وَلَا نَجَاةٌ، وَكَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ قَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَأَبِي بَنْ خَلْفٍ).^{۹۲} واته‌: (هه‌ر كه‌سی‌ک ئاگای له‌ نوێژه‌كانی ب‌یت و نه‌یان فه‌وت‌ین، خودای گه‌وره‌ له‌ رۆژی دوا‌یدا ر‌ووناکی و

۹۰- رواه مسلم.

۹۱- رواه الترمذي.

۹۲- رواه احمد والطبراني وابن حبان.

یه خه ی پیگرتن.. ﴿حَتَّىٰ آتَيْنَا الْيَقِينَ﴾ ﴿١٧﴾ سمر. به ئی.. تا نه و کاته ی مردن
یه خه ی پیگرتن، نه مان همر له سمر حالی خو یان بهرده وام بوون. ﴿فَمَا
نَنْفَعُهُمْ شَفَعَةُ الشَّافِعِينَ﴾ ﴿١٨﴾ سمر. واته: (تازه شه فاعمت و تکای تکا کاران هیچ
سوودیکی نیه بو یان)..

بەپراستی كۆمەلئىكى زۆر چارە پەش و بەد بەخت بوون، بەپراستی خەجالەتتى
ژيانى دونىاو دواپۇژ بوون.. كەسانىڭ بوون ژيانىان لە گومپايى و دوور لە
هيدا يەتدا بىردە سەر، مل كە چى خوداى پەرودەر دگار نەبوون، لە پۇژى دوايدا
خوداى گەورە پروويان ليۆمر دەگىرى و فريشته دلرەق و بى بەزمىيەكانى دۆزەخ
لەسەر دەم و چاويان پايان دەگىشەن بۇ ناو دۆزەخ.. ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعْرٍ﴾
(۱۷) ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (القمر. واتە: (بەپراستى
تاوانباران لە گومپايى و شىتتەكى زۆردا پۇچوون • پۇژىك دىت كە لەسەر پوو را
دەگىشەين لەناو ئاگرى دۆزەخدا و پىيان دەوترىت: دە بچىژن تالاوو نارەحەتى
دۆزەخ)..

بیر له‌م نایه‌ته پیرۆزه‌ی خودای گه‌وره بگه‌روه که ده‌فرمویت: ﴿إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ (٧١) وَمَن بَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ﴿٧٢﴾ جَنَّتٌ عَدْنٌ تَجْرَىٰ مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَن تَزَكَّىٰ ﴿٧٣﴾ ۖ وَاتَّه: (ئیمه دنیایین که نه‌وه‌ی به تاوان و گونا‌هه‌وه بگه‌رپێته‌وه بۆ‌لای په‌روهر دگاری، بی‌گومان دۆزه‌خ بۆ‌ی ناماده‌یه و نه‌ تیایدا ده‌مریت و نه‌ به‌ ناسو و ده‌می ده‌زیت * نه‌وه‌ که‌سه‌ش که به‌ ئیمان‌ه‌وه بگه‌رپێته‌وه بۆ‌لای په‌روهر دگاری و به‌ راستی کرد‌ه‌وه چاکه‌کانی نه‌نجام دابیت، نه‌وا پله‌و پایه‌ی به‌رزو بلندیان بۆ‌ ناماده‌یه * ده‌چه‌ ناو به‌هه‌شتی (عدن) که باخه‌کانی چپ‌وو په‌رمو چه‌نده‌ها رووبار به‌ ژێر دره‌خته‌کانیدا ده‌روات، هه‌روه‌ها له‌گه‌ل ژیا‌نی نه‌بر او‌هدا، نه‌وه‌ش پاداشتی که‌سی‌که که‌ دل و ده‌روون و په‌وشتی خۆی خا‌وین کر دیت‌ه‌وه) ..

شەرابە ئاكامى مردن پىيى ئەگەي نۇشى ئەكەي

خاك بەسەر خۇلت بە دامان بۇ ھەر رامۇشى ئەكەي

✽ براو خوشكە كانەم: ئەي ئەو كەسانەي لە ناگري دۆزەخ دەترسن، بە لە بەكەن! بە لە بەكەن! بە ئى.. بە لە بەكەن و بەگەرپنەو بە بۆلاي خودا، بۇ ئەو بە لە گوناھەكانتان خوش بىت و لىتان ببورىت، ئەو بە خوداي گەورە بانگمان دەكات و دەفەر مويىت: ﴿قُلْ يٰعِبَادِى الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذَّنُوْبَ جَمِيْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٢﴾ وَاَنْبِئُوْا اِيْنَ رَبِّكُمْ وَاَسْلُمُوْا لَهُ، مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيَكُمْ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُوْا ﴿٥١﴾﴾ الزمر. واتە: (ئەي پېغەمبەر ﷺ پىيان بلى، خوداي گەورە دەفەر مويىت: ئەي بەندەكانەم ئەوانەتان كە خۇتان گوناھبار كىردووە و هەلەتان زۆرە، نا ئومىدو بى ھىوا مەبن لە پەرحەم و بەزمىي خودا، چونكە بە راستى ئەگەر ئىو، تەو بەي راست و درووست بەكەن، خودا لە ھەموو گوناھو ھەلەكانتان خوش دەبىت، چونكە بىگومان ئەو خودايە زۆر لىخۇشبوو و لىبور دەيەو زۆرىش بە سۆزو مېھەبانە • ھەول بەدەن ھەمىشە و بەردەوام دلتان لەلای خودايىت و بەگەرپنەو بە بۆلاي پەرورە دگارتان و تەسلىمى ئەوبىن، پىش ئەو بە كە سزاى خودايە خەتان پى بگريت، لەو بە دواش سەر كە وتوو نابىن و كەس نابىت بەرگريتان لى بكات)..

❖ مامۇستايەكى بانگخواز دەفەر مويىت: لە ھۆلى رۆيشتنى فەرۆكە خانەدا چاومرپى دەست پىكرەدى گەشتەكەم دەكرە بۇ ئەو بە بۆيەكەي لە ولاتە بىيانىەكان بە مەبەستى بانگەواز كىردن بۆ دىنى خودا.. تىپىنى ئەو بە كىردە زۆرىك لە گەنجان گەشت دەكەن بۆ ئەو ولاتە بە مەبەستى ئەنجامدانى گوناھو تاوان.. لە پەر دوو گەنجم بىنى تەمەنيان ھەر بىست سائىك دەبوو، لە شىواز و پوخسارى شياندا ئەو بە دەركەوت كە مەبەستى گەشتەكەيان بۆ ئەو ولاتە تەنھا بۆ ئەنجامدانى گوناھو تاوان بىت..

لە دلى خۇمدا وتم، پىويستە بچەم بۆ لايان و رزگاريان بەكەم، پىش ئەو بە كار لە كار بترازىت، بەلام شەيتان پىي دەوتم: خەفت چيە بە سەريانەو، وازيان لىبىنە بۆ كوئى دەچن با بچن، چونكە ئەوانە بە دەنگتەو نايەن و گويت لىناگرن.. ھەر

به لگه‌ی سهره‌رازى پیده‌به خشیت، وه ههرکه‌سیک پارێزگارى له نوێژه‌کانى نه‌کات، له‌ پوژی دوا‌پیدا به‌بێ پرووناکی و به‌ لگه‌ی سهره‌رازى ده‌مینێته‌وه‌و له‌گه‌ڵ قارون و فیرعه‌ون و ه‌امان و نوبه‌ی گورێ خه‌له‌ف دا حه‌شر ده‌گریت!

❖ ههرکه‌سیک ده‌وله‌مه‌ندییه‌که‌ی سهرقائى کردبێت و له‌ نوێژه‌کانى دوورى خستبێته‌وه‌، نه‌ه‌وا له‌گه‌ڵ قارون دا حه‌شر ده‌گریت..

❖ ههرکه‌سیک مولاک و ماله‌که‌ی سهرقائى کردبێت، نه‌ه‌وا له‌گه‌ڵ فیرعه‌ون دا حه‌شر ده‌گریت..

❖ ههرکه‌سیک کار به‌ ده‌ستیه‌که‌ی سهرقائى کردبێت، نه‌ه‌وا له‌گه‌ڵ ه‌امان دا حه‌شر ده‌گریت..

❖ ههرکه‌سیک بازرگانى یه‌که‌ی سهرقال و خه‌ریکی کردبێت، نه‌ه‌وا له‌گه‌ڵ نوبه‌ی گورێ خه‌له‌ف دا حه‌شر ده‌گریت. په‌نا به‌خودا..

نه‌و که‌سانه‌ی باس‌مان گردن سهرانى گوهر و بېباوه‌رێ و دوورپووبین.. ئایا حه‌ز ده‌که‌یت له‌گه‌ڵ نه‌و که‌سانه‌دا حه‌شر بکرییت؟! بپروانا که‌م حه‌ز بکه‌یت!!
* براو خوشکی ئازیزم؛ باش بزانه ههرکه‌سیک گوی به‌ نوێژه‌کانى نه‌دات، نه‌ه‌وا گوی نه‌دان به‌ کاره‌کانى تر زۆر له‌لای ناسان ده‌بێت..

❖ ئیمامی نه‌بویه‌گرو ئیمامی عومهر (خوایان لێ پازى بێت) ده‌فه‌رموون؛ (ههرکه‌سیک واز له‌ نوێژه‌کانى بێنییت، بېبه‌ش ده‌بێت له‌ ئاینى پیرۆزى ئیسلام).
ئه‌ی نه‌و که‌سه‌ی ژيانى دونیا نوێژى له‌بیرت بردۆته‌وه‌و له‌ خوێشى نوێژ بېبه‌ش بوویت...

تو خوا پێم بێ؛ چۆن ده‌روونت ئاسووده‌ ده‌بێت و دلت ئارام نه‌گریت، کاتیک نوێژه‌کانت نه‌نجام ناده‌یت؟! چۆن ده‌توانیت سهر بخه‌یته‌ سهر سه‌هرین، به‌ بێ ئه‌وه‌ی نوێژى عیشات نه‌نجام دابێت؟! ئایا ناترسیت ئه‌مه‌ خه‌موى په‌کجاریت بێت و ئیتر خه‌به‌رت نه‌بێته‌وه‌؟! ئایا هه‌ست به‌ هیژ و ده‌سه‌لات و توانای خودا ناکه‌یت؟! ئایا له‌ سزای خودای بالا ده‌ست ناترسیت؟! ئایا سه‌پى بوونى سهرت پرای نه‌چله‌کاندویت؟! هیشتا گومانته‌ ماوه‌؟ نزیکه‌ مردن پێگه‌ت پێ بگرییت و بۆ هه‌تا هه‌تایی ئه‌م ژيانى دونیایه‌ به‌جێ بێلێت..

رۆژیکیان لە دیمەنیکى سەپرو ناوازدەدا بینیم، کە ھەرگیز چاوەڕوانى ئەو
 ھالەتەم لى نە دەکرد! ئەزانى لە چ دیمەنیکدا بینیم؟! ئەو گەنجەم بینى لە
 سوننەتى پيش نوێزى بەیانیدا و فرمیسك بە ھەردوو چاویدا دەھاتە خوارەوە،
 وەك ئەوەى بلیت: ئەى خودایە، ئەوا من گەر پامەو بە بۆلای تۆو تەو بەم کرد، دەى
 تۆش بىمبە خشەو تەو بەكەم لى وەرگرە...^{۹۴}

با ھىچ كەسێكىش نەبلیت: خودای گەر پێگەى ھىداىيەتى نیشان نەداوم..
 ئەگەر وابلیت، ئەوا ئیمەش دەبلیت: ئەگەر بتەویت ھىداىيەت و پێگەى راست
 بدۆزیتەو زۆر ئاسانە، ھەروەك خودای گەر لە ھەر موودەيەكى قودسیدا
 دەفەر مویت: (يا عبادي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ، فاستهدوني أهدكم)^{۹۵}. واتە:
 (ئەى بەندەكانم، ئیو ھەمووتان پێگەتان وون کردووە، مەگەر كەسێك كە خۆم
 ھىداىيەتى بدەم، داواى ھىداىيەتەم لى بكەن، ھىداىيەتتان ئەدەم)..
 دەى بە لە بكەو بگەر پێو بە بۆلای خودای پەر وەر دگارت، چونكە نازانى كەى و
 لە كۆى دەمریت..

لیت شعري فانی لست أدري؟ ای یوم یكون آخر عمري؟

وبأي البلاد تقبض رحي؟ وبأي البلاد يحفر قبري؟

خۆزگە بى زانیایە، بەلام نەم زانى!

چ پۆزیک کۆتا پۆزى تەمەنمە؟

لە چ شار و وولاتیک پۆحم دەکیشریت؟

لە چ شار و ناوچەیک گۆرم بۆ ھەنئەكە نریت؟

✽ براو خوشكى بەرپێزم: ئەگەر ئەتەویت بگەر پێتەو بە بۆلای خودای
 پەر وەر دگار و تەو بە بكەیت، ئەوا پێویستە لەسەر نوێژەكانت بەردەوام بیت و
 پێگەى قورئان خویندن و نزاو پارانەو بەگرتە بەر، ھەروەھا پێویستە ھاوڕپى
 چاكەكاران بیت و لە كەسانى خراب دووركەوتەو، ئەو ھشى كە زۆر گرنگە، واز

۹۴- یالیت قومی یعلمون.

۹۵- رواه مسلم.

چۆنىك بېت چووم بۇ لايان و سلاوم ليكردن، پاشان كۆمەلىك ئامۇزگاريم كردن و پيىم وتن: چى دەكەن ئەگەر لە ئاسماندا كەم و كوپرەك لە فرۇكەكەدا دروست بېت؟! بەو نىمەتى كە لە دلتاندايە لە پۇژى دواييدا لە پرووتان دېت بەرامبەر خوداى پەرورەدگار رابوھستى؟! ھەر دوو كيان دەستيان كرد بە گريان و يەكسەر بلىتى گەشتەكەيان دراندو وتيان: ئيمە درۇمان لەگەل كەس و كارماندا كردووھ و پيىمان وتوون دەچين بۇ مەككە، ئىستا چيان پى بلىين؟! مامۇستاكە وتى: لەگەل ئەم ھاوۋەلەمدا برۇن كارەكانتان بۇ پىكدەخات..

دوو گەنجەكە لەگەلىدا كەوتنە پى و ھاوۋەلەكەى مامۇستاش پيى وتن: ھەفتەيەك لە لام بىمىننەوھ و پاشان بۇ لاي كەس و كارتان بگەرپىنەوھ.. لە يەكلىك لە شەوھەكاندا لە مالى ھاوپىكەى مامۇستا بانگخوازىك كۆمەلىك ئامۇزگارى زۇر كارىگەرى پيشكەش كردن.. دوو گەنجەكە برىارياندا سبەى دواى نوپىزى بەيانى بۇ ئەنجامدانى عومرە بەرمو مەككە بگەونە پى.. ئىجراميان بەست و كەوتنە پى، بەلام لە پىگەدا و پيش ئەوھى بگەنە شارى مەككە توشى روداى ئوتومبىل بوون و گوشت و خوينيان لەگەل جامى ئوتومبىلەكەدا تىكەل بوو.. لە دواين ساتەكانى تەمەنياندا سرودى (لبىك اللهم لبىك، لبىك لاشرىك لك لبىك....) يان دەوتەوھ.. ماوھى نيوان مردن و دراندنى بلىتى گەشتەكەيان چەندە نزيك بوو؟! خوداى گەورە ھىدايەتى پيىبەخشىن و لە دوا پۇژىكى پەشەوھ بەرمو دواپۇژىكى روناك و پرشنگدارى بردن^{۹۲}..

❖ يەكلىك لە سەر كەردەكانى عەرەب لە ولاتى بۇسنە و ھەرسكەوھ، ئەم ھەئويستەمان بۇ باس دەكات و دەلىت: ھەندىك لە برايانمان گەنجىكى بۇسنەيان ھيئا، كە ئەو گەنجە بە ناوبانگ بوو بە عارەق خۇرى و داوين پيسى.. داوايان لى كردم كە بەشدارى بكات لە پراھىيان و مەشقەكاندا (تدريپ)، منيش پەزماھەندىم دەرەنەپرى، لەبەر ئەوھى ترسام كار بكاتە سەر پەوشتى گەنجەكانى ترو خراپيان بكات.. زۇر ھەوليان دا، تاوھكو منيش پازى بووم، بەلام بەردەوام چاوديريم دەكرد..

- ۱- تەمەنى لاویت، پېش ئەوەی پیر بیت..
- ۲- لەش ساغیت، پېش ئەوەی نەخۆش گەویت..
- ۳- دەولەمەندیت، پېش ئەوەی ھەزار بیت..
- ۴- کاتە بەتائەکانت، پېش ئەوەی سەرقال و مەشغول بیت..
- ۵- زیانت، پېش ئەوەی بمریت..

کاری ئاسان و پاداشتی گەورە

ھەموومان پۇژانە زۆر کاری ئاسان و پاداشتی گەورە لە دەست دەدەین.. زۆر ھەتپەي پەيداکردن و کۆکردنەوی مأل و سامان دەکەین و خەریکە بە تەواوی لە دواپۇژمان بێناگا دەبین..

❖ پیاویك دەجیت بۆلای پیاوچاکیك و سکاڵای گرانی بازارپی لە لا دەکات، پیاوچاکەش دەفەر مویت: ئەگەر دەنکیك گەنم ببیت بە دیناریك (واتە دیناریکی زیڕ) خەمم نیە، چونکە ئەوەی لە سەر منە ئەوەیە کە خودای پەروردگار بپەرستم بەو شیوێیە کە فەرمانی پیکردووم، ئەوەشی کە لە سەر خودایە ئەوەیە کە رزق و رۆژیم پێببەخشیت، ھەر وەك پەیمانی پێداوم.. ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَنَابَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ ۱۳۲. مە. واتە: (ئەو پێغەمبەر ﷺ، ئەو ئیماندار فەرمان بدە بە ھەر ھەموو تاکەکانی خیزانت، تا نوێژەکیان (بە چاکی ئەنجام بدەن، چونکە نوێژ خۆراکی رۆحە) و بەردەوام و خۆپاگەری بە سەری، ئێمە بێگومان داوای رزق و رۆژی لە تۆ ناکەین، بە لکو ئێمە رزق و رۆژی بە تۆ دەبەخشین، سەرەنجای چاکیش ھەر بۆ خواناسی و دینداریە)..

❖ مامۆستایەك دەگێڕێتەو دەفەر مویت: رۆژیک لە ئوتومبیلە کەمدا لە گەل ھاوڕێیە کەمدا بووم، ئەو ھاوڕێیەم کەسیکی زۆر ئیماندار بوو، خودای گەورەش بەندەکانی خۆی باشتەر دەناسیت.. ھاوڕێکەم بڕسیاریکی سەیری لیکردم و وتی: نەخۆشیک ناناسیت؟ وتم: تێناگەم مەبەستت چیە؟! وتی: دەمەوێت سەردانی نەخۆشیک بکەم.. وتم: بۆچی؟! وتی: سوپاس بۆ خودا ئەمە پۆ بەرپۆژووم،

هینانه له تاوان و گوناھو سەربێچی خودای گەورە..

✽ ئیمامی بوخاری دەفەر مویت: لەو کاتەوێی کە بائغ بووم، ھەرگیز غەیبەتی هیچ مۆسڵمانێکم نەکردوو. ھەر وەھا ئیمامی شافعی دەفەر مویت: ھەرگیز نە بە راست و نە بە درۆ سویندم بە خودا نەخواردوو. مەسروق لە کاتی ئەنجامدانی فەریزە ی حەجدا بەردەوام خەریکی خۆداپەرستی و عیبادەت بوو، مەگەر لە سەجدەدا خەوی ئێبیکە و تایە، ئەگەر نا نەدەخەوت.. ئەبو سلیمانی دارانی دەفەر مویت: ھەموو پۆزیک سەیری ئاوی نە دەگەم، بۆ ئەوێ بزانم پڕوخسارم بە ھۆی گوناھەو پەش داگەر پاوە یان نا؟! ئەو ھەڵی ئەو پیاو چاگانە یە!! ئەو دەبێت ھەڵی من و تۆ چۆن بێت؟! خۆمان ھەستی پێناکەین، دەبێت ئیستا پڕوخسار و شیوەمان چی بە سەر ھاتبێت؟!*

✽ پیاویك دەچیت بۆلای (شیخ حەسەنی بەصری) و پێی دەلێت: شەوان بۆ شەو نوێژ خەبەرم نابێتەو، بۆ نوێژی بەیانی ھەڵدەستم و بە جەماعەت نەنجامی ئەدەم، بەلام ناتوانم بۆ شەو نوێژ ھەستم..

(شیخ حەسەنی بەصری) ش پێی دەفەر مویت: (قیدتکم دُنوبکم). واتە: (گوناھو تاوانەکانتان کوژت و بەندیان کردوون، یاخود - کە لە پێچە یان کردوون -).

✽ سوفیانی سەوری بە ھۆی تەنھا گوناھێکەو پێنج مانگ لە ئەنجامدانی شەو نوێژ بێبەش بوو.. بە دلتیابین ھەموومان تاوان و گوناھمان ھەیە (نەزەر - غەیبەت - خواردنی حەرام - پڕ و کینە - ھەسوودی - سەیر کردنی فەلیمێ خراپ - گوێ گرتن لە قەسە ی پڕ و پوچ و گۆرانێ... ھتد) دەو بە ھەوڵێ دەین وازیان ئێ بێنین بە پشت بەستن بە خودای پەروردگار..

لێرەدا حەز دەگەم ئەم فەرموودە پیرۆزە ی پێخەمبەری نازداران ﷺ بێر بێنمەو ھە گە دەفەر مویت: (إِغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، وَصَحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَغَنَّاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ) ٩٧. واتە: (سوود و کەلک وەرگرە لەم پێنج شتە، پێش ئەوێ ئەم پێنج شتە پوو بەدەن:

٩٦- حادائق ذات بهجة.

٩٧- رواه الحاكم.

که یادی خودای په‌روم‌دگار ده‌کات، له‌گه‌ل‌ئو که‌سه‌ی که یادی ناکات، وه‌کو نمونه‌ی زیندوو مردوو وان) .. هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: (نایا ناگادارتان بکه‌م به باشت‌ترین کرداره‌کانتان، وه پاکترین و چاکترین و به‌رزترین کردار له لای خودای په‌روم‌دگار، وه باشت‌ر بی‌ت بۆتان له به‌خشینی زی‌و پار، وه له‌وه‌ش چاک‌تر بی‌ت که به دوژمنه‌کانتان بگه‌ن و له گه‌ردنیان بده‌ن و ئه‌وانیش له گه‌ردنتان بده‌ن؟ وتیان: به‌ئێ ئه‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خودا .. پی‌غه‌مبه‌ری خودا ﴿۲۸﴾ فه‌رموی: زی‌کو و یادی په‌روم‌دگار) .. یادی په‌روم‌دگار هۆکاریکی گه‌وره‌یه بۆ نه‌مانی غه‌م و دلته‌نگی، هۆکاریکیشه بۆ دنیایی و ئارامی .. خودای په‌روم‌دگار ده‌فه‌رمویت: ﴿أَلَا يَنْصُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ (۲۸) الرعد. واته: (ناگادارین دله‌کان هه‌ر به قورئان و یادی په‌روم‌دگار ئارام ده‌بن و ده‌حه‌وینه‌وه) ..

❖ یه‌کیک له‌و زی‌کرانه‌ش وتنی (استغفر الله) یه، پی‌غه‌مبه‌ری خودا ﴿۲۹﴾ هه‌موو رۆژێک سه‌د جار (استغفر الله) ی کردوو .. خودای په‌روم‌دگاریش ده‌فه‌رمویت: ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ (۲۹) الانفال. واته: (هه‌روه‌ها خودا سزاده‌ر نیه له کاتی‌کدا ئه‌وان داوای لی‌خۆش‌بوون بکه‌ن) ..

❖ بیاوێک هات بۆ لای (حه‌سه‌نی به‌صری) و پێی وت: بی‌بارانییه‌و بارانمان بۆ ناباریت، چی بکه‌ین باشه؟ حه‌سه‌نی به‌صری فه‌رمووی: زۆر (استغفر الله) بکه‌ن .. که‌سیکی تر هات و سکا‌لای نه‌بوونی و هه‌ژاری ده‌کرد، حه‌سه‌نی به‌صری فه‌رمووی: زۆر (استغفر الله) بکه .. که‌سیکی تر هات و وتی: خیزانه‌که‌م مندا‌لی نابیت، حه‌سه‌نی به‌صری فه‌رمووی: (استغفر الله) بکه‌ن .. که‌سیکی تر هات و وتی: دانه‌وی‌له ده‌چینین و به‌ر هه‌مان نیه، حه‌سه‌نی به‌صری فه‌رمووی: (استغفر الله) بکه‌ن .. ئه‌وانه‌ی ئاماده‌ی دانیشنه‌که‌ بوون وتیان: بۆچی بۆ هه‌موویان هه‌ر وت (استغفر الله) بکه‌ن؟! حه‌سه‌نی به‌صریش له وه‌لامدا فه‌رمووی: ئه‌ی خودای گه‌وره ناهه‌رمویت: ﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا﴾ (۳۰) ﴿يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا﴾ (۳۱) ﴿وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَمِنْ بَيْنِ يَدَيْكُمْ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيجعل لكم أنهارًا﴾ (۳۲) نوح. واته: (به‌رده‌وام پێم ده‌وتن: ئێوه داوای لی‌خۆش‌بوون له په‌روم‌دگارتان بکه‌ن، چونکه به‌راستی ئه‌و زاتیکی لی‌خۆش‌بووه * بارانتان به‌ لی‌زمه و خو‌رهم بۆ ده‌بارینیت

هه‌روه‌ها ئاماده‌ی ناشتنی جه‌نازمیه‌کیش بووم، ئیستاش دهمه‌وێت سه‌ردانی نه‌خۆشیک بکه‌م..

❖ رۆژێک پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ له‌ هاوه‌له‌کانی ده‌پرسی‌ت: کێ ئه‌م‌پ‌رۆ به‌ر‌پ‌ۆ‌ووه؟ ئیمامی ئه‌بویه‌که‌ر ﷺ فه‌رمووی: من.. پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ فه‌رمووی: کێ ئه‌م‌پ‌رۆ له‌گه‌ڵ جه‌نازمیه‌که‌دا چوووه‌ بۆ سه‌ره‌قه‌بران؟ ئیمامی ئه‌بویه‌که‌ر ﷺ فه‌رمووی: من.. پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ فه‌رمووی: کێ ئه‌م‌پ‌رۆ هه‌زاریکی تیر کردووه؟ ئیمامی ئه‌بویه‌که‌ر ﷺ فه‌رمووی: من.. پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ فه‌رمووی: کێ ئه‌م‌پ‌رۆ سه‌ردانی نه‌خۆشیک کردووه؟ ئیمامی ئه‌بویه‌که‌ر ﷺ فه‌رمووی: من.. پێغه‌مبه‌ری خودا ﷺ فه‌رمووی: ئه‌م کارانه‌ له‌ هه‌ر که‌سیکه‌دا هه‌بێت به‌هه‌شتیه‌..

❖ یه‌کیک له‌ رینگه‌ هه‌ره‌ ئاسانه‌کانی ده‌ستکه‌وتنی پاداشت، بریتیه‌ له‌ زی‌ک‌رو‌ یادی خودای په‌روه‌ردگار.. خودای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ﴾ واته‌: (ئه‌ی ئیمانداران ئه‌گه‌ر یادی من بکه‌ن، منیش یادی ئێوه‌ ده‌که‌م).. یادی په‌روه‌ردگار پێویستی به‌ ده‌ست نوی‌ژو رووکردنه‌ قیبله‌ نیه‌، به‌ پێوه‌ بیت یان به‌ دانێشتنه‌وه‌، یاخود به‌ ڕاکشانه‌وه‌ بیت، ده‌توانیت ئه‌نجامی بده‌یت.. هه‌روه‌ک خودای په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَطِلًا سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ ١١١ آل عمران. واته‌: (ئه‌وانه‌ی یادی خودا ده‌که‌ن له‌ کاتیکه‌دا که‌ به‌ پێوه‌ن یان دانێشتوون یان ڕاکشاون (له‌ هه‌یج حاله‌تیکه‌دا یادی ئه‌و زاته‌ فه‌رامۆش ناکه‌ن)، هه‌میشه‌ بیر ده‌که‌نه‌وه‌ له‌ دروست بوونی ئاسمانه‌کان و زه‌وی (بیر ده‌که‌نه‌وه‌ له‌ هه‌موو ورده‌کاریه‌ک، سه‌رنجی هه‌موو دیاردیه‌که‌ ده‌ده‌ن، سه‌ره‌ئه‌نجام ده‌لێن): په‌روه‌ردگار! تۆ ئه‌م هه‌موو دروست کراوانه‌ت بپه‌رده‌و بێ ئامانج دروست نه‌کردووه‌، پاک‌ی و بێگه‌ردی شایسته‌ی تۆیه‌، ده‌ تۆش بمانپاریزه‌ له‌ سه‌زای ئاگه‌ری دۆزه‌خ).. پێغه‌مبه‌ری خوداش ﷺ ده‌فه‌رمو‌یت: (مثل الذی یذکر ربّه‌ والذی لا یذکر ربّه‌ مثل الحی والمیت)^١. واته‌: (نمونه‌ی ئه‌و که‌سه‌ی

خراپه‌ی لی‌ده‌س‌ر‌پ‌ته‌وه، وه‌ نه‌و‌ پ‌ۆ‌ژه‌ه‌ه‌تا‌ ئی‌واره‌ له‌ شه‌یتان‌ ده‌پ‌ار‌یز‌ر‌یت، هیج‌ که‌سی‌کی‌ش‌ له‌و‌ باش‌تر‌ نی‌ه، ته‌نها‌ که‌سی‌ک‌ نه‌بی‌ت‌ که‌ له‌م‌ زی‌ات‌ر‌ نه‌م‌ زی‌ک‌ره‌ی‌ کرد‌ بی‌ت‌)..

❖ پی‌غه‌م‌به‌ری‌ خودا‌ ﷺ ده‌فه‌ر‌ مو‌یت: (من قال سبحان الله وبحمده في يوم مائة مرة حطت خطاياہ وان كانت مثل زبد البحر)^{۱۴}. وات‌ه: (ه‌ه‌ر‌ که‌سی‌ک‌ له‌ پ‌ۆ‌ژ‌یک‌دا‌ سه‌د‌ ج‌ار‌ ب‌لی: (س‌ب‌ح‌ان‌ الله‌ و‌ب‌ح‌م‌ده‌) نه‌وا‌ گ‌ونا‌ه‌ه‌کان‌ی‌ ده‌س‌ر‌پ‌نه‌وه، نه‌گ‌ه‌ر‌ گ‌ونا‌ه‌ه‌کان‌ی‌ ها‌وش‌ی‌وه‌ی‌ که‌فی‌ ده‌ر‌یا‌ش‌ بی‌ت‌)..

❖ پی‌غه‌م‌به‌ری‌ خودا‌ ﷺ ده‌فه‌ر‌ مو‌یت: (أفضل الصيام بعد رمضان شهر الله المحرم، وأفضل الصلاة بعد الفريضة صلاة الليل)^{۱۵}. وات‌ه: (باش‌ترین‌ پ‌ۆ‌ژ‌وو‌ له‌ د‌وا‌ی‌ پ‌ۆ‌ژ‌وو‌ی‌ پ‌ه‌مه‌زان، پ‌ۆ‌ژ‌وو‌ی‌ مان‌گی‌ مو‌حه‌ر‌مه، وه‌ باش‌ترین‌ نو‌یز‌ له‌ د‌وا‌ی‌ نو‌یز‌ه‌ فه‌ر‌زه‌کان، شه‌و‌نو‌یز‌ه‌)..

❖ پی‌غه‌م‌به‌ری‌ خودا‌ ﷺ ده‌فه‌ر‌ مو‌یت: (من صام رمضان ثم أتبعه ستا من شوال كان كصيام الدهر)^{۱۶}. وات‌ه: (ه‌ه‌ر‌ که‌سی‌ک‌ پ‌ۆ‌ژ‌وو‌ی‌ مان‌گی‌ پ‌ه‌مه‌زان‌ ب‌گر‌یت، پ‌اش‌ان‌ شه‌ش‌ پ‌ۆ‌ژ‌ له‌ مان‌گی‌ شه‌وال‌ ب‌گر‌یت، وه‌ک‌ نه‌وه‌ و‌ای‌ه‌ که‌ ه‌ه‌مو‌و‌ سا‌له‌که‌ به‌پ‌ۆ‌ژ‌وو‌ بو‌وب‌یت‌)..

❖ پی‌غه‌م‌به‌ری‌ خودا‌ ﷺ ده‌فه‌ر‌ مو‌یت: (العمرة إلى العمرة كفارة لما بينهما، والحج المبرور ليس له جزاء إلا الجنة)^{۱۷}. وات‌ه: (ما‌وه‌ی‌ نی‌وان‌ ع‌وم‌ر‌یه‌ک‌ تا‌ ع‌وم‌ر‌یه‌کی‌ تر، که‌ف‌اره‌تی‌ نی‌وان‌یا‌نه، وه‌ ح‌ه‌ج‌ی‌ و‌ه‌ر‌گیر‌او‌و‌ ق‌بو‌ل‌ک‌را‌و‌ هیج‌ پ‌ادا‌شت‌ی‌کی‌ نی‌ه، به‌ه‌شت‌ نه‌بی‌ت‌).. ه‌ه‌ر‌وه‌ها‌ ده‌فه‌ر‌ مو‌یت: (عمرة في رمضان تعدل حجة، أو حجة معي)^{۱۸}. وات‌ه: (ع‌وم‌ر‌یه‌ک‌ له‌ پ‌ه‌مه‌زان‌دا‌ به‌رام‌به‌ر‌ به‌ ح‌ه‌ج‌یک‌ه‌، یان‌ وه‌کو‌ نه‌وه‌ و‌ای‌ه‌ له‌گ‌ه‌ل‌ من‌دا‌ ح‌ه‌ج‌یک‌ی‌ کرد‌ بی‌ت‌)..

۱۰۴- البخاري ۶۴۰۵ ومسلم ۳۶۹.

۱۰۵- رواه مسلم.

۱۰۶- رواه مسلم.

۱۰۷- متفق عليه.

۱۰۸- متفق عليه.

• مال و سامان و نهوستان پێدەبەخشیت، هاوڕێ لەگەڵ باخ و باخاند، روبرو چەم و جۆگەتان بۆ بەدی دەهێنیت^{۹۹}..

❖ پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (الساعي على الأرملة والمسكين كالمجاهد في سبيل الله)^{۱۰۰}. واتە: (ئەو کەسە ی کە یارمەتی بیوژن و هەزار دەدات، وەکو ئەو کەسە وایە کە لە ڕێگەی خوادا تێدەکوشت).^{۱۰۱}

❖ پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (والذي نفسي بيده لا تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا، ولا تؤمنوا حتى تحابوا، أولا أدلكم على شيء إذا فعلتموه تحاببتم؟ افشوا السلام بينكم)^{۱۰۲}. واتە: (سویند بەو هی گیانێ منی بە دەستە ناچنە بەهەشت هەتا باوەڕ نەهێنن، باوەڕیش ناهێنن هەتا یە کترتان خۆش نهویت، ئایا ڕێتان پێشان دەم بۆ شتی کە ئەگەر ئەنجامی بدن، یە کترتان خۆش بویت؟ سلاو لە یە کتری بکەن).^{۱۰۳}

❖ پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (من صلى على صلاة، صلى الله عليه بها عشراً)^{۱۰۴}. واتە: (هەر کەسێک سەلاواتێک لە سەر بدات، ئەوا خودای گەورە دە سەلاواتی لە سەر دەدات).^{۱۰۵}

❖ پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (ما من عبد يصوم يوماً في سبيل الله إلا باعد الله بذلك اليوم وجهه عن النار سبعين خريفاً)^{۱۰۶}. واتە: (هەر بەندەیه ک لە ڕێی خوادا ڕۆژێک بە ڕۆژوو بیست ئەوا بەو ڕۆژە خودای گەورە ڕوخساری ئەو کەسە حەفتا پایز لە ناگری دۆزەخ دوور دەخاتەو).^{۱۰۷}

❖ پێغەمبەری خودا ﷺ دەفەر مویت: (هەر کەسێک لە ڕۆژێکدا سەد جار بڵێت: (لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير) خێری ئازاد کردنی دە بەندە ی هەیه، سەد چاکەشی بۆ دەنوسریت، وە سەد

۹۹-عندما بکی.

۱۰۰-متفق عليه.

۱۰۱-رواه مسلم.

۱۰۲-رواه مسلم.

۱۰۳-متفق عليه.

سہ چا وہ کان

- ۱- تہفسیری ناسان / مامؤستا بورہان محمد امین.
- ۲- این نحن من هؤلاء / د. عبدالملك القاسم.
- ۳- فقہ الدلیل / د. عائض القرني.
- ۴- المسك والعنبر في خطب المنبر / د. عائض القرني.
- ۵- حدائق ذات بهجة / د. عائض القرني.
- ۶- اخلاق المسلم / علاقته بالخالق / د. وهبة الزحيلي.
- ۷- ياليت قومي يعلمون / عبد المحسن عبد الرحمن.
- ۸- اهل النار / يوسف الحاج أحمد.
- ۹- تبت إلى الله / يوسف الحاج أحمد.
- ۱۰- وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون / د. محمد العريفي.
- ۱۱- في بطن الحوت / د. محمد العريفي.
- ۱۲- دموع المحراب / أبو عبد الرحمن.
- ۱۳- هل رأوا جنتي / أبو عبد الرحمن.
- ۱۴- أنقذوني / أبو عبد الرحمن.
- ۱۵- دفونها وهي ساجدة / أبو عبد الرحمن.
- ۱۶- عندما بكى / فهد عبد الرحمن الحميد.
- ۱۷- إلا صلاتي / مشعل العتيبي.
- ۱۸- دموع الصالحين / أبو الفداء محمد عزت محمد عارف.
- ۱۹- مائة قصة من قصص الصالحين / د. حامد أحمد الطاهر.
- ۲۰- كاسيتي أنين الفجر / نبيل العوضي.

له کۆتاییدا: داواکارم خودای پەروەردگار هیدایەتەمان، بدات بە هیدایەتی
 ئیمان و لە گوناھو تاوانەکانمان خۆش بێت و لاشەمان لە ناگری دۆزەخ بپاریزێت و
 لە بەهەشتی نەبەرپاوێ خۆیدا کۆمان کاتەوێ. ئامین.

سبحانك اللهم وبحمدك،

أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك.

هێمن محەمەد عەلى

سليمانى

٢٠٠٨ / ٨ / ١٤

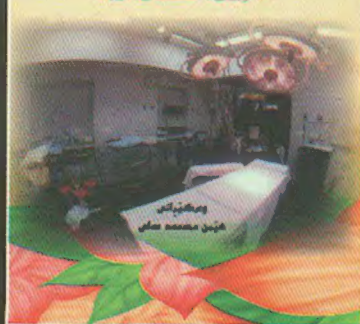
ناوەڕۆک

۷ پێشه‌کی
۹ سه‌ره‌تا
۱۱ وه‌ستانی پۆزی دوایی
۱۹ فه‌زل و گرنگی نوێژ
۲۱ فه‌زل و پله‌وپایه‌ی نوێژی به‌یانی و عه‌سر
۲۲ فه‌زلی نوێژی جه‌ماعه‌ت
۲۵ هه‌نگاونان به‌ره‌و مزگه‌وت
۲۷ ئاماده‌بوونی نوێژی جه‌ماعه‌تی به‌یانی و عیша
۳۳ فه‌زل و پله‌و پایه‌ی نوێژه‌ سوننه‌ته‌کان
۴۲ چه‌ند چیرۆک و به‌سه‌ره‌اتیکی راسته‌قینه
۶۸ ئه‌وه‌که‌ سانه‌ی ته‌نها له‌ ربه‌مه‌زанда خودا په‌رستی ده‌که‌ن
۶۹ ئه‌نجام نه‌دانی نوێژ
۷۵ حوکمی نوێژنه‌که‌ر
۸۱ کاری ئاسان و پاداشتی گه‌وره
۸۷ سه‌رچاوه‌کان

پښتانه له نوښاره ژبې نه گوتلی د. محمد الميرلي

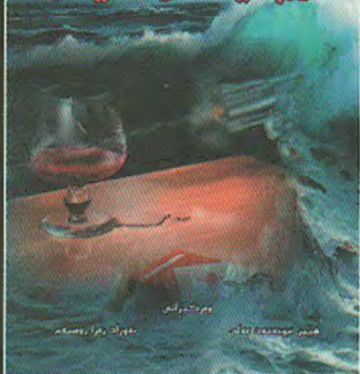
شهیدایه ک

له ژورې نهشته رگه رید

پرسب الحاج احمد

قوربانیه کانی شهیدان

پښتانه له نوښاره ژبې نه گوتلی د. محمد الميرلي

نوه په شازن

هېڅکله په پښتانه ژبې نه گوتلی

پرسب الحاج احمد

نړای سه حر

● ناله و سوژی خودایه رستانی
راسته قینه یه، تیکه ل به سروی
سه حر.

● نزاو پارانده و دو سکالو فرمیسی
توبه کارانه، دهنکی خشیه ی ههنگای پر
سه کینه و ویقاری نویژ خوینانی به یانیانه،
به ره و ماله کانی خودا.

● چیروک و نمونه ی به رزی پیاو چاکان و
صالحانه، له مهیدانی په یوه ستبوون به
نویژو مزگه و ته وه.

● سروودی عاشقانی خودایه رست و
تینوانی دیداری خودایه، له کاتی پیروزی
سه حر دا.

● کورسی پر شکوی وَالْمُسْتَغْفِرِينَ
بِالْأَسْحَارِ ه.

● فزل و گه وریدی نویژ عیشاو به یانی و
جه ماعت و ناماده بوونی کوری زانست و
زیکری ماله پیروزدکانی خودایه.

● تیشکی پر نووری رووخساری ته و
نیماندارانه یه که به چریه ی (اشهد ان لا
اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله)
مالناوایان له م دنیا فانیه کرد!!

نرخ (1000) دیناره